

SEANCE DU MERCREDI 14 OCTOBRE 1992
VERGADERING VAN WOENSDAG 14 OKTOBER 1992ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 27.

COMMUNICATIONS:

Page 27.

1. Chambre des représentants.
2. Union interparlementaire.
3. Banque-carrefour de la sécurité sociale.

COMPOSITION DE COMMISSIONS (Modifications):

Page 27.

PROJETS DE LOI (Discussion):

Projet de loi relatif à la contribution de la Belgique à la sixième reconstitution générale des ressources du Fonds africain de développement.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Geens, rapporteur, Garcia, M. Maystadt, ministre des Finances, p. 28.

Discussion et vote de l'article unique, p. 29.

Projet de loi relatif à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux.

Discussion générale. — *Orateurs*: M. Van Thillo, rapporteur, M. Maystadt, ministre des Finances, MM. de Donnée, Deprez, Leroy, Garcia, Cooreman (motion d'ordre), De Croo, Lallemand, M. le Président, p. 29 et p. 39.

Discussion et vote d'articles, p. 33.

PRESENTATION DE CANDIDATS A LA COUR DE CASSATION:

Page 39.

Résultat du scrutin, p. 39 et p. 43.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1992-1993
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1992-1993

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 27.

MEDEDELINGEN:

Bladzijde 27.

1. Kamer van volksvertegenwoordigers.
2. Interparlementaire Unie.
3. Kruispuntbank voor de sociale zekerheid.

SAMENSTELLING VAN COMMISSIES (Wijzigingen):

Bladzijde 27.

ONTWERPEN VAN WET (Beraadslaging):

Ontwerp van wet betreffende de bijdrage van België tot de zesde algemene wedersamenstelling van het Afrikaans Ontwikkelingsfonds.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Geens, rapporteur, Garcia, de heer Maystadt, minister van Financiën, blz. 28.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 29.

Ontwerp van wet tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heer Van Thillo, rapporteur, de heer Maystadt, minister van Financiën, de heren de Donnée, Deprez, Leroy, Garcia, Cooreman (motie van orde), De Croo, Lallemand, de Voorzitter, blz. 29 en blz. 39.

Beraadslaging en stemming over artikelen, blz. 33.

VOORDRACHT VAN KANDIDATEN VOOR HET HOF VAN CASSATIE:

Bladzijde 39.

Uitslag van de geheime stemming, blz. 39 en blz. 43.

INTERPELLATIONS (Discussion):

Interpellation de M. Jonckheer au ministre des Finances sur « la crise monétaire européenne, ses implications pour la politique monétaire en Europe ainsi que les modalités de l'Union monétaire ».

Orateurs: M. Jonckheer, M. Maystadt, ministre des Finances, p. 40.

Interpellation de M. Laverge au ministre des Affaires sociales sur « l'allocation socio-pédagogique ».

Orateurs: M. Laverge, Mme Van der Wildt, M. Moureaux, ministre des Affaires sociales, p. 43.

Interpellation de M. Cuyvers au ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement sur « l'application de la directive européenne relative aux piles et accumulateurs contenant certaines matières dangereuses ».

Orateurs: M. Cuyvers, Mme Onkelinx, ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement, p. 46.

Interpellation de M. Cuyvers au Premier ministre sur « le suivi de la Conférence de Rio de Janeiro dans la politique nationale ».

Orateurs: MM. Cuyvers, Diegenant, Verschueren, Mme Onkelinx, ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement, p. 49.

Interpellation de M. Cardoen au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur « le contrat de gestion de La Poste ».

Orateurs: MM. Cardoen, Bartholomeeussen, M. Coëme, Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques, p. 53.

ELECTION D'UN SENATEUR COOPTE:

Page 52.

PROPOSITIONS DE LOI (Dépôt):

Page 56.

M. Cooreman. — Proposition de loi portant création du Fonds d'amortissement.

Mme Herzet. — Proposition de loi modifiant l'article 38 de la loi du 8 avril 1965 sur la protection de la jeunesse.

INTERPELLATIES (Bespreking):

Interpellatie van de heer Jonckheer tot de minister van Financiën over « de Europese monetaire crisis, de weerslag ervan op het monetair beleid in Europa en de wijze waarop de Monetaire Unie tot stand moet komen ».

Sprekers: de heer Jonckheer, de heer Maystadt, minister van Financiën, blz. 40.

Interpellatie van de heer Laverge tot de minister van Sociale Zaken over « de sociaal-pedagogische bijslag ».

Sprekers: de heer Laverge, mevrouw Van der Wildt, de heer Moureaux, minister van Sociale Zaken, blz. 43.

Interpellatie van de heer Cuyvers tot de minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu over « de toepassing van de EG-richtlijn inzake batterijen en accu's die gevaarlijke stoffen bevatten ».

Sprekers: de heer Cuyvers, mevrouw Onkelinx, minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu, blz. 46.

Interpellatie van de heer Cuyvers tot de Eerste minister over « de opvolging van de Conferentie van Rio de Janeiro in het nationale beleid ».

Sprekers: de heren Cuyvers, Diegenant, Verschueren, mevrouw Onkelinx, minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu, blz. 49.

Interpellatie van de heer Cardoen tot de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over « het beheerscontract van De Post ».

Sprekers: de heren Cardoen, Bartholomeeussen, de heer Coëme, Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven, blz. 53.

VERKIEZING VAN EEN GECOOPTEERD SENATOR:

Bladzijde 52.

VOORSTELLEN VAN WET (Indiening):

Bladzijde 56.

De heer Cooreman. — Voorstel van wet tot oprichting van het Amortisatiefonds.

Mevrouw Herzet. — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 38 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming.

PRESIDENCE DE M. SWAELEN, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 5 m.
De vergadering wordt geopend om 14 h 5 m.

CONGES — VERLOF

M. Spitaels, pour d'autres devoirs, demande un congé.
Verlof vraagt: de heer Spitaels, wegens andere plichten.
— Ce congé est accordé.
Dit verlof wordt toegestaan.

MM. Belot, Borremans, pour raison de santé; Collignon, De Meyer, Leclercq, pour d'autres devoirs; Boël, à l'étranger; Bock, W. Martens et Van Aperen, pour devoirs professionnels, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren Belot, Borremans, om gezondheidsredenen; Collignon, De Meyer, Leclercq, wegens andere plichten; Boël, in het buitenland; Bock, W. Martens en Van Aperen, wegens ambtsplichten.

— Pris pour information.
Voor kennisgeving aangenomen.

MEDEDELINGEN

Kamer van volksvertegenwoordigers

COMMUNICATIONS

Chambre des représentants

De Voorzitter. — Bij boodschap van 13 oktober 1992 laat de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat weten dat zij ter vergadering van die dag voor wettig en voltallig verklaard is.

Par message du 13 octobre 1992, la Chambre des représentants fait connaître au Sénat qu'elle s'est constituée en sa séance de ce jour.

— Voor kennisgeving aangenomen.
Pris pour notification.

Interparlementaire Unie — Union interparlementaire

De Voorzitter. — Bij brief van 13 oktober 1992 heeft de voorzitter van de Belgische groep van de Interparlementaire Unie, overeenkomstig artikel 8 van de statuten van de unie, aan de Senaat overgezonden de tekst van de resoluties die tijdens de 88e Interparlementaire Conferentie in Stockholm werden aangenomen.

Par lettre du 13 octobre 1992 le président du Groupe belge de l'Union interparlementaire a transmis au Sénat, conformément à l'article 8 des statuts de l'union, le texte des résolutions adoptées à Stockholm à l'issue de la 88e Conférence interparlementaire.

— Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen.

Renvoi à la commission des Relations extérieures.

Kruispuntbank voor de sociale zekerheid
Banque-carrefour de la sécurité sociale

De Voorzitter. — Bij brief van 9 oktober 1992 heeft de voorzitter van het toezichtcomité bij de Kruispuntbank voor de sociale zekerheid, overeenkomstig artikel 46, 9°, van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank voor de sociale zekerheid, aan de Senaat overgezonden het activiteitenverslag 1992 van het toezichtcomité.

Par lettre du 9 octobre 1992, le président du comité de surveillance près la Banque-carrefour de la sécurité sociale a transmis au Sénat, conformément à l'article 46, 9°, de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale, le rapport d'activité 1992 du comité de surveillance.

— Verwezen naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

Renvoi à la commission des Affaires sociales.

SAMENSTELLING VAN COMMISSIES

Wijzigingen

COMPOSITION DE COMMISSIONS

Modifications

De Voorzitter. — Bij het bureau zijn voorstellen ingediend tot wijziging van de samenstelling van sommige commissies:

1° In de commissie voor de Economische Aangelegenheden:

Zou de heer Cuyvers mevrouw Harnie als effectief lid vervangen en zou mevrouw Harnie de heer Cuyvers als plaatsvervangend lid vervangen.

Le bureau est saisi de demandes tendant à modifier la composition de certaines commissions:

1° A la commission de l'Economie:

M. Cuyvers remplacerait Mme Harnie comme membre effectif et Mme Harnie remplacerait M. Cuyvers comme membre suppléant.

2° In de commissie voor het Onderwijs en de Wetenschap:

Zou de heer Vaes de heer Liesenborghs als effectief lid vervangen en zou de heer Liesenborghs de heer Vaes als plaatsvervangend lid vervangen.

2° A la commission de l'Enseignement et de la Science:

M. Vaes remplacerait M. Liesenborghs comme membre effectif et M. Liesenborghs remplacerait M. Vaes comme membre suppléant.

3° In de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen:

Zou de heer Bougard de heer Snappe als plaatsvervangend lid vervangen.

3° A la commission des Relations extérieures:

M. Bougard remplacerait M. Snappe comme membre suppléant.

4° In de commissie voor de Volksgezondheid en het Leefmilieu:

Zou de heer Snappe mevrouw Dardenne als plaatsvervangend lid vervangen.

4° A la commission de la Santé publique et de l'Environnement:

M. Snappe remplacerait Mme Dardenne comme membre suppléant.

5° In de commissie voor de Herziening van de Grondwet en de Hervorming der Instellingen:

Zou de heer Lozie de heer Dierickx als effectief lid vervangen en zou de heer Dierickx de heer Lozie als plaatsvervangend lid vervangen.

5° A la commission de la Révision de la Constitution et des Réformes des Institutions:

M. Lozie remplacerait M. Dierickx comme membre effectif et M. Dierickx remplacerait M. Lozie comme membre suppléant.

Geen bezwaar?

Pas d'opposition?

Dan is aldus besloten.

Il en sera donc ainsi.

ONTWERP VAN WET BETREFFENDE DE BIJDRAGE VAN BELGIE TOT DE ZESDE ALGEMENE WEDERSAMENSTELLING VAN HET AFRIKAANS ONTWIKKELINGSFONDS

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

PROJET DE LOI RELATIF A LA CONTRIBUTION DE LA BELGIQUE A LA SIXIEME RECONSTITUTION GENERALE DES RESSOURCES DU FONDS AFRICAIN DE DEVELOPPEMENT

Discussion et vote de l'article unique

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet betreffende de bijdrage van België tot de zesde algemene wedersamenstelling van het Afrikaans Ontwikkelingsfonds.

Nous abordons l'examen du projet de loi relatif à la contribution de la Belgique à la sixième reconstitution générale des ressources du Fonds africain de développement.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Geens, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, de bespreking van het ontwerp van wet betreffende de bijdrage van België tot de zesde algemene wedersamenstelling van het Afri-

kaans Ontwikkelingsfonds had een formaliteit kunnen zijn aangezien het hier gaat over het goedkeuren van een internationale verbintenis die door België werd aangegaan. Dat was echter niet het geval want wij hebben van de gelegenheid gebruik gemaakt om een algemene bespreking te houden over het geheel van de Belgische inspanningen voor de financiering van de investeringen in de ontwikkelingslanden. De minister van Financiën heeft een globaal overzicht geschetst van de Belgische bijdrage aan de Wereldbank, de internationale ontwikkelingsorganisatie en de regionale banken. Bovendien heeft hij een overzicht gegeven van de leningen van Staat tot Staat die door België werden toegekend en van onze inspanningen in het kader van de schuldherschikking.

De commissie heeft de wens uitgedrukt aan het geheel van de problematiek een grondige bespreking te wijden en de minister heeft beloofd aan die wens tegemoet te komen. Wij zullen ook de verbintenissen die door België reeds werden aangegaan, maar die nog niet door het Parlement werden goedgekeurd, gezamenlijk bespreken zodat op dat vlak de achterstand kan worden ingelopen.

Wij hebben vooral aandacht besteed aan de efficiëntie van de verschillende systemen van ontwikkelingshulp. Het is ons opgevallen dat de hulp vooral gaat naar de minder ontwikkelde landen en naar sectoren die een hefboomeffect tot stand kunnen brengen in de betrokken landen. Het gaat om gelden die tegen zeer zachte voorwaarden ter beschikking worden gesteld, de zogenaamde *soft loans*. Hier rijzen natuurlijk vragen omtrent de efficiëntie, maar door de organisaties die de leningen toekennen worden systematisch nauwkeurige opzoekingen gedaan zodat daaromtrent voldoende garanties bestaan.

Er ging ook veel aandacht naar de *flow back* of de *return* van de inspanningen ten gunste van de Belgische ondernemingen. Voor een groot aantal investeringen wordt een beroep gedaan op ondernemingen die internationaal optreden, wat de vraag deed stellen in hoeverre Belgische ondernemingen voor deze projecten in aanmerking komen. Kritische vragen betreffen de manier waarop onze ondernemingen worden geïnformeerd over de projecten. Er worden in dit verband inspanningen gedaan door onze diensten en ook door de vertegenwoordigers van de internationale instellingen, maar toch hebben wij de indruk dat die inspanningen onvoldoende zijn. De professionele organisaties zouden hieraan meer aandacht moeten besteden zodat hun leden op dit stuk actie kunnen optreden. Zonder dat namen werden genoemd was er ook kritiek op het feit dat het steeds om dezelfde ondernemingen gaat, terwijl er nog andere voor deze projecten in aanmerking kunnen komen, maar die blijken systematisch te worden geweerd. Wij kregen ook de indruk dat de internationale experts die de offertes onderzoeken dit niet altijd op de meest objectieve manier doen. Een aantal van deze punten vergen zeker meer onderzoek.

Onze commissie heeft tenslotte ook nog veel aandacht besteed aan onze Afrika-politiek, meer bepaald ten opzichte van de landen ten zuiden van de Sahara en dus ook Zaïre, kortom de arme Afrikaanse landen.

In afwachting van een normalisering van de situatie in Zaïre, kan dit land geen beroep doen op kredieten van de Afrikaanse Ontwikkelingsbank en andere internationale organisaties.

Mijnheer de Voorzitter, tot daar deze bondige toelichting van een interessante bespreking over dit ontwerp in de commissie. Persoonlijk ben ik de minister dankbaar voor de uitvoerige documentatie die hij ons heeft gegeven en die wij nader moeten onderzoeken. De commissie heeft dit ontwerp eenparig goedgekeurd. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Garcia.

De heer Garcia. — Mijnheer de Voorzitter, de economische, financiële en sociale toestand van een groot aantal zeer arme Afrikaanse landen zal de Senaat er ongetwijfeld toe aanzetten — zo hoop ik althans — onze ontwikkelingshulp via het Afrikaans Ontwikkelingsfonds verder te zetten. Een unanieme goedkeuring van dit ontwerp kan daar meteen toe bijdragen.

Ik ben ervan overtuigd dat de overgrote meerderheid van onze bevolking wel degelijk de noodzakelijkheid van deze ontwikkelingshulp inziet, terwijl ze zich terzelfder tijd terecht zorgen maakt over de efficiëntie van deze hulp.

Tijdens de jongste jaren is in de betrokken ontwikkelingslanden het gemiddeld inkomen nog verder gedaald, heeft de daling van de prijzen van de grondstoffen de handelsbalans zeer ongunstig beïnvloed en bleef het schuldenpeil voortdurend stijgen. Ondanks deze ongunstige evolutie vertoont het groeipercentage van het totaal van de bestede middelen van het Afrikaans Ontwikkelingsfonds en van onze Belgische bijdrage tot dat fonds een dalende trend. Het is de bedoeling tijdens de komende jaren de noodzakelijke economische aanpassingen in de betrokken ontwikkelingslanden te ondersteunen en in de gezondheidszorg, het basisonderwijs en de productie van voedingsgewassen projecten op te zetten die ten gunste komen van de armste bevolkingsgroepen.

Bij onze bevolking leven omtrent deze ontwikkelingshulp een aantal vragen. Zijn die projecten wel van die aard dat zij dat doel nastreven en kunnen bereiken? In welke mate bestaat hier een efficiënte controle? Wordt de ontwikkelingshulp niet verward met het kwijtgeraken van productieoverschotten van de geïndustrialiseerde landen? De economische return voor een aantal Belgische firma's en studiebureaus is niet te versmaden. Daarbij wordt gefluisterd dat er een aantal bevoorrechte «entrées» zouden bestaan.

Deze vragen leven bij onze bevolking en daarom moeten alle betrokken ministers hun inspanningen volhouden om met een doorgedreven doorlichting en coördinatie het vertrouwen van onze bevolking in de ontwikkelingshulp te herstellen en te verstevigen. Zoals reeds door de rapporteur werd gesuggereerd, zou het nuttig zijn een open parlementair debat te organiseren rond de algemene oriëntering en de concrete resultaten van de diverse ontwikkelingsfondsen.

De SP zal dit ontwerp zeer zeker goedkeuren, maar toch verzoek ik de minister aan de hier in het kort geschetste problematiek bijzonder aandacht te besteden. Ons volk is zeer gevoelig voor deze problematiek en de vragen die worden gesteld zijn zeer reëel. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Maystadt, ministre.

M. Maystadt, ministre des Finances. — Monsieur le Président, comme le rapporteur M. Geens l'a fort bien indiqué, la discussion de ce projet de loi a été l'occasion d'élargir le débat et de réunir une abondante documentation sur nos contributions aux diverses institutions multilatérales de développement. M. Geens a lui-même suggéré que l'on poursuive la réflexion sur ces questions, notamment au sein de la commission des Finances du Sénat. C'est une excellente idée. Nous aurons ainsi l'occasion d'examiner également les différents points, par ailleurs importants et dignes d'attention, soulevés il y a un instant par M. Garcia.

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close.

Daar niemand meer het woord vraagt in de algemene beraadslaging, verklaar ik ze voor gesloten.

L'article unique du projet de loi est ainsi rédigé:

Article unique. Le Roi est autorisé à consentir au nom de la Belgique une contribution d'un montant de 1 798 680 039 francs belges au Fonds africain de développement, conformément à la résolution n° 91-05 concernant l'augmentation des ressources du fonds: Sixième reconstitution générale des ressources, approuvée par le Conseil des gouverneurs du Fonds africain de développement le 8 mai 1991.

Enig artikel. De Koning wordt ertoe gemachtigd, in naam van België, toe te stemmen in een bijdrage voor een bedrag van 1 798 680 039 Belgische frank aan het Afrikaans Ontwikkelingsfonds, overeenkomstig de resolutie nr. 91-05 betreffende de verhoging van de werkmiddelen van het fonds: Zesde algemene

wedersamenstelling der middelen, goedgekeurd door de Raad van gouverneurs van het Afrikaans Ontwikkelingsfonds op 8 mei 1991.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

ONTWERP VAN WET TOT VOORKOMING VAN HET GEBRUIK VAN HET FINANCIËLE STELSEL VOOR HET WITWASSEN VAN GELD

Algemene beraadslaging en stemming over artikelen

PROJET DE LOI RELATIF A LA PREVENTION DE L'UTILISATION DU SYSTEME FINANCIER AUX FINS DU BLANCHIMENT DE CAPITALS

Discussion générale et vote d'articles

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld.

Nous abordons l'examen du projet de loi relatif à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Van Thillo, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, het onderhavige wetsontwerp heeft tot doel het witwassen van gelden en activa die voortkomen uit georganiseerde misdaad, drughandel, terrorisme, illegale wapenhandel, handel in clandestiene werkkrachten, mensenhandel en exploitatie van de prostitutie op een georganiseerde wijze te bestrijden. Hiermee wordt de Europese richtlijn van 10 juni 1991 in ons recht omgezet.

Aan de totstandkoming van dit ontwerp is in de commissie voor de Financien door de leden van de meerderheid en de oppositie op een open en diepgaande wijze samengewerkt, met de gemeenschappelijke wil om met de bestrijding van het witwassen van gelden ook de criminele activiteiten die eraan ten grondslag liggen te ontmoedigen.

De sleutelrol in het ontwerp ligt bij de financiële instellingen. Zij zullen verdachte financiële operaties ter kennis dienen te brengen van een bijzondere eenheid die wordt gecreëerd, de « Cel voor financiële informatieverwerking », die onder het toezicht staat van de ministers van Justitie en Financien en die wordt geleid door een magistraat.

De financiële instellingen worden verplicht tot een verscherpte controle op de identiteit van hun cliënten en van niet-clieënten, voor zover deze laatste verrichtingen uitvoeren voor een bedrag van meer dan 10 000 ecu, of 350 000 Belgische frank.

Het hoeft geen betoog dat de opdracht voor de personeelsleden van de financiële instellingen moeilijk en delicaat kan zijn. Van hen wordt niet enkel gevraagd om een verdachte operatie te herkennen, maar ook om ter plaatse te beslissen om de transactie al dan niet te laten plaatsvinden. Daarbij zullen zij ook de cliënten ervan moeten overtuigen dat de informatieplicht geen afbreuk doet aan hun recht op privacy en aan de algemene discretieplicht van de financiële instelling.

Daarbij dienen wij ons ervan bewust te zijn dat de bestrijding van het misdaadgeld een internationale opdracht is en also een ketting vormt die even zwak is als haar zwakste schakel. De mechanismen tot beteugeling dienen internationaal te worden toegepast, anders zal deze wet in het beste geval enkel de verplaatsing naar andere landen van de witwasoperaties tot gevolg hebben.

Mijnheer de minister, ten strikt persoonlijken titel en op grond van onze algemene wetgevende opdracht, veroorloof ik mij tot slot nog te wijzen op een onvolkomenheid in het ontwerp. Artikel 24 verwijst namelijk naar de wet tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer die echter nog niet bestaat. Deze anomalie is ontstaan door een wijziging van het tijdschema door de regering. Bij de bespreking en goedkeuring van het ontwerp in de commissie, zijn de commissieleden immers ervan uitgegaan dat het wetsontwerp ter voorkoming van het witwassen van gelden slechts in openbare vergadering zou worden behandeld nadat de wet tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer zou zijn aangenomen. Aangezien over onderhavig ontwerp ook nog in de Kamer dient te worden gestemd, kan het daar worden vervolledigd, ingeval de wet tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer onder tusschen is tot stand gekomen.

Mocht bij de stemming in de Kamer over dit wetsontwerp, de wet tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer nog niet gestemd zijn, zou het mij persoonlijk voldoening geven — tenzij de minister een andere oplossing in het vooruitzicht kan stellen — dat de minister zich bijvoorbeeld ertoe verbindt met de voorlegging ter ondertekening en de publikatie van onderhavig wetsontwerp te wachten tot over de wet op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer is gestemd en tot de tekst van onderhavig wetsontwerp is vervolledigd. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Maystadt, ministre.

M. Maystadt, ministre des Finances. — Monsieur le Président, je confirme à M. Van Thillo qu'en ce qui concerne la publication de ce projet de loi après son vote dans les deux Chambres, nous attendons que le projet de loi sur la protection de la vie privée ait été publié.

M. le Président. — La parole est à M. de Donnée.

M. de Donnée. — Monsieur le Président, le projet de loi relatif à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux constitue un pas important dans la lutte contre ce fléau que représentent actuellement le trafic de drogue et le financement qu'il permet d'une série d'activités criminelles.

Ce pas est important mais nettement insuffisant; tout d'abord, parce que le système financier n'est pas le seul vecteur du blanchiment des capitaux illégaux, qu'ils résultent de la drogue ou d'autres formes de criminalités lourdes et organisées. Nous savons en effet qu'il existe également trente-six autres manières de blanchir de l'argent.

Le pas franchi est néanmoins important, disais-je, car, par l'approbation de ce projet de loi, nous contribuons à mettre sur pied un dispositif à l'échelle de la Communauté européenne et à rendre la vie beaucoup plus difficile aux trafiquants et aux criminels organisés, quels qu'ils soient. Néanmoins, nous ne pourrions que gêner leurs activités, car ces dernières se développent à l'échelle planétaire.

Vous savez comme moi, monsieur le ministre, que la multiplication de nouveaux petits Etats artificiels, qui n'ont que peu de ressources pour survivre, va permettre la prolifération de bases et de moyens qui — parfois très loin de chez nous — permettront aux trafiquants de recycler le produit de leurs activités criminelles et de l'injecter à nouveau dans des circuits parfaitement honorables dans les pays industrialisés.

Il convient donc d'agir au-delà de l'échelle de l'OCDE, soit au niveau des Nations Unies. Les Nations Unies ont déjà pris une série d'initiatives dont, notamment, la Convention de Vienne de 1971 sur les substances psychotropes, approuvée au début de cette année par la Chambre et le Sénat. Parmi ces initiatives figure également une convention de 1988 ayant pour objet la lutte contre le trafic illicite de stupéfiants et de substances psychotropes qui complète la convention de 1971. A ce sujet, il est très regrettable de constater, monsieur le ministre, que votre collègue de la Justice ne s'est pas encore donné la peine de soumettre cette convention de 1988 à la ratification des Chambres. La ratification d'une telle convention est tout à fait prioritaire si nous voulons paraître crédibles dans les enceintes internationales: nous devons y montrer le bon exemple et être le fer de lance de la lutte contre le trafic de drogue.

Tout en approuvant votre projet de loi, monsieur le ministre, qui traduit de façon excellente la directive européenne — à un détail près sur lequel je reviendrai ultérieurement —, je pense que notre pays doit se rendre compte du caractère insuffisant de ce projet et avoir le courage de prendre des initiatives plus audacieuses, notamment à l'échelle des Nations Unies. Nous aurons encore durant deux mois et demi un siège au Conseil de sécurité des Nations Unies. J'aimerais, si vous le permettez, adresser une suggestion au gouvernement dont vous faites partie: nous devrions, avant de quitter ce siège, proposer que le Conseil de sécurité des Nations Unies s'intéresse non seulement aux conflits extrêmement pénibles qui sévissent dans le monde, mais également à un phénomène qui est à la source du financement de toute une série de guerres civiles et d'activités terroristes, à savoir le trafic de la drogue et le blanchiment de l'argent qui en résulte.

Notre pays devrait prendre une initiative et proposer formellement au Conseil de sécurité des Nations Unies de s'attaquer à ce problème. Ce serait symboliquement et pratiquement très important, car le blanchiment se produira de plus en plus dans des lieux qui échappent aux autorités européennes ainsi qu'à celles des grands pays industrialisés, comme aux organisations économiques qui les regroupent.

La Charte des Nations Unies démontre que le Conseil de sécurité est très certainement compétent pour ce genre d'initiative. En effet, l'article 24 de la Charte prévoit que « le Conseil de sécurité a la responsabilité principale du maintien de la paix et de la sécurité internationales, en s'acquittant des devoirs que lui impose cette responsabilité, au nom de l'assemblée plénière ».

Il est de plus en plus manifeste que bon nombre de conflits de par le monde sont essentiellement financés par le recyclage de l'argent issu de toutes sortes de trafics dont, bien entendu, celui de la drogue. C'est d'ailleurs le trafic de stupéfiants qui a inspiré les auteurs de la directive européenne, bien davantage encore que toutes les autres activités criminelles visées également et à juste titre par la directive.

Je tenais à émettre cette suggestion constructive, monsieur le ministre. Je la soumettrai également, le moment venu, au ministre des Affaires étrangères.

Je l'ai dit, monsieur le ministre, ce projet me paraît excellent. Il est la traduction fidèle de la directive européenne en la matière. De plus, il est présenté dans les délais requis. Il faut pouvoir saluer une action positive d'un ministre, même si l'on est dans l'opposition; il y va de notre crédibilité à tous!

Cela dit, je regretterai une omission dont j'ai déjà eu l'occasion de vous parler en commission.

La législation française votée récemment sous un gouvernement socialiste, d'ailleurs, prévoit, dans le cas où une information erronée serait divulguée de bonne foi par un organisme financier à la cellule chargée de centraliser les soupçons et les plaintes, que le préjudice qui pourrait résulter directement d'une telle déclaration serait assumé par l'Etat. Ce n'est que justice, me semble-t-il, de prévoir une réparation pour des personnes qui seraient victimes d'une déclaration de bonne foi. Bien entendu, si la déclaration était de mauvaise foi, il conviendrait d'appliquer le Code pénal. Je parle donc de l'information émise de bonne foi par un dirigeant ou un employé de banque qui exprimerait des soupçons quant à une opération, provoquant ainsi une suspension de l'opération, pouvant, dans certains cas, aller jusqu'à entraîner la mise en faillite de l'entreprise. Une élémentaire justice voudrait qu'une réparation soit possible dans ce cas.

Le rapport de la commission des Finances rappelle que plusieurs commissaires ont estimé que si cette disposition de la loi française était adoptée, les organismes financiers transmettraient des informations à la cellule qui regroupe les plaintes avec moins de réticences.

Deux raisons me semblent donc plaider en faveur de l'adoption de cette disposition: d'une part, un souci de justice à l'égard des personnes qui bénéficieront d'un « non-lieu » et, d'autre part, le souci d'éviter qu'afin de ne pas préjudicier un innocent, le système bancaire dans son ensemble ou une banque en particulier n'émette des réticences au niveau de la fourniture d'informations. Tel n'est évidemment pas le but que nous recherchons.

En commission, vous avez affirmé que cette disposition pourrait engendrer une lourde charge pour l'Etat. Selon vous, les clients des organismes subiront presque toujours un préjudice lors du blocage d'une opération qui aurait dû être exécutée. Une simple perte de temps sera, en outre, également constatée à l'occasion de chaque opération.

A mon sens, les vannes ne doivent pas être totalement ouvertes. L'indemnisation de petits préjudices ne se chiffrent qu'à quelques milliers de francs doit être écartée. Les interventions ne doivent avoir lieu qu'au profit d'entreprises de bonne foi confrontées à de graves catastrophes.

J'admets volontiers votre objection selon laquelle les vannes ne peuvent être complètement ouvertes. L'Etat ne peut, par ailleurs, s'engager à fournir des dépenses qui pourraient s'avérer faramineuses. Votre objection peut être rencontrée dès lors qu'il est précisé que le pouvoir d'arrêter les modalités de cette indemnisation appartient au Roi qui devra veiller à ce que, seuls, des cas graves fassent l'objet d'un dédommagement.

Une fois de plus, monsieur le ministre, je plaide afin que le Sénat adopte l'amendement que j'ai déposé en séance publique, et qui constitue une amélioration par rapport au texte soumis initialement en commission. Ce dernier précisait déjà que si l'information divulguée de bonne foi s'avérait erronée et engendrait un préjudice direct, l'Etat devait répondre du dommage subi. Dans la foulée, j'ai ajouté que le Roi arrêterait les modalités de cette indemnisation. Il est, dès lors, prévisible que les modalités seront de nature à éviter l'indemnisation de préjudices mineurs ne portant pas atteinte à la survie d'une entreprise ou ne provoquant pas la faillite personnelle d'un individu, ces deux cas nécessitant précisément des dédommagements.

En conclusion, monsieur le ministre, je souhaite vivement l'adoption de cet amendement qui parachève un excellent projet qui a fait l'objet d'un consensus en commission. Ce projet constitue, en outre, une pièce importante et bienvenue dans la construction d'un édifice indispensable dans le cadre de la lutte contre le blanchiment de l'argent issu d'activités criminelles bien que nous sachions tous que cette lutte devra être menée à l'échelle planétaire. La Communauté européenne, elle-même, ne dispose pas des moyens suffisants pour tailler de réelles croupières à des trafiquants qui, jouissant de moyens considérables, agissent au niveau mondial. Je suggère, dès lors, que le gouvernement belge prenne une initiative afin de mobiliser le Conseil de sécurité des Nations Unies. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Deprez.

De heer Deprez. — Mijnheer de Voorzitter, eerst en vooral feliciteer ik de heer Van Thillo voor zijn deskundig verslag.

De CVP-fractie verheugt zich over het onderhavig ontwerp en gaat er volledig mee akkoord. Het is van groot belang dat wij, in overeenstemming met de Europese richtlijn, over een wetgeving beschikken ter voorkoming en ter bestrijding van het witwassen van geld uit illegale transacties.

Na rijp overleg is de CVP-fractie het ermee eens het toepassingsgebied te beperken tot de ondernemingen en personen die actief zijn in de financiële sector. De beperking van de illegale transacties tot deze die voorkomen op de welomschreven lijst van misdrijven lijkt eveneens verantwoord. Deze beperking biedt het voordeel dat er doelgericht kan worden gewerkt, aangezien men een beroep kan doen op georganiseerde structuren.

Het is beter dat men resultaten boekt op een beperkt toepassingsgebied dan alles te willen en niets te bereiken omdat men over onvoldoende controlemiddelen beschikt.

Wij vragen de minister met des te meer aandrang om de wet zo vlug mogelijk uitvoerbaar te maken. Dit betekent dat de cel voor financiële informatieverwerking zo vlug mogelijk moet worden opgericht na goedkeuring van de wet. Wij mogen immers niet de fout begaan over wetten te stemmen die niet of met veel vertraging worden toegepast wegens gebrek aan uitvoeringsbesluiten.

Mijnheer de minister, graag hoorden wij u zeggen dat deze wet, weliswaar beperkt in zijn toepassingsgebied, zonder verwijl, dus met ingang van 1 januari 1993, effectief uitvoerbaar zal zijn. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Leroy.

M. Leroy. — Monsieur le Président, ce projet, relatif à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins de blanchiment des capitaux, s'inscrit dans le cadre des mesures indispensables à prendre aux niveaux répressif et préventif dans le domaine de la lutte que se doivent de mener tous les Etats contre les développements tentaculaires de la drogue et de la criminalité, en général, dans le monde.

Le parti socialiste approuve, sans réserve, le projet, qui est globalement positif mais s'avérera vite insuffisant! Il sera notamment utile d'étendre la liste des organismes et des personnes visés à l'article 2.

Si j'interviens dans ce débat, c'est plus par principe que pour apporter une touche nouvelle ou originale. En effet, personne, ici ou ailleurs, ne peut plus se taire devant le scandaleux comportement de ceux qui profitent de la misère morale et de la faiblesse des défavorisés de tous les régimes.

Le projet a un caractère essentiellement préventif car il instaure une série d'obligations auxquelles les organismes financiers sont tenus de se soumettre et organise, par ailleurs, par le biais d'un système de transmission d'information à une autorité compétente, la collaboration de ces mêmes organismes dans la lutte contre le blanchiment de capitaux.

Le PS se réjouit que dans la liste des infractions à surveiller par le système financier figurent le trafic illicite de biens et de marchandises, dans la perspective de l'ouverture des frontières au 1er janvier 1993, ainsi que le trafic d'êtres humains.

Le PS se félicite aussi qu'à la liste des actes de blanchiment devant être dénoncés, il ait été ajouté, conformément à la directive CEE, la participation à l'acte de blanchiment, la tentative de la perpétrer, le fait d'aider, d'inciter ou de conseiller un tel acte, le fait aussi de le faciliter!

Il est remarquable également de constater que toute infraction s'entend « commise en Belgique ou à l'étranger » et que la connaissance, l'intention ou la motivation de blanchiment peut être établie sur la base de circonstances de faits objectifs.

Il est aussi explicite que l'identification précise des clients habituels s'étend aux clients qui sont déjà habituels à l'entrée en vigueur de la loi.

Il est utile de relever également que, lorsque la cellule de traitement dénonce une infraction au parquet, elle doit transmettre l'ensemble des informations communiquées par le secteur financier, en ce compris des informations non relatives au blanchiment; ces informations devraient, à mon sens, comprendre également les renseignements éventuels en matière de fraude fiscale.

Pour parfaire la démocratie du système, il faudra que la cellule de traitement, en possession de toutes les informations sur les mécanismes préventifs mis en place à l'intérieur des institutions financières, dresse un rapport annuel et complet de ses activités à l'intention des ministres des Finances et de la Justice, ce qui permettra au Parlement d'être tenu au courant, de faire évoluer et d'adapter la législation en la matière.

Mais les règlements et les lois seront illusoire ou futiles si nos sociétés ne s'attaquent pas aux racines du mal. L'angoisse face au lendemain, la crise des valeurs, la déstabilisation sociale sont des ferments destructeurs de notre jeunesse, proie facile des requins aux apparences de dauphins!

Il ne faut pas se faire trop d'illusions sur l'efficacité immédiate de cette loi, surtout si elle tarde à être appliquée. Son efficience sera à la mesure de l'honnêteté et de la volonté de ceux qui la mettront en pratique!

Ce projet n'est qu'un moyen parmi d'autres. Il devra être suivi rapidement de dispositions supplémentaires. En effet, tout doit être mis en œuvre pour expurger notre société de pratiques criminelles et indignes de notre humanité. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Garcia.

De heer Garcia. — Mijnheer de Voorzitter, met dit wetsontwerp wordt een Europese richtlijn die het witwassen van zwart geld voorkomt, in ons recht omgezet. Wanneer deze richtlijn op

1 januari in alle nationale rechtsorden van de EG-landen zal zijn omgezet, zullen wij beschikken over een belangrijke preventieve maatregel in de strijd tegen de grote criminaliteit.

Het is tevens verheugend dat deze wet wordt toegepast in samenwerking met de financiële ondernemingen die op deze wijze een aantal verplichtingen en verantwoordelijkheden aanvaarden waardoor eveneens het vertrouwen van het publiek in het financieel stelsel kan groeien.

Tenslotte is dit wetgevend initiatief ook belangrijk in verband met het vrij verkeer van personen en goederen in de Gemeenschap, omdat het ook de preventie beoogt van de illegale overdracht van goederen en diensten.

Uiteraard kan van dit wetsontwerp niet worden verwacht dat het de grote criminaliteit uitschakelt. Zoals in de commissie overduidelijk werd beklemtoond, moet het witwassen van zwart geld zowel strafrechtelijk als op financieel en fiscaal vlak zeer zwaar worden beteugeld. Tijdens de werkzaamheden van de commissie voor de Financien was het mogelijk het ontwerp op diverse punten te verfijnen, onder meer op het gebied van het garanderen van de onafhankelijkheid van de leden die deel uitmaken van de op te richten cel voor financiële informatieverwerking. Dit is verheugend.

Ondanks dit alles blijf ik betreuren dat de commissie, bij staking van stemmen, het amendement heeft verworpen dat het toepassingsveld van deze wet uitbreidde tot notarissen, makelaars in onroerend goed en ondernemingen tot aankoop en verkoop van onroerende goederen. Het moet immers de bedoeling zijn zo sluitend mogelijk de oorsprong te kennen van geld afkomstig uit criminele handelingen, zelfs indien onze Belgische rechtsorde hierdoor strenger wordt dan de EG-richtlijn zelf. Aangezien een dergelijke wetsuitbreiding echter grondig moet worden voorbereid en de wet op 1 januari van kracht moet worden, zal de SP het wetsontwerp goedkeuren in de huidige, door de commissie gearmeende versie. Ik twijfel er echter helemaal niet aan dat spoedig de strijd tegen het witwassen van zwart geld ook in andere domeinen zal moeten worden aangeboden. *(Applaus.)*

M. le Président. — La parole est à M. Maystadt, ministre.

M. Maystadt, ministre des Finances. — Monsieur le Président, je tiens à remercier le rapporteur, M. Van Thillo, pour son excellent travail qui, comme l'a précisé M. Deprez, est un travail d'expert. Je voudrais également remercier les membres de la commission des Finances, tant de la majorité que de l'opposition, qui ont participé à la discussion de ce projet de loi dans un esprit particulièrement constructif.

Ce projet de loi important a sa place dans l'ensemble des mesures que nous tentons de prendre pour lutter contre la grande criminalité organisée, en particulier les trafics de stupéfiants, d'armes et d'êtres humains. Le but de ce projet est d'essayer d'empêcher les auteurs de cette grande criminalité de profiter des bénéfices illégitimes qu'ils retirent de leurs actions délictueuses.

La discussion constructive qui s'est déroulée en commission des Finances, a permis d'améliorer sur plusieurs points le texte déposé par le gouvernement. Je ne reviendrai pas sur les détails des dispositions; j'aborderai simplement deux points particuliers qui ont été à nouveau soulevés en séance publique.

D'une part, M. Van Thillo a évoqué l'article 24 du projet de loi modifiant la loi sur la vie privée. Je puis lui confirmer que le projet en discussion aujourd'hui, qui doit encore être examiné par la Chambre des représentants, ne sera pas publié avant que le projet de loi sur la vie privée, dont le Sénat doit encore débattre, soit publié.

D'autre part, en ce qui concerne la proposition d'amendement de M. de Donnée, je rappelle qu'aucun autre pays européen, à part la France, n'a prévu une telle indemnisation. La loi française reste, il faut le reconnaître, très vague quant aux modalités de l'indemnisation: on ne sait pas si seuls les dommages directs sont couverts ou si les dommages indirects sont également pris en compte; on ne sait pas s'il faut prouver une faute ou un dol... Cette disposition est d'ailleurs vivement critiquée par la doctrine française. J'hésiterais donc à suivre aujourd'hui l'exemple de notre grand voisin et je préférerais, pour ma part, attendre les premiers résultats de l'application de la disposition française.

Je rappelle que si la cellule a agi de mauvaise foi et a commis une faute, le plaignant peut toujours réclamer une indemnisation à l'Etat sur base de l'article 1382 du Code civil. S'il prouve qu'il y a eu dommage et qu'il existe un lien de causalité, une indemnisation pourra être obtenue, la cellule étant un organe de l'Etat et ce dernier pouvant être contraint à payer une indemnisation. Cependant, donner une interprétation trop large en prévoyant une indemnisation, même lorsque la cellule a commis une erreur de bonne foi, risque de constituer une lourde charge pour l'Etat.

Il sera en effet toujours possible de prouver un quelconque préjudice, comme celui dû, par exemple, au report de quelques heures d'une opération. C'est la raison pour laquelle je plaide la prudence et je demande de ne pas modifier le projet de loi sur ce point.

En revanche, un second amendement introduit par M. Cooreman vise à donner la personnalité juridique à la cellule. Cet élément entre dans la ligne des préoccupations qui ont été exprimées par plusieurs membres de la commission qui souhaitent voir garantir le plus complètement possible l'indépendance de la cellule, indépendance qu'ils considèrent comme nécessaire à l'exercice de sa mission. Je n'aurai donc pas d'objection à ce que votre assemblée adopte l'amendement déposé par M. Cooreman.

Monsieur le Président, chers collègues, voilà ce que je souhaitais ajouter en séance publique. Je terminerai par ce qu'en termes journalistiques on appellerait une primeur et qui montre que, même si la tâche est encore énorme, des progrès sont néanmoins réalisés dans la lutte contre le blanchiment des capitaux: tout récemment, grâce à une collaboration étroite entre les autorités américaines et les autorités belges, il a été possible d'arrêter une importante opération de blanchiment qui devait prendre la forme d'une participation à une augmentation de capital d'une société belge. Grâce à la collaboration internationale — car, dans ce domaine, seule la collaboration internationale permet d'obtenir des résultats —, cette opération de blanchiment a pu être empêchée. Une hirondelle ne fait toutefois pas le printemps, et il reste beaucoup à faire, mais cela montre que si tous les Etats sont bien décidés à lutter ensemble contre ce phénomène, les auteurs de ces actes criminels particulièrement graves pourront plus difficilement bénéficier du fruit de leurs méfaits. C'est le but poursuivi par ce projet de loi, et je remercie tant la majorité que l'opposition de bien vouloir s'y associer. *(Applaudissements.)*

M. le Président. — La parole est à M. de Donnée.

M. de Donnée. — Monsieur le Président, je regrette évidemment que le ministre ne souhaite pas accepter mon amendement, d'autant que celui-ci prévoyait que le Roi devrait fixer les modalités de l'indemnisation, de manière à éviter les débordements et les abus. J'ai toutefois cru percevoir une ouverture dans les propos du ministre puisque j'ai cru comprendre qu'il serait prêt à réexaminer la question si l'expérience devait démontrer, tant en France que chez nous, qu'il y a matière à révision de la loi sur ce point.

M. Maystadt, ministre des Finances. — S'il était prouvé que lorsque c'est justifié, on peut procéder à une indemnisation, mais sans tomber dans une généralisation abusive, je serais prêt à reconsidérer ma position.

M. de Donnée. — Monsieur le Président, cette déclaration du ministre nous permettra de voter le projet sans aucune arrière-pensée. Sans doute nous retrouverons-nous sur ce point dans un an ou deux, lorsque l'expérience nous permettra de nous convaincre mutuellement du bien-fondé de nos argumentations.

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close, et nous passons à l'examen des articles.

Daar niemand meer het woord vraagt in de algemene beraadslaging verklaar ik ze voor gesloten en bespreken wij de artikelen.

Je signale que deux amendements, signés par moins de trois membres, ont été présentés à deux articles du projet de loi en discussion.

Bij twee artikelen van het ontwerp van wet dat wij thans bespreken, zijn twee amendementen ingediend die door minder dan drie leden zijn ondertekend.

Puis-je considérer que ces amendements sont appuyés?

Worden deze amendementen gesteund? (*Talrijke leden staan op.*)

Ces amendements étant régulièrement appuyés, ils feront partie de la discussion.

Aangezien deze amendementen reglementair worden gesteund, maken ze deel uit van de bespreking.

L'article premier est ainsi rédigé:

Chapitre 1er. — Dispositions générales

Article 1er. La présente loi applique la directive du conseil 91/308/CEE du 10 juin 1991 relative à l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux.

Hoofdstuk I. — Algemene bepalingen

Artikel 1. Deze wet past de richtlijn toe van de Raad 91/308/EEG van 10 juni 1991, tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 2. Les dispositions de la présente loi sont applicables aux organismes financiers et aux personnes mentionnés ci-après:

1° La Banque nationale de Belgique;

2° Les banques inscrites à la liste prévue à l'article 2 de l'arrêté royal n° 185 du 9 juillet 1935 sur le contrôle des banques et le régime des émissions de titres et valeurs;

3° Les caisses d'épargne privées inscrites en application de l'article 3 des dispositions relatives au contrôle des caisses d'épargne privées, coordonnées par l'arrêté royal du 23 juin 1967;

4° Les entreprises régies par le chapitre 1er de la loi du 10 juin 1964 sur les appels publics à l'épargne;

5° Les établissements publics de crédit de droit belge;

6° Les établissements de crédits agréés par ces derniers;

7° Les sociétés de bourse;

8° Les entreprises d'assurances établies en Belgique et agréées pour exercer l'activité d'assurance vie en application de la loi du 9 juillet 1975 relative au contrôle des entreprises d'assurances;

9° La Poste;

10° Les sociétés de courtage en change et en dépôts;

11° La Caisse des dépôts et consignations;

12° Les sociétés de gestion de fortune;

13° Les sociétés de conseil en placements.

14° Toutes les personnes physiques ou les autres personnes morales qui se livrent, à titre professionnel, aux opérations d'achat ou de vente au comptant de devises sous forme d'espèces ou de chèques libellés en devises ou par l'utilisation d'une carte de crédit ou de paiement.

Le Roi peut ajouter d'autres organismes financiers ou personnes à la liste prévue à l'alinéa 1er.

Il peut en outre adapter la liste dans le cadre de l'exécution d'autres dispositions légales.

Art. 2. De bepalingen van deze wet zijn van toepassing op de hierna vermelde financiële ondernemingen en personen:

1° De Nationale Bank van België;

2° De banken die voorkomen op de lijst bedoeld in artikel 2 van het koninklijk besluit nr. 185 van 9 juli 1935 op de bankcontrole en het uigifteregime voor titels en effecten;

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1992-1993
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1992-1993

3° De privé-spaarkassen die zijn ingeschreven met toepassing van artikel 3 van de bepalingen betreffende de controle op de private spaarkassen, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 23 juni 1967;

4° De ondernemingen onderworpen aan hoofdstuk I van de wet van 10 juni 1964 op het openbaar aantrekken van spaargelden;

5° De openbare kredietinstellingen naar Belgisch recht;

6° De door deze laatste erkende kredietinstellingen;

7° De beursvennootschappen;

8° De in België gevestigde verzekeringsondernemingen die, met toepassing van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen, toegelaten worden voor de uitoefening van het levensverzekeringsbedrijf;

9° De Post;

10° De vennootschappen voor wissel- en depositomakelarij;

11° De Deposito- en Consignatiekas;

12° De vennootschappen voor vermogensbeheer;

13° De vennootschappen voor beleggingsadvies.

14° Alle natuurlijke personen en overige rechtspersonen die beroepshalve verrichtingen doen voor de contante aankoop of verkoop van deviezen in contanten of met cheques in deviezen dan wel met gebruik van een krediet- of betaalkaart.

De Koning kan andere financiële ondernemingen of personen op de in het eerste lid voorziene lijst plaatsen.

Hij kan bovendien de lijst aanpassen in het kader van de uitvoering van andere wetsbepalingen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 3. § 1er. Aux fins de l'application de la présente loi, par blanchiment de capitaux il faut entendre:

— La conversion ou le transfert de capitaux ou d'autres biens dans le but de dissimuler ou de déguiser leur origine illicite ou d'aider toute personne qui est impliquée dans la réalisation de l'infraction d'où proviennent ces capitaux ou ces biens, à échapper aux conséquences juridiques de ses actes;

— La dissimulation ou le déguisement de la nature, de l'origine, de l'emplacement, de la disposition, du mouvement ou de la propriété des capitaux ou des biens dont on connaît l'origine illicite;

— L'acquisition, la détention ou l'utilisation de capitaux ou de biens dont on connaît l'origine illicite;

— La participation à l'un des actes visés aux trois points précédents, l'association pour commettre ledit acte, les tentatives de le perpétrer, le fait d'aider, d'inciter ou de conseiller quelqu'un à le commettre ou le fait d'en faciliter l'exécution.

§ 2. Pour l'application de la présente loi, l'origine de capitaux ou de biens est illicite lorsque ceux-ci proviennent de la réalisation d'une infraction liée au terrorisme, à la criminalité organisée, au trafic illicite de stupéfiants, au trafic illicite d'armes, de biens et de marchandises, au trafic de main-d'œuvre clandestine, au trafic d'êtres humains ou à l'exploitation de la prostitution.

§ 3. Les organismes et les personnes visés à l'article 2 concourent pleinement à l'application de la présente loi par l'identification de tous les actes de blanchiment de capitaux.

Art. 3. § 1. Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder « witwassen van geld »:

— De omzetting of overdracht van geld of activa met de bedoeling de illegale herkomst ervan te verbergen of te verdoezelen of een persoon die betrokken is bij een misdrijf waaruit dit geld of deze activa voortkomen, te helpen ontkomen aan de rechtsgevolgen van zijn daden;

— Het verhelen of verhullen van de aard, oorsprong, vindplaats, vervreemding, verplaatsing of eigendom van geld of activa waarvan men de illegale herkomst kent;

— De verwerving, het bezit of het gebruik van geld of activa waarvan men de illegale herkomst kent;

— De deelneming aan, de medeplichtigheid tot, de poging tot, de hulp aan, het aanzetten tot, het vergemakkelijken van of het geven van raad betreffende een van de in de drie voorgaande punten bedoelde daden.

§ 2. Voor de toepassing van deze wet is de herkomst van geld of activa illegaal wanneer deze voortkomen uit een misdrijf dat in verband staat met het terrorisme, de georganiseerde misdaad, de illegale drughandel, de illegale handel in wapens, goederen en koopwaren, de handel in clandestiene werkkrachten, de mensenhandel of de exploitatie van de prostitutie.

§ 3. De in artikel 2 beoogde ondernemingen en personen verlenen hun volledige medewerking aan de toepassing van deze wet, om alle daden van witwassen van geld te identificeren.

— Adopté.

Aangenomen.

Chapitre II. — Identification des clients et organisation interne au niveau des organismes et des personnes visés à l'article 2

Art. 4. Les organismes et les personnes visés à l'article 2 doivent s'assurer de l'identité de leurs clients au moyen d'un document probant au moment où ils nouent des relations d'affaires qui feront d'eux des clients habituels.

Cette même identification est exigée pour toute autre personne qui souhaite réaliser une opération dont le montant atteint ou excède 10 000 écu, qu'elle soit effectuée en une seule ou en plusieurs opérations entre lesquelles semble exister un lien. L'identification est requise même si le montant de l'opération est inférieur à 10 000 écu dès qu'il y a soupçon de blanchiment de capitaux.

L'identification porte sur le nom, le prénom ou la dénomination sociale pour les personnes morales, l'adresse ou le siège social du client.

Hoofdstuk II. — Identificatie van de cliënten en interne organisatie op het niveau van de in artikel 2 beoogde ondernemingen en personen

Art. 4. De in artikel 2 beoogde ondernemingen en personen dienen zich te vergewissen van de identiteit van hun cliënten aan de hand van een bewijsstuk op het ogenblik dat zij een zakenrelatie aanknopen waardoor de betrokkenen gewone cliënten worden.

Dezelfde identificatie is vereist voor iedere andere persoon die een verrichting wenst uit te voeren voor een bedrag van 10 000 ecu of meer, ongeacht of zij in één keer wordt uitgevoerd of in verscheidene keren, waartussen een verband blijkt te bestaan. Identificatie is vereist zelfs wanneer het bedrag van de verrichting lager is dan 10 000 ecu, zodra wordt vermoed dat het gaat om witwassen van geld.

De identificatie betreft de naam, de voornaam of voor rechtspersonen de firma, het adres of de maatschappelijke zetel van de cliënt.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 5. En cas de doute sur la question de savoir si les clients visés à l'article 4 agissent pour leur propre compte ou en cas de certitude qu'ils n'agissent pas pour leur propre compte, les organismes financiers et les personnes visés à l'article 2 prennent des mesures utiles en vue d'obtenir des informations sur l'identité réelle des personnes pour le compte desquelles ces clients agissent.

Art. 5. Indien wordt betwijfeld of de in artikel 4 bedoelde cliënten voor eigen rekening handelen, of indien vaststaat dat zij niet voor eigen rekening handelen, treffen de in artikel 2 beoogde

ondernemingen en personen nuttige maatregelen om informatie te verkrijgen omtrent de ware identiteit van de personen voor wier rekening deze cliënten handelen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 6. Les organismes et les personnes visés à l'article 2 ne sont pas soumis aux obligations d'identification visées aux articles 4 et 5 lorsque le client est également un organisme financier ou une personne visée à l'article 2 ou un établissement de crédit ou une institution financière visés à l'article 1er de la directive 91/308/CEE.

Par dérogation à l'article 4, l'identification n'est pas requise des entreprises d'assurances visées à l'article 2, 8°, qui effectuent une activité d'assurance vie, lorsque le montant de la ou des primes périodiques à verser au cours d'une année n'excède pas 1 000 écu ou dans le cas d'un versement d'une prime unique dont le montant n'excède pas 2 500 écu. Si la ou les primes périodiques à verser au cours d'une année sont augmentées de telle sorte qu'elles dépassent le seuil de 1 000 écu, l'identification est requise.

Art. 6. De in de artikelen 4 en 5 bedoelde identificatieverplichtingen zijn niet van toepassing op de in artikel 2 beoogde ondernemingen en personen in geval de cliënt eveneens een in artikel 2 beoogde onderneming of persoon is of een kredietinstelling of een financiële instelling is bedoeld in artikel 1 van de richtlijn 91/308/EEG.

In afwijking van artikel 4, rust de identificatieplicht niet op de verzekeringsondernemingen bedoeld in artikel 2, 8°, die een levensverzekeringsbedrijf uitoefenen, wanneer het bedrag van de te betalen periodieke premie(s) gedurende een periode van een jaar niet hoger is dan 1 000 ecu of, bij storting van een eenmalige premie, wanneer het bedrag niet hoger is dan 2 500 ecu. Wanneer de periodieke premie(s) zodanig wordt (worden) verhoogd dat de drempel van 1 000 ecu wordt overschreden, wordt de identificatie verplicht.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 7. Les organismes et les personnes visés à l'article 2 conservent sur quelque support d'archivage que ce soit, pendant cinq ans au moins après avoir mis fin aux relations avec leurs clients ou toute autre personne visée à l'article 4, alinéas 1 et 2, une copie du document probant ayant servi à l'identification ou les références de celui-ci.

Il en est de même des documents ayant permis l'identification visée à l'article 5.

Sans préjudice de l'exigence formulée à l'article 6, alinéa 4, de la loi du 17 juillet 1975 relative à la comptabilité et aux comptes annuels des entreprises, les organismes et les personnes visés à l'article 2 conservent pendant une période d'au moins cinq ans à partir de l'exécution des opérations, une copie sur quelque support d'archivage que ce soit, des enregistrements, bordereaux et documents des opérations effectuées de façon à pouvoir les reconstituer précisément.

Art. 7. De in artikel 2 beoogde ondernemingen en personen bewaren op welke informatiedrager ook gedurende ten minste vijf jaar na het beëindigen van de relaties met hun cliënten of alle andere personen beoogd in artikel 4, eerste en tweede lid, een afschrift van het bewijsstuk dat voor de identificatie heeft gediend of de verwijzingen ernaar.

Hetzelfde geldt voor de stukken die de in artikel 5 beoogde identificatie mogelijk hebben gemaakt.

Onverminderd het vereiste gesteld in artikel 6, vierde lid, van de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen, bewaren de in artikel 2 beoogde ondernemingen en personen gedurende een periode van ten minste vijf jaar vanaf de uitvoering van de verrichtingen op welke informatiedrager ook een kopie van de registraties, de borderellen en stukken van de uitgevoerde verrichtingen om ze nauwkeurig te kunnen reconstitueren.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 8. Les organismes et les personnes visés à l'article 2 établissent un rapport écrit sur toute opération qui, notamment en raison de sa nature ou de son caractère inhabituel au regard des activités du client, pourrait être liée au blanchiment de capitaux; ce rapport est transmis aux personnes visées à l'article 10 aux fins d'être conservé durant le délai prescrit à l'article 7.

Art. 8. De in artikel 2 beoogde ondernemingen en personen stellen een schriftelijk verslag op over elke verrichting die, inzonderheid door haar natuur of door haar ongebruikelijk karakter ten aanzien van de activiteiten van de cliënt, zou kunnen verband houden met het witwassen van geld; dit verslag wordt voor bewaring gedurende de door artikel 7 voorgeschreven termijn toegestuurd aan de in artikel 10 bedoelde personen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 9. Les organismes et les personnes visés à l'article 2 prennent les mesures appropriées pour sensibiliser leurs employés et leurs représentants aux dispositions de la présente loi. Ces mesures comprennent la participation de leurs employés et de leurs représentants concernés à des programmes spéciaux afin de les aider à reconnaître les opérations qui peuvent être liées au blanchiment de capitaux et de les instruire sur la manière de procéder en pareil cas.

Art. 9. De in artikel 2 beoogde ondernemingen en personen nemen passende maatregelen om hun werknemers en hun vertegenwoordigers met de bepalingen van deze wet vertrouwd te maken. Deze maatregelen houden in dat hun betrokken werknemers en vertegenwoordigers deelnemen aan speciale opleidingsprogramma's om de verrichtingen te leren onderkennen die met het witwassen van geld verband kunnen houden en om hen te onderrichten hoe in die gevallen moet worden gehandeld.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 10. Les organismes et les personnes visés à l'article 2 désignent une ou plusieurs personnes responsables de l'application de la présente loi au sein de leur organisme. Ces personnes sont chargées principalement de l'établissement de procédures de contrôle interne, de communication et de centralisation des informations, afin de prévenir, repérer et empêcher la réalisation d'opérations liées au blanchiment de capitaux.

Art. 10. De in artikel 2 beoogde ondernemingen en personen wijzen één of meer personen aan die verantwoordelijk zijn voor de toepassing van deze wet in hun onderneming. Deze personen zijn vooral belast met de vaststelling van de procedures voor interne controle, informatieverstrekking en -centralisatie om verrichtingen die met het witwassen van geld verband houden, te voorkomen, op te sporen en te verhinderen.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — L'article 11 est ainsi libellé:

Chapitre III. — Transmission d'informations entre les organismes ou les personnes visés à l'article 2 et les autorités responsables de la lutte contre le blanchiment de capitaux

Art. 11. § 1er. Il est institué, sous la dénomination de « cellule de traitement des informations financières », une autorité administrative chargée du traitement et de la transmission d'informations, en vue de la lutte contre le blanchiment de capitaux.

§ 2. Sans préjudice des compétences des autorités judiciaires, cette autorité est chargée de recevoir et d'analyser les informations transmises par les organismes et les personnes visés à l'article 2 en vertu des articles 12 à 15 et de prendre toutes les mesures nécessaires, conformément aux articles 12 à 16.

§ 3. Cette autorité, composée d'experts en matière financière, est placée sous le contrôle des ministres de la Justice et des Finances et sous la direction d'un magistrat ou de son suppléant détachés du parquet. Ses membres sont désignés par le Roi.

Ils ne peuvent soit exercer concomitamment, soit avoir exercé pendant l'année qui précède leur désignation, des fonctions dans les organismes ou chez les personnes visés à l'article 2.

§ 4. Au moins une fois par an, cette autorité dresse un rapport de ses activités à l'intention des ministres précités.

§ 5. Au moment de leur nomination, les experts financiers doivent remplir les conditions suivantes:

1° Etre Belge;

2° Jouir des droits civils et politiques;

3° Avoir l'âge de 35 ans accomplis;

4° Avoir leur domicile en Belgique;

5° Avoir une expérience d'au moins 10 ans dans des fonctions judiciaires, administratives ou scientifiques en rapport avec le fonctionnement des personnes et organismes visés à l'article 2.

Les experts financiers prêtent, entre les mains du ministre de la Justice, le serment prescrit par le décret du 20 juillet 1831.

Ils ne peuvent exercer aucun mandat public conféré par élection, ni aucun emploi ou activité publique ou privée qui pourrait compromettre l'indépendance ou la dignité de la fonction.

§ 6. Le Roi détermine par arrêté délibéré en Conseil des ministres les modalités relatives à la composition, à l'organisation, au fonctionnement et à l'indépendance de cette autorité.

§ 7. Le Roi fixe par arrêté royal, délibéré en Conseil des ministres, la contribution aux frais de fonctionnement de la cellule due par les organismes et les personnes visés à l'article 2.

Hoofdstuk III. — Informatieverstrekking tussen de in artikel 2 beoogde ondernemingen of personen en de met de bestrijding van het witwassen van geld belaste overheden

Art. 11. § 1. Er wordt, onder de benaming « cel voor financiële informatieverwerking », een administratieve autoriteit ingesteld belast met het verwerken en verstrekken van informatie met het oog op de bestrijding van het witwassen van geld.

§ 2. Onverminderd de bevoegdheden van de gerechtelijke autoriteiten, wordt deze autoriteit belast met de ontvangst en de ontleding van de informatie die door de in artikel 2 beoogde ondernemingen en personen krachtens de artikelen 12 tot 15 is meegedeeld en het nemen van alle noodzakelijke maatregelen overeenkomstig de artikelen 12 tot 16.

§ 3. Deze autoriteit, bestaande uit financiële deskundigen, staat onder het toezicht van de ministers van Justitie en van Financiën en onder de leiding van een magistraat of van zijn plaatsvervanger die van het parket worden gedetacheerd. Haar leden worden aangewezen door de Koning.

Zij mogen noch tegelijkertijd, noch tijdens het jaar dat hun aanwijzing voorafgaat, een functie uitoefenen of hebben uitgeoefend bij de in artikel 2 beoogde ondernemingen of personen.

§ 4. Ten minste één keer per jaar stelt deze autoriteit voor de voornoemde ministers een verslag van haar werkzaamheden op.

§ 5. Op het ogenblik van hun benoeming moeten de financiële deskundigen de volgende voorwaarden vervullen:

1° Belg zijn;

2° Het genot hebben van de burgerlijke en politieke rechten;

3° De volle leeftijd van 35 jaar hebben bereikt;

4° Hun woonplaats in België hebben;

5° Een ervaring hebben van ten minste tien jaar in gerechtelijke, administratieve of wetenschappelijke functies die verband houden met de werking van de in artikel 2 beoogde personen en ondernemingen.

De financiële deskundigen leggen in handen van de minister van Justitie de bij het decreet van 20 juli 1831 voorgeschreven eed af.

Zij mogen geen bij verkiezing verleend openbaar mandaat uitoefenen en geen openbare of particuliere betrekking of activiteit uitoefenen die de onafhankelijkheid of de waardigheid van het ambt in gevaar zou kunnen brengen.

§ 6. De Koning bepaalt bij een in ministerraad overlegd besluit de regels inzake de samenstelling, de organisatie, de werking en de onafhankelijkheid van deze autoriteit.

§ 7. De Koning bepaalt bij een in ministerraad overlegd koninklijk besluit de bijdragen in de werkingskosten van de cel, die verschuldigd zijn door de in artikel 2 beoogde ondernemingen en personen.

De heer Cooreman stelt volgend amendement voor:

« In § 1 van dit artikel tussen het woord « autoriteit » en het woord « ingesteld » in te voegen de woorden « met rechtspersoonlijkheid. »

« Au § 1er de cet article, entre le mot « administrative » et le mot « chargée », insérer les mots « dotée de la personnalité juridique. »

Ik stel vast dat de heer Cooreman niet aanwezig is. Ik merk op dat het gebruikelijk is dat de indiener van een amendement in de vergadering is op het ogenblik dat zijn amendement aan bod komt.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 11 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 11 sont réservés.

Art. 12. § 1er. Lorsque les organismes ou les personnes visés à l'article 2 savent ou soupçonnent qu'une opération à exécuter est liée au blanchiment de capitaux, ils en informent la cellule de traitement des informations financières, avant d'exécuter l'opération, en indiquant, le cas échéant, le délai dans lequel celle-ci doit être exécutée. Cette information peut être faite téléphoniquement, mais doit être immédiatement confirmée par télécopie ou, à défaut, par tout autre moyen écrit.

Dès réception de l'information, la cellule en accuse réception.

§ 2. Si, en raison de la gravité ou de l'urgence de l'affaire, la cellule l'estime nécessaire, elle peut faire opposition à l'exécution de l'opération, avant l'expiration du délai d'exécution mentionné par les organismes ou les personnes visés à l'article 2.

Cette opposition leur est notifiée immédiatement par télécopie ou, à défaut, par tout autre moyen écrit.

Cette opposition fait obstacle à l'exécution de l'opération pendant une durée maximale de vingt-quatre heures à compter de la notification.

§ 3. Si la cellule estime que la mesure visée au paragraphe 2 doit être prolongée, elle en réfère sans délai au procureur du Roi de Bruxelles, qui prend les décisions nécessaires. A défaut de décision notifiée aux organismes ou aux personnes visés à l'article 2 dans le délai visé au § 2, les organismes ou les personnes sont libres d'exécuter l'opération.

Art. 12. § 1. Wanneer de in artikel 2 beoogde ondernemingen of personen weten of vermoeden dat een uit te voeren verrichting verband houdt met het witwassen van geld, brengen zij dit, vooraleer de verrichting uit te voeren, ter kennis van de cel voor financiële informatieverwerking en delen zij in voorkomend geval de termijn mee binnen welke die verrichting moet worden uitgevoerd. Deze kennisgeving mag telefonisch geschieden, maar moet onmiddellijk bevestigd worden per telefax of, bij gebrek daaraan, op enig andere schriftelijke wijze.

Zodra de cel de kennisgeving ontvangt, bevestigt zij de ontvangst ervan.

§ 2. Zo de cel het wegens het ernstig of dringend karakter van de zaak nodig acht, kan zij zich vóór het verstrijken van de uitvoeringstermijn die door de in artikel 2 beoogde ondernemingen of personen is meegedeeld, verzetten tegen de uitvoering van de verrichting.

Van dit verzet wordt aan deze laatste onmiddellijk per telefax kennis gegeven of, bij gebrek daaraan, op enig andere schriftelijke wijze.

Dit verzet verhindert de uitvoering van de verrichting tijdens maximaal vierentwintig uur te rekenen van de kennisgeving.

§ 3. Indien de cel van oordeel is dat de in paragraaf 2 bedoelde maatregel moet worden verlengd, meldt zij dit onverwijld aan de procureur des Konings te Brussel die de nodige beslissingen neemt. Indien binnen de in paragraaf 2 gestelde termijn geen beslissing ter kennis is gebracht van de ondernemingen of de personen, mogen de ondernemingen of de personen de verrichting uitvoeren.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 13. Dans l'hypothèse où les organismes ou les personnes visés à l'article 2, qui savent ou soupçonnent qu'une opération à exécuter est liée au blanchiment de capitaux, ne peuvent en informer la cellule de traitement des informations financières avant d'exécuter l'opération, soit parce que le report de l'exécution de l'opération n'est pas possible en raison de la nature de celle-ci, soit parce qu'il serait susceptible d'empêcher la poursuite des bénéficiaires du blanchiment présumé de capitaux, les organismes financiers ou les personnes procèdent à l'information de la cellule immédiatement après avoir exécuté l'opération. Dans ce cas, la raison pour laquelle il n'a pu être procédé à l'information préalablement à l'exécution de l'opération doit être indiquée.

Art. 13. Wanneer de in artikel 2 beoogde ondernemingen of personen die weten of vermoeden dat een uit te voeren verrichting verband houdt met het witwassen van geld, dit niet ter kennis kunnen brengen van de cel voor financiële informatieverwerking vooraleer de verrichting uit te voeren, hetzij omdat het niet mogelijk is de uitvoering van de verrichting, gezien haar aard, uit te stellen, hetzij omdat uitstel van aard zou kunnen zijn de vervolging van de begunstigde van het vermeende witwassen van geld te beletten, stellen de ondernemingen of de personen onmiddellijk na de uitvoering van de verrichting de cel hiervan in kennis. In dit geval wordt de reden vermeld waarom een kennisgeving, vooraleer de verrichting uit te voeren, niet mogelijk was.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 14. Hors les cas visés aux articles 12 et 13, lorsque les organismes ou les personnes visés à l'article 2 ont connaissance d'un fait qui pourrait être l'indice d'un blanchiment de capitaux, ils en informent immédiatement la cellule de traitement des informations financières. Cette information peut être faite téléphoniquement mais doit être confirmée par télécopie ou, à défaut, par tout autre moyen écrit.

Dès réception de l'information, la cellule en accuse réception.

Art. 14. Buiten de gevallen bedoeld in de artikelen 12 en 13, brengen de in artikel 2 beoogde ondernemingen of personen, wanneer hun een feit bekend wordt dat op witwassen van geld zou kunnen wijzen, dit onmiddellijk ter kennis van de cel voor financiële informatieverwerking. Deze kennisgeving mag telefonisch geschieden, maar moet worden bevestigd per telefax of, bij gebrek daaraan, op enig andere schriftelijke wijze.

Zodra de cel de kennisgeving ontvangt, bevestigt zij de ontvangst ervan.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 15. § 1er. Lorsque la cellule de traitement des informations financières reçoit une information visée à l'article 12 ou 14, elle peut se faire communiquer de la part de tous les organismes et les personnes visés à l'article 2 ainsi que des services de police, tous les renseignements complémentaires qu'elle juge utiles à l'accomplissement de sa mission, dans le délai qu'elle détermine.

§ 2. En outre, indépendamment des cas visés au paragraphe 1er, la cellule peut à tout moment se faire communiquer de la part des organismes et des personnes visés à l'article 2, qui ne sont soumis à aucun contrôle prudentiel tous les renseignements qu'elle juge utiles concernant la manière dont ces mêmes organismes et personnes mettent en œuvre les articles 4 à 10.

Art. 15. § 1. Wanneer de cel voor financiële informatie-verwerking een in artikel 12 of 14 beoogde kennisgeving ontvangt, mag zij eisen dat al de in artikel 2 beoogde ondernemingen en personen alsook alle politiediensten haar alle bijkomende inlichtingen die zij voor de vervulling van haar opdracht nuttig acht, meedelen binnen de door haar bepaalde termijn.

§ 2. Bovendien mag de cel, los van de in de § 1 bedoelde gevallen, op elk ogenblik eisen dat de in artikel 2 beoogde ondernemingen en personen, die aan geen prudentieel toezicht onderworpen zijn, haar alle door haar nuttig geachte inlichtingen meedelen over de manier waarop dezelfde ondernemingen en personen de artikelen 4 tot 10 toepassen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 16. Sans préjudice du cas visé à l'article 12, § 3, la cellule de traitement des informations financières procède à l'examen des informations qui lui sont transmises en vertu des articles 12 à 15. Dès que cet examen fait apparaître un indice sérieux de blanchiment de capitaux, ces informations sont transmises au procureur du Roi de Bruxelles.

Art. 16. Onverminderd het geval bedoeld in artikel 12, § 3, gaat de cel voor financiële informatieverwerking over tot het onderzoek van de informatie die haar krachtens de artikelen 12 tot 15 is meegegeeld. Zodra uit dit onderzoek blijkt dat er een ernstige aanwijzing van witwassen van geld bestaat, wordt deze informatie aan de procureur des Konings te Brussel meegegeeld.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 17. § 1er. Sans préjudice de l'application des articles qui précèdent et hors le cas où ils sont appelés à rendre témoignage en justice, les membres de la cellule de traitement des informations financières et les membres de son personnel ne peuvent divulguer, même dans le cas visé par l'article 29 du Code d'instruction criminelle, les informations recueillies dans l'exercice de leurs fonctions.

Le membre de la cellule ou le membre de son personnel qui divulgue une information visée à l'alinéa 1er est puni des peines prévues à l'article 458 du Code pénal.

§ 2. Le paragraphe 1er ne s'applique pas aux communications faites dans le cadre d'une collaboration mutuelle, en vertu de traités internationaux auxquels la Belgique est partie ou, moyennant réciprocité, à des organismes étrangers remplissant des fonctions similaires et soumis à des obligations de secret analogues à celles de la cellule, en vue de l'accomplissement de leur mission.

Pour l'application de l'article 22, la cellule peut néanmoins fournir les informations utiles aux autorités de contrôle ou de tutelle compétentes.

Art. 17. § 1. Onverminderd de toepassing van de voorafgaande artikelen en buiten het geval dat zij geroepen worden om in rechte te getuigen, mogen de leden van de cel voor financiële informatieverwerking en de leden van haar personeel, zelfs in het geval bedoeld in artikel 29 van het Wetboek van strafvordering, geen rechtbaarheid geven aan de informatie waarvan zij bij de uitoefening van hun opdrachten kennis hebben gekregen.

Het lid van de cel of van haar personeel dat een in het eerste lid bedoelde informatie rechtbaar maakt, wordt gestraft met de straffen bepaald in artikel 458 van het Strafwetboek.

§ 2. Paragraaf 1 is niet van toepassing op mededelingen in het kader van een wederzijdse samenwerking, op grond van internationale verdragen die België heeft ondertekend of op grond van wederkerigheid, aan buitenlandse instellingen met opdrachten en verplichtingen van dezelfde aard als die van de cel met het oog op het vervullen van hun opdracht.

Voor de toepassing van artikel 22 mag de cel niettemin aan de bevoegde controle- of toezichthoudende overheden de nodige informatie meedelen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 18. La transmission d'informations visée aux articles 12 à 14 est effectuée normalement par la personne désignée au sein des organismes visés à l'article 2 ou par les personnes visées à ce même article, conformément à l'article 10.

Tout employé et tout représentant des organismes ou des personnes visés à l'article 2 procèdent toutefois personnellement à la transmission d'informations à la cellule chaque fois que la procédure visée à l'alinéa 1er ne peut être suivie.

Art. 18. De mededeling van de in de artikelen 12 tot 14 beoogde informatie wordt normaliter gedaan door de persoon die in de schoot van de in artikel 2 beoogde ondernemingen of personen overeenkomstig artikel 10 is aangesteld.

Elke werknemer en elke vertegenwoordiger van de in artikel 2 beoogde ondernemingen of personen deelt evenwel persoonlijk aan de cel informatie mee telkens wanneer de in het eerste lid bedoelde procedure niet kan worden gevolgd.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 19. Les organismes ou les personnes visés à l'article 2 ne peuvent en aucun cas porter à la connaissance du client concerné ou de personnes tierces que des informations ont été transmises à la cellule de traitement des informations financières en application des articles 12 à 14, ou qu'une information du chef de blanchiment de capitaux est en cours.

Art. 19. De door artikel 2 beoogde ondernemingen of personen mogen in geen geval ter kennis brengen van de betrokken cliënt of van derden dat informatie werd meegegeeld aan de cel voor financiële informatieverwerking met toepassing van de artikelen 12 tot 14, of dat een opsporingsonderzoek wegens witwassen van geld aan de gang is.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — L'article 20 est ainsi libellé:

Art. 20. Aucune action civile, pénale ou disciplinaire ne peut être intentée ni aucune sanction professionnelle prononcée contre les organismes ou les personnes visés à l'article 2, leurs employés ou leurs représentants qui ont procédé de bonne foi à une information, conformément aux articles 12 à 15.

Art. 20. Geen enkele burgerlijke rechtsvordering, straf- of tuchtvordering kan worden ingesteld en geen enkele professionele sanctie kan worden uitgesproken tegen de door artikel 2 beoogde ondernemingen of personen, hun werknemers of hun vertegenwoordigers wegens een te goeder trouw verstrekte inlichting overeenkomstig de artikelen 12 tot 15.

M. de Donnée propose l'amendement que voici:

« Compléter cet article par ce qui suit:

« Si l'information divulguée de bonne foi s'avère erronée et qu'un préjudice résulte directement d'une telle déclaration, l'Etat répond du dommage subi.

Le Roi arrête les modalités de cette indemnisation. »

« Dit artikel aan te vullen als volgt:

« Blijkt de te goeder trouw verstrekte inlichting onjuist te zijn en ontstaat uit een dergelijke verklaring schade, dan is de Staat aansprakelijk voor de geleden schade.

De Koning bepaalt de nadere regels voor de schadeloostelling. »

La parole est à M. de Donnée.

M. de Donnée. — Je maintiens cet amendement, monsieur le Président.

M. le Président. — Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 20 sont réservés.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 20 worden aangehouden.

Chapitre IV. — Autorités de contrôle ou de tutelle

Art. 21. Les autorités de contrôle ou de tutelle des organismes et des personnes visés à l'article 2 qui constatent des faits susceptibles de constituer la preuve d'un blanchiment de capitaux sont tenues d'en informer la cellule de traitement des informations financières.

Hoofdstuk IV. — Controle- of toezichhoudende overheden

Art. 21. De controle- of toezichhoudende overheden van de in artikel 2 beoogde ondernemingen of personen die feiten vaststellen die bewijsmateriaal voor het witwassen van geld kunnen vormen, moeten de cel voor financiële informatieverwerking daarvan op de hoogte brengen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 22. Sans préjudice des mesures définies par d'autres lois ou d'autres règlements, l'autorité de contrôle ou de tutelle compétente peut, en cas de non-respect, par les organismes ou par les personnes visés à l'article 2 qui y sont soumis, des dispositions des articles 4 à 19 et 25 ou des arrêtés pris pour leur exécution:

1° Procéder à la publication, suivant les modalités qu'elle détermine, des décisions et mesures qu'elle prend;

2° Infliger une amende administrative dont le montant ne peut être inférieur à 10 000 francs et ne peut excéder 50 millions de francs, après avoir entendu les organismes ou les personnes dans leur défense ou du moins les avoir dûment convoqués; l'amende est perçue au profit du Trésor par l'administration de la TVA, Enregistrement et Domaines.

Art. 22. Onverminderd de bij andere wetten of reglementen bepaalde maatregelen, kan de bevoegde controle- of toezichhoudende overheid, bij niet-naleving van de bepalingen van de artikelen 4 tot 19 en 25 of de in uitvoering ervan genomen besluiten door een in artikel 2 beoogde onderneming of persoon die onder haar ressorteert:

1° Volgens de regels die zij bepaalt, de beslissingen en maatregelen die zij neemt, openbaar maken;

2° Een administratieve geldboete opleggen, die niet minder dan 10 000 frank en niet meer dan 50 miljoen frank mag bedragen, na de betrokken ondernemingen of personen in hun verweer te hebben gehoord of minstens behoorlijk te hebben opgeroepen; de geldboete wordt geïnd in het voordeel van de Schatkist, door de administratie van de BTW, Registratie en Domeinen.

— Adopté.

Aangenomen.

Chapitre V. — Modification à la loi du 4 décembre 1990 relative aux opérations financières et aux marchés financiers

Art. 23. L'article 195 de la loi du 4 décembre 1990 relative aux opérations financières et aux marchés financiers est remplacé par la disposition suivante:

« Article 195. Le Roi détermine:

1° Les règles relatives à l'enregistrement des personnes qui, à titre professionnel, exécutent les opérations visées à l'article 194, alinéa 2, et le régime ainsi que le contrôle qui leur sont applicables;

2° Les règles auxquelles sont soumises les opérations sur devises visées à l'article 194. »

Hoofdstuk V. — Wijziging van de wet van 4 december 1990 op de financiële transacties en de financiële markten

Art. 23. Artikel 195 van de wet van 4 december 1990 op de financiële transacties en de financiële markten wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Artikel 195. De Koning bepaalt:

1° De regels betreffende de registratie van de personen die beroepshalve verrichtingen uitvoeren als bedoeld in artikel 194, tweede lid, en het regime alsook de controle die op hen toepasselijk zijn;

2° De regels waaraan de in artikel 194 bedoelde deviezenverrichtingen zijn onderworpen. »

— Adopté.

Aangenomen.

Chapitre VI. — Modification à la loi du ... relative à la protection de la vie privée à l'égard des traitements de données à caractère personnel

Art. 24. Au premier alinéa de l'article 3, § 3, de la loi du ... relative à la protection de la vie privée à l'égard des traitements de données à caractère personnel, sont ajoutés les mots « ainsi que par la cellule de traitement des informations financières, instituée par la loi du ... relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment des capitaux ».

Hoofdstuk VI. — Wijziging van de wet van ... tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens

Art. 24. Het eerste lid van artikel 3, § 3, van de wet van ... tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, wordt aangevuld met de woorden « alsmede door de cel voor financiële informatieverwerking, ingesteld door de wet van ... tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld ».

— Adopté.

Aangenomen.

Chapitre VII. — Disposition transitoire

Art. 25. L'identification des personnes qui, au moment de l'entrée en vigueur de la présente loi, ont la qualité de client ordinaire d'un organisme financier ou d'une personne au sens du premier alinéa de l'article 4 devra se faire dans un délai raisonnable après l'entrée en vigueur de la présente loi.

Hoofdstuk VII. — Overgangsbepaling

Art. 25. De identificatie van de personen die op het ogenblik van de inwerkingtreding van de wet gewone cliënt zijn bij een financiële onderneming of persoon, overeenkomstig het eerste lid van artikel 4, zal binnen een redelijke termijn na de inwerkingtreding van de wet moeten gebeuren.

— Adopté.

Aangenomen.

Chapitre VIII. — Disposition finale

Art. 26. Le Roi fixe la date de l'entrée en vigueur de la présente loi.

Hoofdstuk VIII. — Slotbepaling

Art. 26. De Koning bepaalt de datum waarop deze wet in werking treedt.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé ultérieurement aux votes réservés ainsi qu'au vote sur l'ensemble du projet de loi.

De aangehouden stemmingen en de stemming over het ontwerp van wet in zijn geheel hebben later plaats.

VOORDRACHT VAN EEN DUBBELTAL VOOR EEN OPENSTAAND AMBT VAN RAADSHEER IN HET HOF VAN CASSATIE

Eerste kandidaat

PRESENTATION D'UNE LISTE DOUBLE DE CANDIDATS A UNE PLACE VACANTE DE CONSEILLER A LA COUR DE CASSATION

Premier candidat

De Voorzitter. — Dames en heren, wij moeten nu overgaan tot de geheime stemming voor de aanwijzing van twee kandidaten voor één van de ambten van raadsheer in het Hof van cassatie, die thans vacant zijn.

Il va être procédé au scrutin pour la présentation de deux candidats à une des places de conseiller à la Cour de cassation, qui sont actuellement vacantes.

Zoals eerder aangekondigd, dragen we vandaag voor de twee kandidaten voor het ambt dat opengevallen is tengevolge van de overgang naar het emeritaat van eerste voorzitter Soetaert. Morgen zullen we dan de kandidaten voor de andere vacature voordragen.

Je vous propose donc de procéder aujourd'hui à la présentation de deux candidats pour la place devenue vacante à la suite de l'accession à l'éméritat de M. le premier président Soetaert. Nous procéderons alors demain à la présentation des candidats pour l'autre place vacante.

Het lot wijst de heren Kuijpers en Vandenberghe aan om, samen met de secretarissen, de functie van stemopnemer te vervullen.

Le sort désigne MM. Kuijpers et Vandenberghe pour remplir, avec les secrétaires, les fonctions de scrutateurs.

Deze voordracht geschiedt bij geheime stemming, overeenkomstig de artikelen 65bis en 65ter van het Reglement.

Cette désignation se fait au scrutin secret, conformément aux articles 65bis et 65ter du Règlement.

Er zullen dus twee stembeurten worden gehouden, één voor de aanwijzing van de eerste kandidaat en één voor de tweede, behoudens herstemming.

Il y aura donc deux tours de scrutin, l'un pour désigner le premier candidat et l'autre pour désigner le second, sauf ballottage.

U hebt een omslag ontvangen die de nodige stembriefjes bevat.

Vous avez reçu une enveloppe contenant les bulletins de vote requis.

Wij gaan over tot de voordracht van de eerste kandidaat.

Nous allons procéder à la présentation du premier candidat.

De stemming begint met de naam van de heer Anthuenis.

Le vote commence par le nom de M. Anthuenis.

— Er wordt tot geheime stemming overgegaan.

Il est procédé au scrutin.

De Voorzitter. — De geheime stemming is gesloten.

Le scrutin est clos.

Ik stel voor even te wachten op de uitslag van de geheime stemming en onmiddellijk daarna over te gaan tot de voordracht van de tweede kandidaat.

Je vous propose d'attendre quelques instants le résultat du premier scrutin. Nous procéderons ensuite au scrutin pour la présentation du deuxième candidat. (*Assentiment.*)

Dames en heren, hier volgt de uitslag van de stemming over de voordracht van de eerste kandidaat.

Voici le résultat du scrutin pour la présentation du premier candidat.

Aantal stemmenden: 115.

Nombre de votants: 115.

Blanco of ongeldige stembriefjes: 11.

Bulletins blancs ou nuls: 11.

Geldige stemmen: 104.

Votes valables: 104.

Volstreckte meerderheid: 53.

Majorité absolue: 53.

De heer Dhaeyer bekomt 77 stemmen.

M. Dhaeyer obtient 77 suffrages.

De heer Van Grembergen bekomt 24 stemmen.

M. Van Grembergen obtient 24 suffrages.

Mevrouw Bourgeois bekomt 2 stemmen.

Mme Bourgeois obtient 2 suffrages.

De heer Beuls bekomt 1 stem.

M. Beuls obtient 1 suffrage.

Bijgevolg wordt de heer Dhaeyer die de volstreckte meerderheid der stemmen bekomen heeft, tot eerste kandidaat uitgeroepen.

En conséquence, M. Dhaeyer ayant obtenu la majorité absolue des suffrages, est proclamé premier candidat.

Tweede kandidaat — Deuxième candidat

De Voorzitter. — Wij gaan nu stemmen over de voordracht van de tweede kandidaat.

Nous allons procéder maintenant à la présentation du deuxième candidat.

De stemming begint met de naam van de heer Anthuenis.

Le vote commence par le nom de M. Anthuenis.

— Il est procédé au scrutin.

Er wordt tot geheime stemming overgegaan.

De Voorzitter. — De Senaat zal waarschijnlijk zijn agenda willen voortzetten, terwijl de stemopnemers de stembiljetten nazien.

Il conviendra sans doute au Sénat de poursuivre l'examen de son ordre du jour pendant que les scrutateurs dépouilleront les bulletins. (*Assentiment.*)

Dan is hiertoe besloten.

Il en sera donc ainsi.

ONTWERP VAN WET TOT VOORKOMING VAN HET GEBRUIK VAN HET FINANCIËLE STELSEL VOOR HET WITWASSEN VAN GELD

Terugverwijzing naar de commissie

PROJET DE LOI RELATIF A LA PREVENTION DE L'UTILI- SATION DU SYSTEME FINANCIER AUX FINS DU BLAN- CHIMENT DE CAPITAUX

Renvoi en commission

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Cooreman voor een motie van orde.

De heer Cooreman. — Mijnheer de Voorzitter, ik heb bij artikel 11 een amendement ingediend, maar daarover ga ik het niet hebben. Er is wel een ander probleem.

Artikel 24 van het ontwerp verwijst naar de wet tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens. Dit ontwerp is thans nog han-

gende in de commissie voor de Justitie en zal, naar ik verneem, worden teruggezonden naar de Kamer. Daarom stellen wij voor artikel 24 te lichten uit het ontwerp dat wij hier vandaag hebben besproken, en als amendement toe te voegen aan het ontwerp van wet tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Om dit mogelijk te maken stel ik voor het ontwerp van wet tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld terug te verwijzen naar de commissie voor de Financiën. De commissie voor de Financiën kan dan morgen om 15 uur vergaderen, zodat tijdens de openbare vergadering kort een mondeling verslag kan worden uitgebracht over de beslissing van de commissie.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Croo.

De heer De Croo. — Mijnheer de Voorzitter, het zou inderdaad op zijn minst vreemd zijn in de Senaat een ontwerp goed te keuren dat verwijst naar een wet die eigenlijk nog geen wet is, hoewel ze al in de Kamer is goedgekeurd. Ik zou mij hiervoor toch generen.

Er bestaat unanimité over het ontwerp dat wij vandaag hebben behandeld. Ook onze fractie zal het ontwerp goedkeuren. Er is dus geen discussie over de inhoud tenzij over de twee bedoelde artikelen die beter terug naar de Kamer gaan.

Het voorstel van senator Cooreman kan evenwel een oplossing bieden voor het probleem en onze fractie wil het dan ook steunen.

M. le Président. — La parole est à M. Maystadt, ministre.

M. Maystadt, ministre des Finances. — Monsieur le Président, l'élément nouveau dont M. Cooreman vient de nous faire part est que le projet de loi relatif à la protection de la vie privée devra vraisemblablement être renvoyé à la Chambre. Il serait dès lors plus correct, pour une bonne législation, d'introduire cette modification dans ce projet-là. Pour ma part, je serais partisan de retirer l'article 24 du projet de loi en discussion et de le réintroduire dans le projet de loi relatif à la protection de la vie privée. Je soutiens dès lors la proposition de M. Cooreman de réunir demain la commission des Finances. Cela nous permettra également d'examiner une autre question portant sur un amendement déposé par M. Cooreman visant à doter la cellule de traitement des informations financières de la personnalité juridique. Plusieurs membres m'ont fait part de leur souci d'examiner toutes les implications de l'octroi de la personnalité juridique. Il serait utile que ces deux questions puissent être examinées en commission des Finances avant de l'être en séance publique.

M. le Président. — La parole est à M. Lallemand.

M. Lallemand. — Monsieur le Président, le projet de loi relatif à la protection de la vie privée sera vraisemblablement renvoyé à la Chambre. En effet, un amendement sera probablement adopté en séance publique.

A l'occasion de ce renvoi du projet sur la protection de la vie privée à la Chambre, d'autres amendements seront déposés par le Sénat. Nous en avons débattu en commission de la Justice juste avant cette séance.

J'attire votre attention sur le fait que nous examinerons bien volontiers le problème de l'insertion dans le projet de loi relatif à la protection de la vie privée de l'article 24 du projet examiné par la commission des Finances et actuellement en débat en séance publique. Mais le même problème se reposera devant la commission de la Justice puisqu'il faudra faire référence à une cellule qui serait mise en vigueur par le présent projet de loi qui bien entendu n'est pas encore une loi; loin s'en faut puisqu'il doit encore être renvoyé à la Chambre. Et donc l'on ne fait que déplacer le problème.

M. le Président. — Mesdames, messieurs, nous devons nous prononcer sur la proposition de renvoi en commission des articles 11 et 24. Cette dernière se réunirait demain à 15 heures de sorte que des propositions orales puissent être émises devant notre assemblée. De cette façon, nous réglerions le problème de l'article 24.

Cette procédure étant assez insolite, je requiers expressément l'accord du Sénat.

Mag ik veronderstellen dat de Senaat eenparig instemt om de artikelen 11 en 24 terug te verwijzen naar de commissie? (*Instemming.*)

INTERPELLATION DE M. JONCKHEER AU MINISTRE DES FINANCES SUR «LA CRISE MONÉTAIRE EUROPÉENNE, SES IMPLICATIONS POUR LA POLITIQUE MONÉTAIRE EN EUROPE AINSI QUE LES MODALITÉS DE L'UNION MONÉTAIRE»

INTERPELLATIE VAN DE HEER JONCKHEER TOT DE MINISTER VAN FINANCIËN OVER «DE EUROPESE MONÉTAIRE CRISIS, DE WEERSLAG ERVAN OP HET MONÉTAIR BELEID IN EUROPA EN DE WIJZE WAAROP DE MONÉTAIRE UNIE TOT STAND MOET KOMEN»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle l'interpellation de M. Jonckheer au ministre des Finances sur «la crise monétaire européenne, ses implications pour la politique monétaire en Europe ainsi que les modalités de l'Union monétaire».

La parole est à l'interpellateur.

M. Jonckheer. — Monsieur le Président, j'ai choisi d'interpeller le ministre des Finances à la veille du sommet de Birmingham. C'est donc davantage au titre de membre du Conseil Ecofin qu'en tant que ministre belge des Finances que je souhaite l'interroger aujourd'hui.

Je voudrais également souligner combien les procédures de contrôle parlementaire au niveau européen sont difficiles. En effet, les hasards du calendrier font qu'en ce moment même se tient, à Strasbourg, une autre assemblée parlementaire qui interpelle les membres de la Commission européenne sur le même sujet, alors que le pouvoir de décision appartient au ministre des Finances et à ses onze collègues membres du Conseil Ecofin. Je profite de cette occasion pour vous dire, monsieur le Président, combien j'ai apprécié votre discours de rentrée sur le rôle des parlements nationaux en matière de politique internationale.

Monsieur le ministre, l'actualité monétaire de ces dernières semaines a été riche en péripéties et nous impose, à ce titre, un effort de réflexion supplémentaire. J'évoquerai cinq points d'analyse avant de développer l'un d'eux plus largement.

Premier point: la division des opinions publiques en Europe, apparue clairement au Danemark, en France et en Grande-Bretagne au sein même du gouvernement britannique, traduit le fait que la Communauté européenne et ses instances dirigeantes n'offrent pas aux opinions publiques européennes de message clair quant aux buts poursuivis. Elles n'offrent pas non plus, ce qui est plus dramatique encore, de message d'espoir.

Deuxième point: la crise monétaire au niveau européen, qui s'est traduite par la sortie du mécanisme des changes de la livre sterling et de la livre italienne, révèle une dissension à l'intérieur des gouvernements des Douze sur la conduite à tenir en matière de politique économique et monétaire dans un contexte de conjoncture internationale particulièrement défavorable. Ces deux données — la division des opinions publiques et le dissentiment explicite sur la conduite à adopter, notamment en matière de politique monétaire entre les Douze — ne sont pas étrangères au contenu du projet de Traité d'Union européenne lui-même, non seulement par ce qu'il contient mais surtout par ce qu'il ne contient pas et c'est pourquoi, vous le savez, nous sommes tellement critiques à son égard.

Selon nous, il conviendrait de prendre des initiatives concertées au niveau européen — Birmingham est une occasion comme une autre — pour assurer, sur le plan macro-économique, un processus de relance communautaire, d'une part, et, d'autre part, probablement accepter une révision d'un certain nombre de critères tels qu'ils sont inscrits dans le Traité et qui conduisent à la troisième phase de l'Union monétaire. Je reviendrai sur ces deux points dans un instant.

Je voudrais toutefois relever à cet égard un excellent exemple de ce que l'on appelle la subsidiarité, c'est-à-dire le partage des souverainetés entre les Etats nationaux et la Communauté euro-

péenne, puisque face à une conjoncture macro-économique faible, on aurait pu souhaiter que la Communauté soit dotée d'instruments de politique économique qui lui permettent de répondre à cette situation, ce qui n'est pas le cas pour le moment.

Je tiens donc à attirer votre attention, monsieur le ministre, tout comme celle de mes collègues, sur l'approche que les écologistes défendent en cette matière. Nous sommes favorables à l'approfondissement de l'intégration politique au niveau européen dans une perspective fédérale. Nous sommes également favorables à l'instauration d'une monnaie unique, non comme objectif, mais bien comme instrument. Nous souhaitons que la Communauté européenne développe des objectifs de politique générale qui, par exemple, sur le double plan économique et financier tiennent davantage compte du problème de l'endettement et du financement international. Cela ne nous semble pas être le cas pour le moment après les réunions de Washington. Nous nous soucions également du rôle que pourrait jouer la Communauté européenne au sein du système monétaire international. Telle est la philosophie globale que nous voulons développer.

Je reviendrai à présent, plus en détails, sur les propositions et les réflexions que je soumets à votre attention en ce qui concerne l'insatisfaction que nous éprouvons à propos de l'Union économique et monétaire et l'impuissance dont la Communauté témoigne face à cette conjoncture internationale médiocre.

J'ai relu avec beaucoup d'attention l'excellent exposé que vous avez fait, monsieur le ministre, le 30 juin 1992, devant la commission des Affaires étrangères de la Chambre. Cela m'amène à exprimer un certain nombre de désaccords avec les thèses que vous soutenez.

Vous soulignez à juste titre que le projet de Traité d'Union européenne est basé sur une union monétaire et confirme la décentralisation des politiques économiques, c'est-à-dire les politiques budgétaires et fiscales.

Deuxièmement, il est clair que le projet de Traité d'Union européenne introduit comme objectif central dans l'Union économique et monétaire, la stabilité des prix, autrement dit un taux d'inflation le plus bas possible, ce à quoi nous ne sommes pas opposés, tout en considérant que cette primauté, que cette quasi-unicité d'objectif est tout à fait insuffisante.

Nous pensons aussi qu'il existe probablement une surcharge de l'instrument de politique monétaire qui conduit à une difficulté de coordination des politiques macro-économiques. La crise monétaire européenne illustre une fois de plus cette difficulté.

En d'autres termes, le pari monétariste résidant au cœur du projet de traité tel qu'il nous est proposé, axé uniquement sur une convergence nominale basée sur certains indicateurs financiers, risque d'accroître l'incohérence entre les politiques nationales des Etats membres. En outre, un risque de dévaluation compétitive des économies des pays de la Communauté. Par ailleurs, il n'apporte aucune réponse en termes macro-économiques à la récession actuelle.

Il est important de souligner que toute l'argumentation développée ici trouve sa pertinence dans la phase de transition qui nous conduit vers l'union monétaire.

Je répète que nous sommes favorables à l'établissement de la monnaie unique. Il est clair qu'après sa mise sur pied, le raisonnement pourra être tenu différemment. Dans le cadre de cette phase transitoire, les difficultés que nous rencontrerons d'ici à 1997 ou 1999, seront évidemment diverses.

Dans le même exposé, vous affirmez également que l'union monétaire est un prolongement du marché unique et qu'en cela, elle est absolument indispensable et quasi cosubstantielle à la construction européenne. J'en conviens. Ce prolongement est néanmoins déséquilibré. J'en tire deux exemples qui me paraissent extrêmement importants.

Premièrement: les gouvernements des Douze — dont le vôtre — ont accepté de libérer tous les mouvements de capitaux sans aucune harmonisation préalable en matière de fiscalité. Cette harmonisation était pourtant bien nécessaire, tant du point de vue des

recettes publiques que de celui de l'allocation optimale des ressources tel que le prescrit l'article 102 A du Traité. Je sais que vous n'avez pas ménagé vos efforts personnels pour aboutir à une harmonisation. Le résultat politique est néanmoins ce qu'il est: la situation précédente n'a pas évolué.

Deuxièmement, comme je l'ai déjà dit, le déséquilibre se situe sur le plan macro-économique. Je rappelle que, dès 1985, lorsque le Livre blanc sur le marché unique a été adopté, la Commission européenne, dans son rapport économique annuel de l'époque notamment, a souligné que les gains potentiels du marché unique pour les entreprises ne pourraient se concrétiser qu'au moyen d'un cadre macro-économique de soutien de la demande approprié, sous peine de voir ces gains de productivité attendus rester lettre morte. A l'époque, le conseil Ecofin avait d'ailleurs marqué son accord sur cette stratégie de coopération de croissance. Dans la réalité des faits, les différents gouvernements nationaux ont laissé aller les choses.

En raison d'une conjoncture internationale assez positive, l'initiative a été laissée à chaque gouvernement national. La réunification allemande en est un des exemples: il en est résulté, d'une part, certains aspects négatifs en termes de taux d'intérêts sur les marchés et, d'autre part, des retombées positives pour notre balance commerciale.

Je pense qu'il est intéressant de relire attentivement le dernier rapport de la Banque des règlements internationaux rédigé en mai 1992. Les pages 137 à 147 contiennent de nombreux avertissements prémonitoires, si je puis dire, sur la difficulté, pour certains pays, de tenir des objectifs de taux de change au cours d'une période de basse conjoncture.

Il est intellectuellement honnête de reconnaître que la Banque ne plaide pas pour une coordination accrue. Il n'empêche qu'elle a pointé du doigt, déjà à l'époque, les graves insuffisances que comportait le projet de traité. Plus récemment encore, une réunion Ecofin s'est déroulée à Porto, à la demande du gouvernement français, si je ne m'abuse. Le thème en était le gouvernement économique; la possibilité d'une politique de relance concertée au niveau européen y fut précisément à nouveau évoquée. Cette réunion n'eut aucun résultat.

Ce qui précède m'amène à considérer que non seulement le Traité de l'Union ne comprend pas les outils adéquats pour répondre aux défis actuels, mais qu'en outre, il porte le stigmate de la conception monétariste ambiante selon laquelle plus aucune politique macro-économique n'est possible ni au niveau des Etats, ni au niveau de la Communauté, semble-t-il, sinon une politique monétaire.

Tout est donc axé sur l'économie d'offres, qui comporte en fait surtout des aspects micro- ou méso-économiques, alors que les aspects macro-économiques ne sont plus abordés. Si je puis comprendre que les marges de manœuvre sont réduites ou inexistantes — c'est le cas en Belgique — au niveau national, il est plus difficile d'imaginer que rien ne peut être accompli à cet égard au niveau européen. N'était-ce pas une des justifications premières de la Communauté européenne que d'offrir, pour reprendre le langage des économistes, des degrés de liberté supplémentaires compensant ceux perdus au niveau national?

Demain, à la Chambre, mon collègue Philippe Defeyt insistera, à l'occasion d'une interpellation qui vous est également adressée, monsieur le ministre, sur les critères sûrs qui sont contenus dans le projet de traité. Quant à moi, je voudrais plaider à nouveau pour une initiative de relance concertée — j'insiste — au niveau de la Communauté. Cette dernière pourrait, me semble-t-il, utiliser sa propre capacité d'emprunt au travers des instruments tels que ceux offerts par la Banque européenne d'investissement.

Refuser une telle option ou d'autres modalités conduirait à l'accentuation des risques de dissensions au sein de la Communauté.

Monsieur le ministre, il vous appartient, ainsi qu'aux membres du gouvernement et en particulier au Premier ministre qui sera présent à Birmingham, de faire en sorte que d'un Conseil européen émane un message d'espoir et que la notion de subsidiarité

qui va y être étudiée le soit dans le souci de doter la Communauté européenne des outils dont elle a tant besoin pour échapper à la conjoncture économique actuelle. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à M. Maystadt, ministre.

M. Maystadt, ministre des Finances. — Monsieur le Président, je ne vais pas répondre sur l'ensemble des points relevés par M. Jonckheer, ni entamer une nouvelle fois le débat sur le traité de Maastricht au sujet duquel nous avons déjà eu l'occasion de nous expliquer.

Je voudrais simplement reprendre ce qui me paraît constituer le point principal de son interpellation: le souhait qu'il exprime d'assurer un processus de relance par une action concertée. Je peux, pour ma part, partager cette préoccupation.

M. Jonckheer reconnaît qu'un processus de relance ne peut être entamé que par une action concertée. Je note cet élément car cela consiste à admettre que notre pays seul ne peut se lancer dans une telle politique. Je me réjouis dès lors que ce diagnostic soit aujourd'hui aussi largement partagé.

C'est donc par le biais d'une action concertée sur le plan international que nous devons sans doute rechercher les voies permettant d'améliorer les perspectives économiques mondiales.

Depuis plusieurs années déjà, j'ai l'occasion d'insister sur la nécessité de remplacer la concertation occasionnelle au sein du groupe des sept plus grands pays industrialisés, par une coordination plus systématique et plus permanente, d'une part, au sein des organes du Fonds monétaire international et, d'autre part, au niveau de la Communauté européenne, et ce n'est pas seulement une question de principe.

Lors de notre réunion à Washington, voici quelques jours, nous avons constaté que lorsque les membres du G 7 sont dans l'impossibilité d'assurer une véritable coordination en raison de contraintes domestiques, ce sont les marchés qui finissent par reprendre les choses en mains avec toutes les conséquences déstabilisatrices que l'on connaît.

Au niveau mondial, les éléments sur lesquels cette meilleure coordination devrait se concentrer dans un premier temps, sont connus et tout d'abord, la confirmation de la stratégie de croissance non inflationniste, en particulier par l'annonce d'un programme budgétaire crédible par la nouvelle administration américaine. Nous devons donc attendre le résultat des élections et la mise en place de cette nouvelle administration pour voir si, enfin, un programme crédible pourra être mis en place.

Ensuite, il faut également voir si le nouveau programme annoncé par le gouvernement japonais aura des effets suffisamment rapides et, notamment, s'il contribuera à résorber l'excédent externe japonais, ce qui, me semble-t-il, constituerait un élément important pour la relance.

Il faut par ailleurs espérer une conclusion positive des négociations de l'Uruguay Round dans les plus brefs délais possibles.

Enfin, j'estime qu'il faut souhaiter la poursuite de la ratification du Traité de Maastricht.

Voilà quatre domaines sur lesquels planent beaucoup d'incertitudes aujourd'hui. Ces incertitudes pourraient cependant être levées dans les prochains mois, ce qui permettrait notamment au Comité intermédiaire du Fonds monétaire international de se réunir plus utilement. C'est la raison pour laquelle j'ai invité le Fonds monétaire à anticiper la date de sa prochaine réunion prévue au mois d'avril, si ces quatre incertitudes sont levées.

Au niveau de la Communauté européenne — vous y avez insisté, monsieur Jonckheer —, je discerne plusieurs éléments capables de créer, à bref délai, un meilleur climat économique et de favoriser cette relance que nous attendons tous.

Je viens de mentionner la restauration de la crédibilité du processus de ratification de Maastricht. Pour ma part, je suis convaincu que redonner une perspective ferme et claire à la réalisation de l'union monétaire européenne, permettrait de modifier les perspectives économiques pour l'avenir. J'ajouterai également les perspectives d'élargissement qui pourront se concrétiser après la ratification du Traité de Maastricht. Je ne vois pas pourquoi ces deux éléments dont le premier constitue le complément nécessaire

du marché unique — je veux parler de la monnaie unique — et dont le second est l'extension géographique de ce marché unique par l'élargissement aux pays de l'Europe centrale et aux pays de l'AELE, je ne vois pas pourquoi ces éléments, disais-je, n'auraient pas eux aussi un impact positif sur le climat des investissements, un peu analogue à celui qu'avait provoqué le lancement du marché unique lui-même.

Un autre élément susceptible de produire des effets positifs relativement à court terme est la finalisation de ce que l'on a appelé le « paquet » Delors II, normalement attendu pour la fin de cette année. On reproche souvent aux gouvernements nationaux de ne plus être en position de promouvoir par une politique de dépenses publiques les investissements privés et la création d'emplois. N'oublions cependant pas qu'en mobilisant des ressources considérables au niveau communautaires, le paquet Delors devrait permettre de réaliser des effets d'échelles dans quatre domaines importants du soutien public à l'économie: premièrement, une augmentation substantielle des fonds structurels de la Communauté en vue de promouvoir la reconversion industrielle et la création d'emplois dans les régions connaissant les plus grandes difficultés.

Deuxièmement, la création d'un fonds de cohésion, dont le principe a été décidé à Maastricht, au profit des quatre pays les moins prospères de la Communauté, ce qui contribue aussi à ouvrir pour nos entreprises, des marchés importants dans ces Etats membres.

Troisièmement — et c'est l'un des points les plus discutés du « paquet » Delors II, mais un petit pays comme le nôtre a tout intérêt à le soutenir — l'augmentation relativement importante du budget pour la recherche et pour l'amélioration de la compétitivité de l'industrie européenne.

La conviction du président Delors est que chaque Etat membre, individuellement, ne sera plus en mesure dans certains domaines de financer les investissements en recherche-développement nécessaires pour maintenir la compétitivité de l'industrie européenne par rapport à ses grands concurrents. J'estime que c'est à juste titre que l'on souhaite transposer cette action sur le plan européen. Cet élément important du « paquet » Delors II est aussi, je le concède, un de ceux les plus contestés aujourd'hui par certains grands Etats membres.

Enfin, le quatrième élément de ce « paquet » est la priorité importante donnée aux actions externes, essentiellement dans les pays d'Europe centrale et orientale, actions qui finiront aussi par bénéficier à nos industries exportatrices vers ces nouveaux marchés.

Si l'on songe à une action concertée de relance au niveau européen, le « paquet » Delors II est un élément central.

J'émets enfin une considération sur les plans de convergence auxquels on reproche régulièrement leur effet déflationniste. Force est de constater que les plans nationaux de convergence n'ont pas encore réussi à provoquer les effets de confiance permettant d'espérer une relance économique. Une meilleure coordination des politiques économiques par le renforcement de ce que nous appelons la surveillance multilatérale s'impose pour ces plans. Cette surveillance semestrielle devrait aboutir à un consensus plus formel entre les Douze sur la situation économique et sur le *policy mix* à suivre, qui serait alors respecté jusqu'à nouvel ordre. Un tel consensus éviterait que certains grands pays continuent à essayer de régler leurs problèmes internes sur le dos des autres, par une escalade de déclarations unilatérales et, finalement, déstabilisatrices. Ainsi, ce que nous avons pu observer récemment entre le Royaume-Uni et l'Allemagne n'est vraiment pas de nature à faciliter la création d'un climat favorable à la reprise économique.

Par ailleurs, je voudrais souligner que tous les plans de convergence ne sont pas nécessairement des plans d'austérité budgétaire. En Belgique, le plan de convergence introduit est effectivement centré quasi exclusivement sur la problématique budgétaire, puisque c'est le seul des critères du Traité de Maastricht que nous ne remplissons pas encore. Mais tous les Etats membres ne se trouvent pas dans notre situation et les finances publiques de tous nos partenaires ne sont pas aussi détériorées que les nôtres. De plus, heureusement pour l'ensemble, une marge de manœuvre existe

encore dans certains pays qui ont maintenu une situation budgétaire plus saine. Lors de la réunion des ministres des Finances à Bath, le vice-président de la Commission européenne, M. Christophersen, a insisté sur ce point, en demandant à ceux qui le peuvent, d'utiliser cette marge de manœuvre, précisant aussitôt que la Belgique n'est pas parmi ceux-là.

Nous pensons donc que nous ne pouvons pas, au nom du principe de la subsidiarité, nous priver des avantages d'échelle d'une plus grande intégration de nos politiques économiques. C'est donc dans cette action concertée que nous appelons dans notre jargon la « surveillance multilatérale » qu'il faut amener ceux qui le peuvent à utiliser les marges de manœuvre. Aussi, nous soutiendrons toutes les initiatives en ce sens et c'est la position que défendra le Premier ministre au Conseil européen qui se tiendra dans deux jours à Birmingham. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à M. Jonckheer.

M. Jonckheer. — Monsieur le Président, je remercie le ministre pour sa réponse. Des désaccords de fond subsistent néanmoins entre nous.

Ainsi, en ce qui concerne la Communauté européenne, vous considérez que la ratification rapide du Traité de Maastricht est un élément positif pour les opérateurs économiques et financiers.

J'estime, comme mes collègues, qu'un certain nombre de prescriptions de ce traité ne répondent pas de façon adéquate à la situation économique dans laquelle nous nous trouvons. Si les gouvernements italien et britannique ont dû sortir leur monnaie du mécanisme des changes, c'est précisément parce que les critères examinés, sur le plan budgétaire en particulier, ne tiennent pas compte de l'évolution conjoncturelle.

Le critère budgétaire est le seul qui soit défini en termes absolus et non en termes relatifs. Ainsi, il a été décidé que le solde net des Etats devait atteindre 3 p.c. en 1996, mais il n'a pas été tenu compte du rythme de l'évolution conjoncturelle. J'estime donc que vous surestimez les effets d'anticipation positive, comme vous les appelez.

Par rapport au projet Delors, nous soutenons effectivement un renforcement du budget de la Communauté européenne. Aucun accord politique sur le financement de ce budget n'a encore été pris et des divergences subsistent sur le montant même de ce que l'on appelle le « paquet » Delors. J'attire également votre attention sur le fait qu'il s'agit en partie d'un mécanisme consistant à transférer des financements de budgets nationaux vers les budgets européens pour les réorienter ensuite vers un certain nombre d'Etats membres. L'effet multiplicateur est limité par rapport à l'option qui consisterait à envisager le lancement d'emprunts communautaires sur le marché des capitaux. Dans ce dernier cas, l'effet multiplicateur serait nettement plus important.

Enfin, en ce qui concerne les plans de convergence, je souhaiterais que vous nous indiquiez quels pays de la Communauté ne mènent pas une politique d'austérité. A ma connaissance, la Grande-Bretagne, l'Italie et l'Allemagne ont annoncé pour 1993 des budgets marqués par la volonté de ralentir le déficit public. Seule la France semble s'être donnée une légère marge de manœuvre. Il n'est donc pas erroné de dire que la plupart des plans de convergence conduisent à une certaine austérité supplémentaire du fait de leur effet cumulatif et des relations existant entre eux.

Telles sont les observations que je désirais formuler. Je ne suis pas surpris de ce désaccord et je pense qu'il conviendra de poursuivre ce débat. Vous êtes au gouvernement, nous sommes dans l'opposition et nous agissons chacun à notre place.

M. le Président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER COMMUNICATION DE M. LE PRESIDENT

De Voorzitter. — Dames en heren, hier volgt de uitslag van de stemming ter aanwijzing van de tweede kandidaat voor het ambt van raadsheer in het Hof van cassatie.

Voici les résultats du scrutin pour la présentation du deuxième candidat à une place de conseiller à la Cour de cassation.

Aantal stemmenden: 109.

Nombre de votants: 109.

Blanco of ongeldige stembriefjes: 16.

Bulletins blancs ou nuls: 16.

Geldige stemmen: 93.

Votes valables: 93.

Volstreckte meerderheid: 47.

Majorité absolue: 47.

De heer Van Grembergen bekomt 69 stemmen.

M. Van Grembergen obtient 69 suffrages.

Mevrouw Bourgeois bekomt 11 stemmen.

Mme Bourgeois obtient 11 suffrages.

De heer Beuls bekomt 9 stemmen.

M. Beuls obtient 9 suffrages.

De heer Libert bekomt 3 stemmen.

M. Libert obtient 3 suffrages.

De heer Verschuere bekomt 1 stem.

M. Verschuere obtient 1 suffrage.

Bijgevolg wordt de heer Van Grembergen die de volstreckte meerderheid der stemmen bekomen heeft, tot tweede kandidaat uitgeroepen.

En conséquence, M. Van Grembergen ayant obtenu la majorité absolue des suffrages, est proclamé deuxième candidat.

Van deze voordrachten zal kennis worden gegeven aan de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken en aan de procureur-generaal bij het Hof van cassatie.

Il sera donné connaissance de ces présentations au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques et au procureur général près la Cour de cassation.

INTERPELLATIE VAN DE HEER LAVERGE TOT DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN OVER «DE SOCIAAL-PEDAGOGISCHE BIJSLAG»

INTERPELLATION DE M. LAVERGE AU MINISTRE DES AFFAIRES SOCIALES SUR «L'ALLOCATION SOCIO-PEDAGOGIQUE»

De Voorzitter. — Aan de orde is de interpellatie van de heer Laverge tot de minister van Sociale Zaken over «de sociaal-pedagogische bijslag».

Het woord is aan de interpellant.

De heer Laverge. — Mijnheer de Voorzitter, artikel 73 *quinquies* van de programmawet van 5 januari 1976 voegde de sociaal-pedagogische toelage in, in het koninklijk besluit van 19 december 1939 houdende de kinderbijslagregeling voor werknemers. Hiermee gaf de wetgever gevolg aan een oude eis van de gezinsverenigingen om aan moeders die zelf hun kind opvoeden een toelage te verlenen, elke ouder de financiële ruimte te geven om te kunnen kiezen tussen een professionele loopbaan en een pedagogische taak thuis. Voor deze toelage zou iedere persoon in aanmerking komen die de zorg heeft voor een kind onder een bepaalde leeftijd en wiens inkomen beneden een bepaalde grens ligt. Deze toelage zou worden uitbetaald aan de persoon die het kind *de facto* opvoedt.

De Koning kreeg de bevoegdheid uitvoeringsbesluiten te nemen om deze voorwaarden uit te werken. Dit is echter nooit gebeurd. De wet is dode letter gebleven, wat de noodzaak aan een wetsactueel, een idee die door mijn partijgenoten van de Kamer in een vorige legislatuur reeds in de vorm van een wetsvoorstel werd gegoten, duidelijk naar voren brengt. De niet-uitvoering van deze wet kan tevens de aansprakelijkheid van de uitvoerende macht aan de orde brengen, wat trouwens uit het arrest van het Hof van cassatie van 3 april 1971 duidelijk gebleken is.

De sociaal-pedagogische toelage was geen nieuwigheidje. Zij heeft in ons land een historische voorganger. Reeds in 1950 werd aan thuiswerkende moeders een vergoeding toegekend als gevolg van de gestegen kosten van levensonderhoud na de tweede wereldoorlog. In 1959 kwam hieraan een einde.

Ook in een aantal van de ons omringende landen bestaat een vergelijkbare regeling. Duitsland kent zijn «Erziehungsgeld», Frankrijk heeft zijn «Allocation parentale d'éducation».

Wat België wel wou doen voor de werknemers, heeft het blijkbaar niet willen doen voor de thuiswerkende ouder. In de sociale programmawet van 22 januari 1985 werd de vrijwillige onderbreking van de beroepsloopbaan in ons sociaal rechtssysteem ingevoerd. Dit laat werknemers toe de beroepsloopbaan te onderbreken voor een duur van maximum 60 maanden om hun kinderen gedurende die periode zelf op te voeden. Als aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan ontvangt de werknemer hiervoor een onderbrekingsuitkering gaande van 10 928 tot 15 090 frank per maand.

De werknemer werd dus eigenlijk voor zijn opvoedende taak beloond. Daarnaast werd voor de tweeverdienersgezinnen voorzien in kinderopvangverblijven en onthaalmoeders die door de Vlaamse Gemeenschap zwaar werden gesubsidieerd. In 1991 ontvingen de kinderdagverblijven van Kind en Gezin 1,487 miljard en de diensten voor opvanggezinnen 384,7 miljoen frank rechtstreekse subsidies. Ik ontken het nut van deze maatregelen niet. Ik stel enkel vast dat voor gezinnen met één enkel inkomen niet dezelfde inspanning wordt gedaan als voor gezinnen met twee inkomens.

De eenverdienersgezinnen voelen zich terecht gediscrimineerd, en dit verscheidene malen. Zij betalen mee belastingen om de subsidies die worden toegekend aan de kinderopvangcentra op te vangen. Zij genieten niet de belastingaftrek die tweeverdienersgezinnen genieten voor de ouderbijdrage die zij voor de opvang van hun kinderen betalen. Het ééninkomensgezin bespaart de Staat uitgaven vermits zij hun kinderen niet onderbrengen in een kinderopvangverblijf. Tenslotte ontberen zij hiervoor een tweede inkomen.

Uit een studie van Bea Cantillon is gebleken dat, en ik citeer: «... met één modaal arbeidsinkomen, laat staan een vervangingsinkomen, nauwelijks de bestaanszekerheid kan worden bereikt». Uit de blijvende kennelijke onverenigbaarheid van twee voltijdse banen en de zorg voor twee, drie of meer kinderen vloeit ook voort dat kinderrijke gezinnen een lager welvaartsniveau en een hoger bestaansonzekerheidsrisico hebben dan kinderarme gezinnen van dezelfde leeftijdsgroep. De sociale zekerheid heeft dan ook de taak nieuwe herverdelingsmechanismen te realiseren om aan deze nieuwe nood tegemoet te komen.

In feite beschikt ons sociaal-zekerheidssysteem reeds over een herverdelingsmechanisme dat moet tegemoet komen aan de nieuwe noden van het ééninkomensgezin, namelijk de sociaal-pedagogische toelage. En dit brengt ons tot de vraag wat er in de toekomst moet gebeuren met de bestaande wetgeving die de sociaal-pedagogische toelage bevat. Zal de regering uitvoeringsbesluiten nemen? Wat zal de inhoud van die uitvoeringsbesluiten zijn? Gaat de regering een inkomensgrens vaststellen boven dewelke een verminderde of geen toelage zal worden uitgekeerd?

Misschien moet de hele problematiek worden overdacht en moeten andere methoden worden gevonden. Misschien moeten wij wel de idee van de kinderopvangbons gaan uitwerken. Daarmee kunnen de ouders hun kinderen in een crèche plaatsen, of kunnen de thuisblijvende ouders of de derde die de kinderen effectief opvoedt, worden beloond. Of misschien moet er voor de ééninkomensgezinnen worden gewerkt met een belastingaftrek.

De financiering van een dergelijk project blijft uiteraard een groot probleem gezien de huidige financiële situatie van de sociale zekerheid. Misschien vergt dit voorstel echter helemaal geen bijkomende financiële middelen. Misschien moeten wij de bestaande middelen, die werknemers moeten toelaten werk en gezin te combineren, eerlijker verdelen. Ik verwijs naar de subsidies die worden toegekend aan Kind en Gezin, naar de loopbaanonderbrekingsuitkeringen en naar de fiscale aftrekmogelijkheden voor ouders die bijdragen betalen voor de opvang van hun kinde-

ren. Al deze financiële middelen zouden moeten worden verenigd in één systeem om een billijker regeling mogelijk te maken en de discriminatie van de gezinnen met één inkomen weg te werken.

Ik vertel niets nieuws wanneer ik spreek over het oneigenlijk gebruik van werkloosheidsuitkeringen. Iedereen weet dat voor sommige thuiswerkende ouders de werkloosheidsuitkering een bijkomend inkomen betekent.

Het samenbrengen van al deze middelen zou wellicht een oplossing bieden voor de geschetste problematiek en zou een einde maken aan de oneerlijke verschillen tussen gezinnen waarvan beide ouders werken en gezinnen waar één van de ouders kiest thuis te blijven voor de opvoeding van de kinderen.

Mijnheer de minister, bent u van plan een alternatief te zoeken? Wij dringen erop aan dat u dit probleem grondig zou analyseren en via uitvoeringsbesluiten een oplossing zou bieden. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Van der Wildt.

Mevrouw Van der Wildt. — Mijnheer de Voorzitter, bij de uiteenzetting van de heer Laverge heb ik mij enkele keren afgevraagd of wij in 1992 leven of in het begin van deze eeuw.

Sommige uitlatingen hebben mij als vrouw en ook als werkende vrouw werkelijk beledigd.

Het gesprek over de sociaal-pedagogische toelage duikt regelmatig op wanneer het land zich in een slechtere economische situatie bevindt, wanneer de werkloosheidscijfers toenemen of wanneer er gesproken wordt over een betere verdeling van het potentieel aan arbeidsplaatsen. Het lijkt wel of het terugsturen van de vrouwen naar de haard het probleem zou oplossen.

Meestal wordt dit debat echter gesmoord door twee elementen. Het meest drastische element is dat wij niet over het nodige geld beschikken om een dergelijke toeslag te financieren en dat deze toelage binnen het budget niet prioritair is. In de tweede plaats ontstaat er een heftige discussie tussen — spijtig genoeg — vrouwen onderling: huisvrouwen en beroepsactieve vrouwen. Ik betreur dit want de waardering van gezinsarbeid vergt een maatschappelijk debat, dat tussen mannen en vrouwen moet worden gevoerd en niet tussen vrouwen alleen. De kern van de zaak wordt echter nooit aangepakt. Het debat gaat in de eerste plaats over inkomens en inkomensverzekering van gezinnen, vooral gezinnen met kinderen. Een recente studie van Bea Cantillon van de UIA heeft aangetoond hoe bestaansonzeker jonge gezinnen zijn en hoe afhankelijk zij worden van loon en uitkeringen. De vraag naar een hoger inkomen voor gezinnen wordt gediifferentieerd in een vraag naar pensioenkrediet voor de thuiswerkenden, ongevallen- of ziekteverzekering en vergoeding voor gepresteerde arbeid, vooral met betrekking tot de opvoeding van kinderen.

Voor de thuiswerkende ouder vraagt men dus een statuut, vergelijkbaar met de beroepsactieve situatie.

Op welke bijdragen zal dit statuut steunen? Wil men de vergelijking consequent doortrekken, dan moet men zeggen dat de beroepsactieven voor dergelijke bescherming gedurende hun ganse loopbaan bijdragen betalen, belasting betalen en bovendien — men schijnt dit soms te vergeten — eveneens gezinsarbeid verrichten en kinderen opvoeden. Wil men deze vergoeding uitkeren in het kader van de sociale zekerheid, dan zal door het onevenwicht tussen bijdragen en uitkeringen dit systeem, dat het al zo hard te verduren heeft, helemaal op zijn kop worden gezet en wordt het bestaan ervan gehypothecerd. Dit kan toch niet de bedoeling zijn van een dergelijk voorstel of van de wetgever.

Hierbij moet tevens worden vermeld dat de thuiswerkende ouder momenteel reeds een sociale en fiscale bescherming geniet. Denken we maar aan het huwelijksquotiënt, de afgeleide rechten in de ziekteverzekering en in de pensioenen met het gezinspensioen, het weduwe- en weduwnaarspensioen.

Deze argumenten mogen niet verkeerd worden begrepen als een onderwaardering van de geleverde arbeid in het gezin, integendeel. Onze samenleving beoordeelt de zogenaamde gezinsarbeid vrij negatief. Het gevolg hiervan is dat mannen zo moeilijk over een gelijke taakverdeling in het gezin kunnen praten. Gezinsarbeid zal pas dan positief worden gewaardeerd, als hij niet meer geslachtsgebonden is. De vraag is of men kan zorgen voor een

positieve waardering door een toelage toe te kennen. Ik twijfel daaraan. Indien men immers een systeem van toelage of loon voor gezinsarbeid wil ontwerpen, moet men het uitbreiden tot alle mannen en vrouwen met een betaalde baan. Zoniet zal via fiscale of parafiscale inkomsten van de beroepsactieve bevolking deze vergoeding aanleiding geven tot een averechste inkomensherverdeling.

De vraag naar een sociaal-pedagogische toelage houdt vooral verband met het opvoeden van kinderen en dit geeft natuurlijk een speciale dimensie aan de gesprekken. Met een systeem van sociaal-pedagogische toelage zal elke persoon het recht krijgen thuis te blijven en zich toe te leggen op de opvoeding van de kinderen. In deze filosofie moet het inkomensverlies dan worden gecompenseerd door een sociaal-pedagogische toelage. De heer Laverge heeft zojuist ook de vraag gesteld aan wie de toelage moet worden toegekend en voor hoe lang.

Mijn standpunt is zeer duidelijk. Als ze wordt toegekend moet ze worden toegekend aan iedereen, zodat men inderdaad de keuze kan maken het geld aan derden te geven dan wel het zelf te houden. Het moet enkel worden toegekend aan ouders van kinderen beneden de drie jaar, want vanaf drie jaar is er de schoolopvang en later de schoolplicht. Door deze beperkingen komen we eigenlijk terecht in het systeem van de loopbaanonderbreking. Ik ben er dan ook eerder voor te vinden in de toekomst het debat over de loopbaanonderbreking uit te breiden dan te spreken over de sociaal-pedagogische toelage.

Een vaak aangehaald argument is dat de sociaal-pedagogische toelage het recht op vrije keuze vrijwaart. Tegenover dit absolute recht moet echter ook een bijdrageplicht staan. Dit hoeft niet altijd begrepen te worden als een geldelijke bijdrage. Het kan immers over een bijdrage van maatschappelijke aard gaan. De vraag is dan wel of de bijdrage van de thuiswerkende ouder waardevoller is dan de bijdrage van de beroepsactieve ouder, zodat een extra vergoeding voor de thuiswerkende ouder nodig is. Ik heb geen enkele aanwijzing of geen enkel bewijs dat dit inderdaad zo is.

Ongetwijfeld moet het debat ook worden opengetrokken tot een grondige discussie over de afhankelijkheidspositie van de vrouw die opnieuw wordt geïnstitutionaliseerd. Men moet rekening houden met de realiteit van vandaag. De categorie van huisvrouwen die niets anders meer willen doen dan thuis blijven en voor de kinderen zorgen bestaat niet meer in de jonge gezinnen van vandaag. Dat was een realiteit in de jaren vijftig.

Mijnheer de minister, ik vraag u dan ook het debat over de sociaal-pedagogische toelage in zijn juiste context te plaatsen en te praten over de compatibiliteit van gezinsarbeid en arbeid buitenshuis. Dit betekent praten over tijdelijke loopbaanonderbreking, over inkomens en ook over collectieve diensten en ondersteuning van het gezin. De heer Laverge heeft ongetwijfeld het budget van Kind en Gezin grondig bestudeerd en aangetoond dat naar deze organisatie heel wat geld stroomt, maar men mag toch niet vergeten dat in de sector van de collectieve diensten en uitrusting opnieuw duizenden mensen worden tewerkgesteld. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat daar opnieuw werkloosheid ontstaat. Elke andere wending die wij aan het debat geven, is anachronistisch en betekent een stap terug voor de vrouwen in onze samenleving. (Applaus.)

De Voorzitter. — Vraagt nog iemand het woord? (De heer Laverge steekt de hand op.)

Mijnheer Laverge, u krijgt na de minister het woord voor een repliek.

La parole est à M. Moureaux, ministre.

M. Moureaux, ministre des Affaires sociales. — Monsieur le Président, l'article 73quinquies des lois coordonnées relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, inséré par la loi du 5 janvier 1976 relative aux propositions budgétaires, crée, effectivement, dans son principe, une allocation socio-pédagogique destinée aux familles des travailleurs salariés ayant des enfants en bas âge et disposant de revenus modestes.

L'initiative prise à cette époque visait à accorder une prestation en compensation d'une mission éducative, en faveur de la mère, voire du parent, sans activité professionnelle ou ayant une activité

professionnelle limitée et dans le cadre d'un régime socio-professionnel bien déterminé, celui des travailleurs salariés, à l'exclusion des non-actifs et des travailleurs indépendants.

D'abord, il faut remarquer qu'une telle prestation ne s'insère pas dans la logique du système des allocations familiales qui sont accordées sans tenir compte du niveau des revenus.

Ensuite, si cette disposition devait être appliquée, elle devrait être réexaminée en prenant en considération, notamment, les éléments suivants.

Premièrement, l'évolution des rôles éducatifs des parents et l'intégration plus large des femmes dans la vie professionnelle.

Deuxièmement, l'obligation d'égalité de traitement entre hommes et femmes.

Troisièmement, l'introduction, intervenue entre-temps, de mesures en faveur du travail à temps partiel et de l'interruption de carrière.

Quatrièmement, l'extension de la mesure en faveur de toutes les familles, sans discrimination entre salariés, non-salariés ou non-actifs.

Cinquièmement, les politiques communautaires en faveur des familles et de la petite enfance.

Enfin, à titre indicatif — et ce n'est pas sans importance dans les circonstances actuelles —, en 1977 déjà, la charge financière annuelle pour le régime des travailleurs salariés avait été estimée à plus de six milliards. L'évaluation avait été réalisée sur la base de données fiscales limitant l'octroi d'une allocation mensuelle de 4 000 francs aux familles dont le revenu imposable ne dépassait pas 392 000 francs et qui avaient un enfant de moins de trois ans.

Il y a donc là un obstacle budgétaire qui, selon moi, ne peut être contourné par l'effacement d'autres mesures subsidiaires.

En conclusion, monsieur le Président, la mise en œuvre de cette disposition n'est pas actuellement envisagée par le gouvernement. (Applaudissements.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Laverge.

De heer Laverge. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil toch even reageren op de opmerkingen van mevrouw Van der Wildt. Ik denk dat zij in essentie hetzelfde nastreeft als ikzelf.

Ik heb de sociaal-pedagogische bijslag niet uitgevonden, maar de wet daarover werd nooit toegepast want de uitvoeringsbesluiten zijn nooit verschenen.

Nu moet een oplossing worden gezocht, niet in het perspectief van de jaren vijftig, maar in dat van vandaag, meer bepaald omwille van de sociale onrechtvaardigheid die in de diverse systemen is gegroeid tussen de gezinnen met twee inkomens en de gezinnen met één inkomen.

Het is misschien verrassend, maar wij willen de sociale onrechtvaardigheid die de vrouw die de vrije keuze maakt haar kinderen zelf op te voeden bestraft, uit de weg ruimen.

Mevrouw Van der Wildt, ik ben verrast dat u daar zo tegenover staat en denkt dat alleen de werkende vrouwen volwaardige vrouwen zijn.

Mevrouw Van der Wildt. — Dat heb ik niet gezegd.

De heer Laverge. — U hebt het zo laten aanvoelen, want u hebt gezegd dat ik over het al dan niet buitenshuis werken van vrouwen nog denk zoals in de jaren vijftig.

In mijn betoeg heb ik nooit gezegd dat een vrouw mag, zal of moet werken. Ik ga uit van de vrije keuze van de vrouw, of van de man. Ik maak geen onderscheid tussen de verantwoordelijkheden die de ouders voor het opvoeden van hun kind willen opnemen.

Ik vraag dan ook de huidige systemen, ook het systeem van de kinderbijslag, te actualiseren en aan te passen aan de huidige maatschappij. Dat is eigenlijk de essentie van mijn verzoek.

Mijnheer de minister, ter gelegenheid van mijn interpellatie zal ik een motie indienen waarin ik u vraag een oplossing te zoeken. Wanneer u echter geen initiatief neemt, zullen wij hierover een wetsvoorstel indienen.

De Voorzitter. — Tot besluit van deze interpellatie heb ik twee moties ontvangen.

De eerste, ingediend door de heren Laverge, Tavernier, De Backer, De Grauwe en mevrouw Gijsbrechts, luidt:

« De Senaat,

Gehoord de interpellatie van de heer Laverge aan de heer minister van Sociale Zaken betreffende de sociaal-pedagogische bijslag;

Gehoord het antwoord van de minister;

Herinnert aan de reële nood die bij ééninkomensgezinnen bestaat;

Stelt vast dat de sociaal-pedagogische bijslag sinds 1976 is ingevoegd in het koninklijk besluit van 1939 betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders en dat hieraan nog geen uitvoering werd gegeven;

Dringt aan dat de regering onmiddellijk de uitvoeringsbesluiten zou nemen. »

De tweede, ingediend door de heren Verschuere, Lallemand en Didden, luidt:

« De Senaat,

Gehoord de interpellatie van de heer Laverge tot de minister van Sociale Zaken over « de sociaal-pedagogische bijslag » en het antwoord van de minister van Sociale Zaken,

Gaat over tot de orde van de dag. »

« Le Sénat,

Ayant entendu l'interpellation de M. Laverge au ministre des Affaires sociales sur « l'allocation socio-pédagogique » et la réponse du ministre des Affaires sociales,

Passe à l'ordre du jour. »

Wij stemmen later over de eenvoudige motie, die de voorrang heeft.

Nous procéderons ultérieurement au vote sur la motion pure et simple, qui bénéficie de la priorité.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

INTERPELLATIE VAN DE HEER CUYVERS TOT DE MINISTER VAN MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE, VOLKSGEZONDHEID EN LEEFMILIEU OVER « DE TOEPASSING VAN DE EG-RICHTLIJN INZAKE BATTERIJEN EN ACCU'S DIE GEVAARLIJKE STOFFEN BEVATTEN »

INTERPELLATION DE M. CUYVERS AU MINISTRE DE L'INTEGRATION SOCIALE, DE LA SANTE PUBLIQUE ET DE L'ENVIRONNEMENT SUR « L'APPLICATION DE LA DIRECTIVE EUROPEENNE RELATIVE AUX PILES ET ACCUMULATEURS CONTENANT CERTAINES MATIERES DANGEREUSES »

De Voorzitter. — Aan de orde is de interpellatie van de heer Cuyvers tot de minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu over « de toepassing van de EG-richtlijn inzake batterijen en accu's die gevaarlijke stoffen bevatten ».

Het woord is aan de interpellant.

De heer Cuyvers. — Mijnheer de Voorzitter, men zegt me daarnet: « Niet langer praten dan vijf minuten, want wie maakt zich nu druk over batterijen. » Niemand natuurlijk. Alleen komen elke dag wel miljoenen batterijen in de vuilbak terecht.

De heer Seeuws. — In vijf minuten kan men alles zeggen.

De heer Cuyvers. — Mijnheer Seeuws, u kunt dit, maar ik heb niet de gave van de bondigheid.

Mevrouw de minister, ons land heeft terecht een slechte reputatie wat het naleven van de verplichtingen van de Europese richtlijnen betreft. Na de Conferentie van Rio de Janeiro, die gewijd is aan de duurzame ontwikkeling en heeft gepleit voor een mondiale aanpak van de leefmilieuproblematiek, moeten we onze internationale verplichtingen beter nakomen, te meer daar studies hebben aangetoond dat de internationale verplichtingen de enige motor zijn voor de veranderingen in ons leefmilieubeleid. België mag niet langer kunnen worden betiteld als *the dirty little child of Europe*. Daarom zullen Ecolo en Agalev druk blijven uitoefenen om onze internationale verplichtingen beter te honoreren.

« Geen woorden, maar daden » is het ideale motto van een vooruitstrevend leefmilieubeleid. Daarom wend ik me tot u met de volgende vragen. Ten eerste, welke Europese richtlijnen en verordeningen inzake leefmilieu worden nog altijd niet geheel door ons land en/of door een deelregering nageleefd? Ten tweede, welke internationale verdragen en akkoorden inzake leefmilieu worden nog niet geheel door ons land nagekomen?

Via deze interpellatie willen de groenen bereiken dat althans de « batterijen-richtlijn » beter wordt nageleefd.

Zoals u wel weet, wordt vanaf 1 september van dit jaar de richtlijn van de Raad van 18 maart 1991 inzake batterijen en accu's, die gevaarlijke stoffen bevatten, van kracht.

Heel wat batterijen en accu's vallen vanaf 17 september 1992 onder de richtlijn, namelijk deze die meer dan 25 mg kwik bevatten per batterij of accu, met uitzondering van alkali-mangaanbatterijen, die meer dan 0,025 gewichtsprocent cadmium bevatten en die meer dan 0,4 gewichtsprocent lood bevatten.

Vallen eveneens onder de richtlijn: alkali-mangaanbatterijen die meer dan 0,025 gewichtsprocent kwik bevatten en die vanaf 17 september in de handel worden gebracht.

Vanaf 1 januari 1993 worden de volgende batterijen verboden op basis van artikel 3.1 van hoger genoemde richtlijn: alkali-mangaanbatterijen voor langdurig gebruik in extreme omstandigheden — bijvoorbeeld temperaturen onder 0° Celsius of boven 50° Celsius, onderhevig aan schokken — en die meer dan 0,05 gewichtsprocent kwik bevatten; alle andere alkali-mangaanbatterijen die meer dan 0,025 gewichtsprocent kwik bevatten. Alkali-mangaanknooppellen en batterijen die uit knooppellen zijn samengesteld, zijn van dit verbod uitgezonderd. Het gaat heel specifiek over knooppelbatterijtjes voor gehoorapparaten die tot 30 pct. kwik bevatten op het totaalgewicht van 2 gram.

Op basis van artikel 6 van de richtlijn moeten de lidstaten programma's opstellen ter verwezenlijking van een groot aantal doelstellingen en die programma's ten laatste op 18 september 1992 hebben overhandigd aan de Europese instanties. Graag zou ik mij een juist beeld vormen over de gemaakte afspraken en wettelijke initiatieven die u heeft genomen om die doelstellingen te helpen realiseren. In welke mate voldoen ons land en de deelregeringen momenteel aan de verplichtingen die voortvloeien uit de batterijen-richtlijn?

In Vlaanderen — en waarschijnlijk in Europa — worden momenteel de beruchte Kelchtermansboxen uitgedeeld waarin een gedeelte van deze batterijen moet worden gedeponeerd. Het is echter beter het gebruik van deze batterijen te vermijden. Dan moeten we ze nadien ook niet recyclen.

Welke afspraken heeft u in dit kader gemaakt met uw collega's van Leefmilieu en Economische Ontwikkeling van de deelregeringen? Tegen welke uiterste datum zal de Europese richtlijn in onze Belgische wetgeving zijn geïncorporeerd? Hebben uw diensten in samenwerking met de deelregeringen de gevraagde programma's op tijd overhandigd aan de Europese instanties?

Ik wijs erop dat ik mijn interpellatieverzoek heb ingediend op 3 augustus 1992 om als signaal te kunnen dienen. Als Agalev-senator, belast met de « produktpolitiek », wil ik dat de nationale minister van Leefmilieu, mevrouw Onkelinx, vooral aandacht besteedt aan de eerste twee doelstellingen, namelijk de vermindering van de hoeveelheid zware metalen in batterijen en accu's en de bevordering van het in de handel brengen van batterijen en accu's die een geringere hoeveelheid gevaarlijke stoffen en/of minder verontreinigende stoffen bevatten.

Om dit te bereiken zou een kaderwet inzake produkten op ecologische gronden een handig instrument zijn. Aangezien de regering in haar regeringsverklaring zo'n wet heeft aangekondigd, vraag ik nu welke maatregelen u dienaangaande in samenspraak met de andere collega's heeft genomen en tegen welke datum die wet vermoedelijk aan het Parlement ter bespreking zal worden aangeboden. Tegen welke uiterste datum zal de produktie van en de handel in batterijen volledig conform de Europese richtlijn verlopen in ons land?

Uzelf hecht veel belang aan een goede voorlichting en sensibilisatie van het publiek. De Europese richtlijn vermeldt dit ook uitdrukkelijk als een van de taken. Daarom vraag ik u nu hoe het publiek beter geïnformeerd kan worden. Wie moet dat doen en wie moet dat betalen?

De Europese richtlijn sluit het gebruik van financiële instrumenten niet uit op voorwaarde dat ze de vrije concurrentie niet in gevaar brengen. Volgens de groenen is dit een nuttig instrument. Daarom wil ik tenslotte nog volgende vragen stellen. Wordt er een statiegeld voor nikkel-cadmium secundaire batterijen ingevoerd? Komt er een ecotaks op basis van het gehalte aan zware metalen, zoals kwik, koper, lood, zink en lithium? Welke milieuwinst zullen al die maatregelen opleveren? (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Onkelinx.

Mevrouw Onkelinx, minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu. — Mijnheer de Voorzitter, ik ben mij ervan bewust dat, niettegenstaande de inspanningen die de geïndustrialiseerde landen de jongste twintig jaar hebben geleverd, de toestand van het milieu nog steeds verre van ideaal is. Sinds het begin van de industriële revolutie heeft men als rechtstreeks gevolg van deze activiteiten — de lozingen in rivieren en de atmosfeer, de afval na produktie en de afvalberg die afkomstig is van uitgediende verbruiksgoederen — een steeds stijgende concentratie van gevaarlijke stoffen, zoals organochloorverbindingen, PCB's, radioactieve stoffen en toxische metalen, zoals kwik, cadmium en lood, in alle compartimenten van het leefmilieu, dus zowel bodem, water als lucht, waargenomen.

Zeer recent onderzoek door buitenlandse, maar ook door Belgische vorsers heeft aangetoond dat de antropogene of dus door mensen veroorzaakte totale jaarlijkse neerslag van kwik uit de atmosfeer op de bodem en de oceanen tussen de 30 en de 50 pct. schommelt. Bovendien werd aangetoond dat een relatief bescheiden verhoging van deze antropogene bijdrage, bijvoorbeeld een toename van de atmosferische emissies door verbranding van kwik bevattende brandstof, kan leiden tot kwikgehalten in organismen, zoals vissen, die ecologisch en misschien zelfs toxicologisch alarmerend zijn. Het is ook algemeen bekend dat de anorganische vorm waaronder kwik geloosd wordt, bijvoorbeeld de metallische vorm die we in thermometers vinden, reeds toxisch is, maar in de natuur partieel omgezet wordt in de uiterst giftige organische vorm, methyalkwik, die, bijvoorbeeld, tot de plotsse dood van honderden personen heeft geleid in het Japanse plaatsje Minamata. Recent onderzoek heeft aangetoond dat ook op sommige plaatsen in de bodem van de Schelde relatief belangrijke concentraties van methyalkwik kunnen worden gevonden.

Actueellement, des substances dangereuses apparaissent encore en faible ou en forte concentration dans les appareils et les biens de consommation, dont les piles et les accumulateurs. Le risque qu'elles aillent encore grossir les quantités déjà considérables de polluants dans l'environnement n'est donc pas à négliger et, tout comme M. Cuyvers, je suis d'avis de dire qu'il y a lieu aujourd'hui plus que jamais d'agir et de prendre toutes les mesures concrètes pour remédier à cette dégradation continue de notre environnement.

Afin de protéger l'environnement, j'ai déjà pris différentes initiatives. Récemment, j'ai signé à Paris la Convention pour la protection du milieu marin dans l'Atlantique du Nord-Est. Pour ne pas considérer la mer comme l'ultime dépotoir, une interdiction totale de déversement des déchets radioactifs a été acceptée par onze pays, dont la Belgique. Dans le domaine de la protection de la population contre les rayonnements ionisants, un projet de loi a également été approuvé par le Conseil des ministres après être passé devant le Conseil d'Etat. Le projet de loi qui donne aux

associations en faveur de l'environnement le droit d'arrêter une action qui porte préjudice à l'environnement est actuellement en discussion à la Chambre. Cet après-midi, j'ai d'ailleurs représenté le gouvernement avec mon collègue M. Wathelet et insisté sur le fait que ce projet étant prioritaire à nos yeux, il devrait être voté le plus rapidement possible.

Le label écologique me permettra également de promouvoir les produits qui ont le moins d'effets négatifs sur l'environnement, y compris la consommation de matières premières et de produits énergétiques. L'introduction de papier recyclé dans l'administration est un pas dans la direction du développement durable tel qu'il a été convenu à Rio.

Mais, pour le problème dont il est question ici, c'est-à-dire celui des piles et des accumulateurs, je continue à m'orienter vers une réduction de leurs effets nocifs sur l'environnement. Je continue à défendre les technologies propres en remplaçant les piles actuelles qui contiennent des métaux par de nouvelles sortes qui sont conçues sur des principes respectant davantage l'environnement et en réduisant les teneurs en métal dans les sortes de piles existantes.

Je tiens à la disposition de M. Cuyvers la liste des directives européennes portant sur la protection de l'environnement et qui relèvent donc de mes compétences. Ces directives ou bien n'ont pas encore été transposées en droit belge ou bien ne l'ont été que partiellement. Pour y répondre, je mets sur pied un planning et je m'informe régulièrement auprès de mes collègues régionaux de l'évolution de la situation, en insistant bien évidemment sur leurs compétences.

En effet, les compétences en la matière sont partagées. Il faut continuellement impulser une politique de concertation entre tous les niveaux de pouvoir pour la transposition des directives européennes.

En ce qui concerne les informations supplémentaires très précises demandées par M. Cuyvers sur la transposition des directives, ces domaines relevant en partie de la compétence des Régions, je lui suggère d'interpeller mes collègues régionaux de l'Environnement. Cela m'aidera également à progresser en la matière.

Quant aux autres actes internationaux, la procédure d'approbation formelle par le Parlement belge est terminée ou en cours d'achèvement. Les pièces nécessaires à la ratification de la Convention de Bâle du 22 mars 1989 sur le contrôle des mouvements transfrontaliers des déchets dangereux et sur leur élimination ont d'ailleurs été transmises à mon collègue des Affaires étrangères.

Il en est de même pour la ratification des amendements au Protocole de Montréal — qui, je vous le rappelle, a lui-même été ratifié par la loi du 29 décembre 1988 —, amendements qui concernent principalement les substances susceptibles d'appauvrir la couche d'ozone. Il reste en fait à mener à bien la procédure de ratification des Conventions sur la biodiversité et sur le changement climatique, conventions signées à Rio lors de la CNUED de juin dernier, ce dont mon administration s'occupe activement.

J'espère en outre que, comme je l'ai annoncé dans ma note d'orientation politique, la structure qui assurera le suivi de l'Agenda 21 sera adoptée lors de la même conférence.

Pour en revenir aux questions de M. Cuyvers sur la problématique des piles contenant des substances dangereuses, il est évident qu'il s'agit là d'un domaine assez complexe, le défi consistant à prendre des mesures en même temps dans le domaine des normes de produits que dans celui de la gestion des déchets, et ce dans le but de venir compléter les décisions prises auparavant.

D'ores et déjà, je voudrais toutefois faire remarquer que le taux de nuisance causée par les piles sur l'environnement tend progressivement à se réduire. En effet, au cours de la période allant de 1987 à 1991, un code de conduite était d'application en Belgique ce qui a permis une diminution de la quantité totale de mercure dans les piles mises en circulation sur le marché par les pays membres de la FEE, la Fédération de l'électricité et de l'électronique, avec laquelle ce code de conduite avait été signé.

Alors qu'en 1987, tous les types de piles réunis contenaient encore un peu plus de 6 219 kilos de mercure, ce chiffre est passé en 1990 à un peu plus de 1 227 kilos soit une diminution de 80 p.c. Or, étant donné l'augmentation de la vente des piles, le rapport est proportionnellement encore plus fort et, considérant toujours

l'ensemble des types de piles, on peut évaluer la diminution de la teneur moyenne en mercure à 95,9 p.c. De même, la teneur moyenne en mercure des piles alcalines s'élevait en 1990 à 0,018 p.c., ce qui était déjà inférieur au 0,025 p.c. fixé par la directive CE.

Du côté de l'industrie, j'ai pu avoir des échos positifs selon lesquels la teneur en mercure des piles à usage domestique sera totalement éliminée d'ici 1994. On remplace également les piles-boutons par des types contenant des substances moins dangereuses, comme, par exemple, le couple zinc-air ou l'oxyde d'argent. Les piles au nickel-cadmium, qui ont l'avantage d'être rechargeables, ainsi que les accumulateurs au plomb sont pourvus du symbole « recyclé ». D'ailleurs, en ce qui concerne ces accumulateurs, l'industrie estime même que le pourcentage de recyclage couvre à l'heure actuelle environ 98 p.c. du marché.

Je suis ainsi convaincue que l'industrie des piles est déjà totalement préparée à l'entrée en vigueur des dispositions de la directive 91/175/CE.

Dans le domaine de la gestion des piles usagées, je rappelle à M. Cuyvers les efforts consentis par les Régions pour faire adopter à grande échelle les programmes de collecte des petits déchets. La portée sociale de telles actions est incontestablement en train de s'élargir, et je ne peux que m'en réjouir.

Pour ce qui est des modalités en vue d'une gestion écologiquement rationnelle des piles et accumulateurs, la directive 91/157/CEE du Conseil de la Communauté du 18 mars 1991 est le premier acte juridique international contraignant en la matière. Mais sa mise en œuvre reste complexe étant donné que son exécution est étroitement liée à la mise en œuvre de la directive-cadre 91/156/CEE relative aux déchets et modifiant la directive 75/442/CEE, laquelle doit être d'application au plus tard le 1er avril 1993.

Par ailleurs, la directive 91/157/CEE que je viens de mentionner impose aux Etats membres le calendrier suivant :

— Les programmes d'action en vue d'atteindre les objectifs doivent être conclus le 18 septembre 1992. L'accord volontaire conclu en 1989 avec les producteurs de piles répond à cette exigence. En outre, un arrêté royal est conçu et va être discuté avec les Régions. Celui-ci vise à transformer cet accord en acte contraignant.

— L'interdiction de mise sur le marché de certaines piles est effective à partir du 18 mars 1993.

— Les mesures pour que les piles et accumulateurs ne puissent être incorporés à des appareils qu'à condition de pouvoir en être enlevés aisément par le consommateur après usage entrent en vigueur le 1er janvier 1994.

— La commercialisation des piles et accumulateurs non marqués est interdite à partir du 18 mars 1995.

Par ailleurs, se pose également le problème de la mixité des compétences. Conformément à la loi de réformes institutionnelles du 8 août 1988, la majorité des compétences pour la mise en application de cette directive 91/157/CEE relèvent des Exécutifs régionaux car son objet porte sur le traitement des piles et accumulateurs usagés et s'intègre donc dans les plans régionaux de gestion des déchets imposés par la directive 75/442/CEE modifiée par la directive 91/156/CEE.

Parmi les mesures spécifiques à prendre pour atteindre les objectifs, la directive « piles » du Conseil préconise le marquage des piles. Le marquage harmonisé des piles et accumulateurs concernés est nécessaire aussi bien du point de vue de l'information des consommateurs et des autorités concernées que du point de vue du marché interne, et ce pour ne pas entraver la circulation de ces biens économiques.

A cet effet, une proposition de directive de la Commission a été adoptée dans le cadre du comité d'adaptation technique des directives. La directive établit les modalités détaillées du système de marquage. Sur ce, il faut noter que pour la collecte séparée, deux symboles ont été retenus à la demande expresse des autorités néerlandaises. Pour l'heure, les services juridiques de la Commission examinent cet accord et s'assurent notamment que l'utilisation de deux symboles ne constitue pas un moyen de discrimination arbitraire de commerce entre Etats membres. Bien que tous

les éléments ne soient pas encore connus de manière sûre et certaine, un projet d'arrêté royal a été élaboré. Il a été transmis pour avis aux présidents des gouvernements régionaux.

En attendant que la Commission éclaire tous les éléments et fasse en sorte que la directive puisse ainsi être appliquée dans sa totalité, une coordination est engagée avec mes collègues des Exécutifs régionaux afin d'assurer son exécution le plus rapidement possible.

En ce qui concerne les programmes prévus à l'article 6 de la même directive 91/157/CEE relative aux piles et accumulateurs, je vous signale que le gouvernement belge a établi un accord volontaire en 1989 avec les producteurs de piles afin de réduire la teneur en métaux lourds et notamment en mercure. Comme je l'ai précédemment expliqué, en 1985, toutes les piles, à l'exception des piles au lithium, contenaient du mercure. Depuis, ce taux a été considérablement réduit.

Quant à l'information et à la sensibilisation du public, j'y attache beaucoup d'importance. Cependant, je pense que la tâche à avertir le public des dangers concrets d'une élimination incontrôlée des piles relève également des compétences de mes collègues des Exécutifs. Pour cela aussi, une concertation globale est absolument nécessaire.

Les dernières questions de l'honorable membre me suggèrent les considérations suivantes : à côté des instruments réglementaires, les incitants financiers contribuent à ralentir la dégradation de l'environnement et à favoriser les produits et procédés propres. Il faudra donc en faire le meilleur usage possible.

Par ailleurs, j'ajoute que la Belgique s'est engagée à mener une étude exhaustive sur la mise sur le marché des piles et accumulateurs, surtout au niveau de leur utilisation et de leur élimination, pour le compte de la Communauté européenne, et ce dans le cadre des études sur les flux prioritaires de déchets. Ce projet débutera en février 1993 et portera sur tous les types de piles et accumulateurs actuels ou à l'état de recherche.

Monsieur le Président, telles sont les réponses que je tenais à donner à l'interpellateur. Sans doute ai-je été un peu longue mais le sujet abordé le justifiait, me semble-t-il. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Cuyvers.

De heer Cuyvers. — Mijnheer de Voorzitter, dat mevrouw de minister haar antwoord in het Nederlands is begonnen, heeft me aangenaam verrast.

Je remercie madame le ministre qui a eu l'amabilité de commencer sa réponse en néerlandais.

Het verheugt me dat de minister het probleem van het vrijkomen van kwik via batterijen erkent, in tegenstelling met wat sommige collega's in de Senaat beweren. Ik stel ook vast dat de minister van plan is de goede opties te nemen. Zij kiest voor een schone productie en een schone technologie in plaats van voor een opkuisbeleid dat onbetaalbaar is, maar dat niettemin moet worden gefinancierd door de Gewesten.

We blijven natuurlijk in blijde verwachting van de kaderwet. Hoe vlugger zij er komt, hoe sneller wij tot een schone productie en een schone technologie zullen komen.

Mij verbaast wel dat de industrie in staat is om schone producten op de markt te brengen alleen wanneer het dwangmiddel van een Europese richtlijn wordt gehanteerd.

Mevrouw de minister heeft gewezen op de positieve resultaten van de overeenkomst. Er werd door de Bond Beter Leefmilieu een klein onderzoek verricht waaruit blijkt dat er in België groene batterijen op de markt worden gebracht die de drempel van de 0,025 pct. gewicht in kwik overschrijden. Volgens de groenen blijft de noodzaak van controle en sanctie essentieel.

Het opkuisbeleid is inderdaad een regionale materie. Mevrouw de minister kan echter een stimulerende rol spelen daar zij nog altijd voorzitter is van de Interministeriële Conferentie van Leefmilieu waarin de problematiek ter sprake kan komen.

Tenslotte verheugt het ons dat de ecotaks zal worden beschouwd als een interessant instrument om de markt bij te sturen. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

INTERPELLATIE VAN DE HEER CUYVERS TOT DE EERSTE MINISTER OVER «DE OPVOLGING VAN DE CONFERENTIE VAN RIO DE JANEIRO IN HET NATIONALE BELEID»

INTERPELLATION DE M. CUYVERS AU PREMIER MINISTRE SUR «LE SUIVI DE LA CONFERENCE DE RIO DE JANEIRO DANS LA POLITIQUE NATIONALE»

De Voorzitter. — Aan de orde is de interpellatie van de heer Cuyvers tot de Eerste minister over «de opvolging van de Conferentie van Rio de Janeiro in het nationale beleid».

Het woord is aan de interpellant.

De heer Cuyvers. — Mijnheer de Voorzitter, langzamerhand groeit het besef dat de wereld in haar voortgestaan wordt bedreigd door het onverantwoord gedrag van de mens. Ik denk hier onder andere aan de ongebreidelde exponentiële groei van onze economie, aan het broeikaseffect met de negatieve gevolgen van de mogelijke klimaatsveranderingen, aan het gat in de ozonlaag, aan het uitputten van de fossiele brandstoffen, aan het verdwijnen van onze enorme rijkdom aan biodiversiteit van planten en dieren en aan de exponentiële toename van de bevolking.

De wereld ervaart dat de gevolgen van deze verschijnselen zich nu al op wereldniveau manifesteren en beseft dat zij bij ongewijzigd beleid alleen maar erger zullen worden. Zij hebben de wereldgemeenschap aan het denken gezet, wat resulteerde in twee belangrijke internationale ontmoetingen. De eerste, de Conferentie van Stockholm van 1972 zette een aantal bakens uit om onze kennis over de voortschrijdende milieuverloedering te vergroten. De tweede internationale meeting zou volgens de verwachtingen tijdens de voorbereidende vergaderingen, uitgroeien tot de *Earth Summit* van 3 tot 14 juni 1992 in Rio de Janeiro. De Eerste minister, mevrouw de minister, ikzelf en nog enkele collega's hier aanwezig hebben aan de conferentie deelgenomen. Deze ontmoeting van alle wereldleiders heeft niet zo veel gegeven als nodig was.

De nieuwe evaluatie van de toestand op wereldniveau, zoals die tot uiting komt in het boek *Voorbij de grenzen van de economische groei* van Meadows en Meadows, een vervolgrapport op het baanbrekende eerste rapport van de Club van Rome van 1972, stelt immers dat de duurzame groei als idee zelf nu al moet worden bijgestuurd. Pleiten voor een relance van de economische groei is ook pleiten voor een toename van de milieuverloedering. We moeten af van de idee dat we steeds meer moeten produceren. We kunnen beter minder produceren met minder milieuverloedering. Doordat de mensheid te lang gewacht heeft met drastische maatregelen en door het na-ijffect van een aantal milieuaantastingen zal de wereld hoe dan ook in de toekomst met een aantal zware milieuproblemen af te rekenen hebben. Ik denk bijvoorbeeld aan de stijging van de gemiddelde temperatuur van de aarde met als gevolg een stijging van het zeeniveau. In Nederland wil men die stijging tegengaan door overtollig zwavelzuur in kalksteenlagen te spuiten, wat gips creëert en waardoor de duinen met 30 centimeter zouden kunnen worden verhoogd. Te gek om los te lopen! Hoe kan men nu met dit soort technische snufjes dergelijke problemen oplossen?

De heer Mouton, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

Ook het gat in de ozonlaag wordt steeds groter, met alle negatieve gevolgen vandien, zoals een toename van de huidkankers en van de gevallen van cataract.

Gelukkig heeft de wereldgemeenschap op één vlak haar verantwoordelijkheid op zich genomen — weliswaar maar gedeeltelijk — en worden de produkten die de ozonlaag aantasten, gefaseerd uitgebannen. Dit proces is nog niet helemaal vol-

tooid en vraagt verdere uitwerking, maar het gaat in de goede richting via de amendementen van Londen op het protocol van Montreal. Ingevolge recente alarmerende vaststellingen, zoals bijvoorbeeld de ontdekking van een gat in de ozonlaag boven Vuurland, moeten de maatregelen nog worden versterkt. Overigens heb ik de indruk dat we met onze maatregelen altijd een verdrag of een amendement te laat komen.

Voor de mondiale milieuproblemen die voor het eerst op het internationale forum kwamen, bleef de Rio-conferentie tot nu toe beneden de verwachtingen. De beloftevolle *Earth Charter* werd afgezwakt tot de Rio-Declaratie. Het broeikaseffect werd niet adequaat aangepakt via de klimaatsconventie. De wetenschappelijke rapporten van het *Intergovernmental Panel on Climate Change* blijven met de regelmaat van een klok aandringen op een reductie van de CO₂-uitstoot van 30 pct. tegen het jaar 2000 en van 60 pct. tegen 2030. In Rio kwam de wereldgemeenschap slechts tot de oprichting van een voorlopig secretariaat dat de vervolgonferenties moet voorbereiden en tot een niet-bindend engagement van stabilisatie van de CO₂-uitstoot tegen het jaar 2000. Ondertussen groeit die elk jaar met 2 pct. De Eerste minister heeft in Rio aangekondigd dat België ietsje verder zal gaan en streeft naar een reductie van 5 pct. van de CO₂-uitstoot. Uzelf, mevrouw Onkelinx, hebt een marge gelaten en laten verstaan dat het nog wat meer kon zijn. Zo staat het althans in de verschillende teksten.

Aan het verdwijnen van de soortenrijkdom van planten en dieren werd geen halt toegeroepen en de toepassingen van de biotechnologie werden niet tegen een betaalbare prijs ter beschikking gesteld door het Noorden binnen het raam van de conventie over de biodiversiteit. De druk op het bossenbestand werd niet wezenlijk weggenomen in het kader van die bossendeclaratie. Ook de problemen van bevolkingsexplosie, desertificatie van grote gedeelten van de wereld en van aantasting van de koraalriffen werden niet adequaat aangepakt. Gelukkig begint men wel in te zien dat men de zee niet onbeperkt als vuilnisbelt kan gebruiken en dat men de flaters van het verleden niet mag herhalen.

Zowel inzake het formuleren van de doelstellingen als inzake de financiering ervan bleek de Rio-conferentie niet in staat om te beantwoorden aan de echte noden en aan de verwachtingen van een groot deel van de deelnemers en de observatoren. Agenda 21, het wereldinstrumentarium om alle milieu- en ontwikkelingsproblemen in de volgende eeuw eensgezind aan te pakken, geraakt niet van de grond door gebrek aan financiële middelen. De weigering van de Belgische regering om de reeds zo lang beloofde 0,7 pct. van het bruto nationaal produkt te besteden aan ontwikkelingshulp steekt werkelijk schril af tegenover de gevraagde 625 miljard dollar.

Ongeduld en ontevredenheid hierover zijn begrijpelijk, maar toch mogen wij ons niet laten ontmoedigen. Integendeel, de ernst van de situatie en het feit dat de Aarde-top toch tot twee conventies heeft geleid, moet er ons toe aanzetten om de onvolledige resultaten van de Conferentie van Rio zo vlug mogelijk tot ontwikkeling te brengen.

De foetus is geboren, wij moeten zoeken naar een goede couveuse zodat het onvoldragen kind kan uitgroeien tot een flinke baby die met zijn geschrei ons zal verplichten om actief op te treden. Dit kunnen en moeten wij door onze inspanningen op internationaal en nationaal vlak te kaderen in Agenda 21 en door onze internationale engagementen nog verder uit te bouwen. Wij hebben echt geen tijd te verliezen; onze verantwoordelijkheid tegenover de toekomstige generaties, van wie wij deze unieke aarde slechts in bruikleen hebben ontvangen, is immens groot.

Deze interpellatie wil daarom de positieve dynamiek die in Rio, zowel op de vergadering van de NGO's als op het officiële gebeuren op Rio Centro, toch in enige mate aanwezig was, verstevigen en versnellen, zowel op het nationale als op het internationale niveau. Reeds tijdens ons bezoek te Rio heb ik aan de andere leden van de Senaatsdelegatie voorgesteld in de volgende legislatuur zo vlug mogelijk een breed debat te houden om de adequate opvolging van de Rio-conferentie te realiseren. De Agalev-Ecolo-

fracties kijken uit naar dit gebeuren, al is het parlementair jaar nog maar pas begonnen. Om dit debat te lanceren, stel ik vandaag alvast een aantal vragen.

Welke maatregelen heeft de nationale regering, eventueel in overleg met de gewestexecutieven, reeds genomen om het wetsontwerp houdende de ratificatie van de klimaatsconventie nog vóór het einde van dit jaar door het Parlement te laten goedkeuren? De minister weet ongetwijfeld dat ons België, na gastland Brazilië, het tweede land was om deze conventie te ondertekenen, maar dat deze slechts kracht van wet krijgt als zij door vijftig landen wordt geratificeerd.

Zal ons land andere mogelijkheden stimuleren om in te gaan op de uitdaging van president Bush van de Verenigde Staten en met de concrete plannen in de hand aantonen dat andere mogelijkheden veel verder gaan in de reductie van de CO₂-uitstoot dan de Verenigde Staten? Is ons nationaal plan voor de reductie van de CO₂-uitstoot met ten minste 5 pct. al beschikbaar voor de parlementsleden en voor de industrie, of is men nog aan het studeren?

Het wetsontwerp houdende de ratificatie van de conventie over de biodiversiteit moet nog dit jaar worden goedgekeurd. Deze conventie zal pas kracht van wet krijgen als zij door dertig landen is geratificeerd. Wanneer wordt zij ter ratificatie aan het Parlement aangeboden?

Welke initiatieven heeft de regering reeds genomen opdat zoveel mogelijk landen die twee conventies zo vlug mogelijk ratificeren? Hoeveel landen hebben dat al gedaan?

Welke internationale initiatieven heeft de regering inmiddels al genomen zowel op Europees als op mondiaal niveau, om deze twee conventies zo vlug mogelijk efficiënter te laten maken?

Wij zijn er ons wel van bewust dat de huidige inhoud van de twee conventies onvoldoende is, maar we dringen toch aan op ratificatie omdat dit een middel is om ze bij te sturen. Ik verwijs in dit verband naar het Verdrag van Wenen dat, na ratificatie, werd bijgestuurd door het protocol van Montreal, op zijn beurt bijgestuurd door de amendementen van Londen.

Welke druk heeft de regering uitgeoefend opdat de Europese Gemeenschap in het vervolg zelf autonoom radicale doelstellingen naar voren zal schuiven zonder haar standpunt te laten bepalen door de negatieve houding van de Verenigde Staten? Maas-tricht moet ons niet alleen een ecu opleveren die kan wedijveren met de dollar of de yen. Wij moeten aan de Europese burger een milieupolitiek leveren die vruut beter is dan die van Amerika en Japan.

In welke mate is Agenda 21 al geïntegreerd in de begrotingen van onze verschillende ministers?

Welke vervolgconferentie zijn er in Rio aangekondigd? Welke initiatieven heeft de regering al genomen opdat die vervolgconferenties zo vlug mogelijk worden gehouden? Zij moeten echter ook op een adequate wijze worden voorbereid.

Welke maatregelen heeft de regering inmiddels al genomen opdat die vervolgconferenties niet alleen vanuit een diplomatiek standpunt zouden worden voorbereid, maar ook opdat de «lege stoel» zoals mevrouw Smet het noemde, definitief tot het verleden zou behoren?

Welk budget zal worden uitgetrokken om die vervolgconferenties adequaat te kunnen voorbereiden? In welke mate worden de NGO's nu al betrokken bij die voorbereiding? (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Diegenant.

De heer Diegenant. — Mijnheer de Voorzitter, toen ik vorige week de aankondiging las van de interpellatie van de heer Cuyvers over de opvolging door de Belgische regering van wat in Rio werd afgesproken, bekwam mij een lichte verwondering.

Het was namelijk de bedoeling over dergelijke belangrijke aan-gelegenheid in het Parlement een degelijk voorbereid debat te voeren dat ook de publieke opinie zou kunnen beroeren, maar dan wel op een beter geschikt tijdstip dan het huidige. Elk parlements-lid heeft echter het recht voor zich uit te maken hoe hij het best de doelstellingen laat realiseren die in Rio werden onderschreven.

Informeel was een engagement aangegaan om in het begin van dit parlementair jaar, in de commissies voor de Volksgezondheid, het Leefmilieu en de Ontwikkelingssamenwerking de betrokken minister uit te nodigen teneinde de resultaten van de Conferentie van Rio en de voornemens die zij hebben ter opvolging van wat in Rio is afgesproken met de commissieleden te bespreken. Dat dit niet zomaar een bewering is, moge blijken uit het volgende.

Alvorens naar Rio te vertrekken heeft de regering tweemaal overleg gepleegd met genoemde commissies teneinde haar stand-punt te bepalen. Na overleg werd dit zelfs nog geamendeerd. Het lag in de logica van een grondige parlementaire behandeling van deze zo belangrijke aangelegenheid dat wij de regering opnieuw zouden uitnodigen in de commissies. De regering had daarmee al ingestemd. Daarna zou er een grondig openbaar debat komen. De aanleiding voor dit openbaar debat was meteen aanwezig. In Rio hebben de Belgische gezagsdragers immers twee conventies ondertekend die door ons land, onder meer door ons Parlement moeten worden geratificeerd. De aanleiding voor een dergelijk groot debat zou dus niet alleen het gesprek in de commissies zijn maar tevens de ratificatie van de twee belangrijke conventies die in Rio door onze regering werden ondertekend.

Desalniettemin wil ik deze gelegenheid toch benutten om te zeggen dat de Conferentie te Rio een enthousiasmerend gebeuren was omdat er een groot wereldbewustzijn tot stand is gekomen en omdat er tegelijkertijd op een vrij democratische wijze tot een globale aanpak werd besloten.

Rio was ook een relativerend gebeuren omdat het groeiende wereldbewustzijn wordt geconfronteerd met vele «particularismen» maar ook met veel wetenschappelijk «niet weten». Positief is echter dat beslist werd om, in afwachting van meer objectieve kennis, een zekere graad van voorzichtigheid aan de dag te leggen.

Ons land moet dus twee akkoorden — de Klimaatsconventie en de Conventie voor biodiversiteit — ratificeren. Ik nodig de rege-ring uit ons mee te delen hoever de voorbereidingen hiertoe zijn gevorderd. Bovendien moeten de Verklaringen over de bossen en over de woestijnvorming worden behandeld; voorts is er nog Agenda 21, een pakket van ongeveer 700 bladzijden met een oneindig aantal programma's ter bestrijding van de onder-ontwikkeling en van het uit evenwicht brengen van het leefmilieu.

In dit kader moeten wij op internationaal vlak onze bijdrage leveren. Dit kader moet trouwens nog worden opgevuld tijdens de algemene vergadering van de Verenigde Naties die in novem-ber dit thema zal behandelen.

Wij moeten ook onze inbreng doen in gedragingen en financie-ringen, zowel op het vlak van onze technologische kennis als van het wetenschappelijk onderzoek dat op het terrein door vele van onze goede wetenschapsmensen wordt gedaan.

Ter voorbereiding van de Conferentie van Rio, maar ook ter begeleiding ervan, werd een merkwaardige instelling opgericht, met name een vereniging van al degenen die een structureel ver-band nastreven met betrekking tot leefmilieu en duurzame ontwikkelingssamenwerking, in samenwerking met alle NGO's en departementen die bij deze problematiek zijn betrokken. Dit werk dient verdergezet.

In Rio werd ik eveneens getroffen door de grote inzet van de Belgische diplomatie. Zij is betrokken bij de behandeling van alle thema's en tracht een originele inbreng te doen. De coördinatie tussen de nationale departementen van Buitenlandse Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu, Wetenschapsbeleid en Ontwikkelingssamenwerking, maar ook tussen de regionale departementen mag als buitengewoon worden bestempeld.

Dit alles moet ertoe leiden dat ons land de wil onderschrijft die in Rio unaniem naar voren werd gebracht — zij het door de ene met meer overtuiging dan de andere — om verder te werken aan de idee die in Stockholm tien jaar geleden is ontwaakt en waarover in Rio beslissingen werden genomen en perspectieven werden uitge-tekend. Deze wil moet eveneens blijken uit het debat dat in het Parlement zal worden gevoerd en dat hopelijk weerklink zal vin-den bij de publieke opinie. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Verschuere.

De heer Verschuere. — Mijnheer de Voorzitter, ik sluit mij aan bij de woorden van de heer Diegenant.

Anderzijds betreurt ik de handigheid die de heer Cuyvers heeft aangewend om onder het mom van een interpellatie bijna een inleidend debat te houden.

Mijnheer Cuyvers, ik heb het op mijn uurwerk gecontroleerd: u hebt een slordige twintig minuten gesproken. Sprekers van andere fracties worden aldus, als mede-interpellanten, in het keurslijf van een beperkte spreektijd gedwongen, zodat zij hun ideeën niet kunnen verwoorden zoals u dat hebt gedaan.

Ik begrijp niet goed waarom u interpelleert, te meer omdat u bij uw terugkeer uit Rio een brief hebt geschreven naar collega Diegenant en mijzelf met het verzoek als voorzitter respectievelijk van de commissie voor de Volksgezondheid en het Leefmilieu en van de commissie voor de Ontwikkelingssamenwerking, het nodige te doen om de Conferentie van Rio in het Parlement en meer bepaald in de Senaat op te volgen en te evalueren. Wij hebben het nodige gedaan. We hebben onmiddellijk contact opgenomen met de betrokken excellenties en wij hebben een afspraak gekregen. Gisteren was het, zoals u zelf hebt gezegd, de plechtige opening van het parlementaire jaar en daar staat dan uw interpellatie op de agenda. Dat verwondert mij, vooral omdat u van collega Diegenant en mijzelf een brief hebt gekregen waarin staat dat de betrokken excellenties hebben beloofd dat «de regering en de Executieven na overleg een concreet actieplan zullen uitwerken dat na de vakantie aan de Senaat zal worden voorgelegd». Ik heb vertrouwen in deze excellenties.

Er zijn nu twee mogelijkheden. Over veertien dagen krijgen wij de beleidsnota's ter voorbereiding van de bespreking van de begroting van 1993. Het is mogelijk dat de Conferentie van Rio een onderdeel is van één van deze beleidsnota's en dan wordt zij alleszins in de commissie voor de Volksgezondheid en het Leefmilieu en in de commissie voor Ontwikkelingssamenwerking besproken. Misschien kunnen wij een akkoord bereiken en opnieuw in een gemengde commissie werken, zoals voor de voorbereiding van de Conferentie van Rio.

Er is ook nog een andere mogelijkheid en daar durf ik bijna op aandringen bij de betrokken excellenties. We kunnen van de Conferentie van Rio ook een apart dossier maken. Het onderwerp is belangrijk genoeg. Over dit dossier kunnen we dan in een gemengde commissie of in de afzonderlijke commissies een grondig debat voeren. Indien het dan nog nodig is, kunnen we eveneens in openbare vergadering een bijkomend debat aan dit onderwerp wijden.

Namens de SP-fractie wenste ik dit vandaag mede te delen. Ik herhaal dat wij na onze terugkomst uit Rio hadden afgesproken er samen voor te ijveren dat de conferentie werd opgevolgd. Ik vind dat deze afspraak nu niet helemaal is nagekomen. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à Mme Onkelinx, ministre.

Mme Onkelinx, ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement. — Monsieur le Président, je suis du même avis que les présidents des commissions de la Santé publique et de l'Environnement, d'une part, et de la Coopération au Développement, d'autre part.

J'ai été surprise par cette interpellation du fait qu'un très large débat était prévu, au sein de ces commissions, afin que nous puissions échanger nos points de vue à ce sujet et que je puisse exposer les réalisations belges à cet égard.

Je voudrais aussi remercier M. Diegenant pour ses appréciations sur le travail réalisé par l'ensemble des départements nationaux et régionaux ainsi que par l'ensemble des partenaires présents à Rio. Ces derniers ont effectivement tenté de se multiplier afin de pouvoir donner le point de vue belge à l'ensemble des commissions présentes à cette conférence.

M. Swaelen reprend la présidence de l'assemblée

Par conséquent, contrairement à ce que j'ai fait pour l'interpellation précédente, je me propose d'être concise et de donner quelques éléments de réflexions. Je me réserverai la possibilité d'être

beaucoup plus explicite devant les commissions réunies sur l'ensemble de la politique belge pour ce qui concerne le suivi de Rio.

Gezien het belang van de in Rio ondertekende overeenkomsten en afspraken, wordt alles in het werk gesteld opdat een ratificatie zo vlug mogelijk zou kunnen plaatshebben.

Mijn departement is voortdurend in contact met de Dienst Verdragen van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

In een zeer nabije toekomst zal het ratificatieontwerp betreffende het klimaatsverdrag aan de Ministerraad en daarna aan Kamer en Senaat worden voorgelegd.

Le seul obstacle qui subsiste est l'inexistence du texte officiel dans toutes nos langues nationales. Comme vous le savez, la traduction, par les services de l'ONU, n'a pas encore été achevée pour l'ensemble des langues. Dès lors, tant que la version néerlandaise officielle ne sera pas disponible, la ratification des diverses conventions ne pourra pas avoir lieu.

Nous n'avons bien sûr pas attendu de ratifier cette convention pour nous mettre au travail. Mais il faut remarquer que la rédaction d'un plan de réduction CO₂ réaliste n'est pas simple et nécessite une réflexion en profondeur comme j'ai déjà eu l'occasion de le préciser à plusieurs reprises.

A la demande de la Commission européenne, un premier document trace les lignes directrices sur lesquelles nous voulons axer notre réduction. Ce document est actuellement en discussion dans un groupe de travail réunissant les administrations nationales et régionales. Il est bien évidemment disponible pour les parlementaires qui en feraient la demande et j'aurai certainement l'occasion d'en dire plus lors des commissions réunies.

Il entre dans mon intention que ce document, une fois chiffré et finalisé, soit débattu dans un cadre plus large, avec des interlocuteurs représentant à la fois les milieux socio-économiques et scientifiques ainsi que les organisations non gouvernementales. A cette fin, je proposerai sous peu au Conseil des ministres la création d'un Conseil national du développement durable qui sera la suite plus structurée et durable du Conseil d'avis sur les changements climatiques. Les compétences du nouveau conseil seront d'ailleurs fortement élargies. Le Conseil des ministres a déjà marqué son accord sur le principe du Conseil national du développement durable. Il doit encore approuver la structure même de ce nouveau conseil.

Une diminution de 5 p.c. de la quantité de CO₂ émise est, pour la Belgique, un réel «challenge». En effet, la structure industrielle de notre pays comprend de nombreuses entreprises de base grandes consommatrices d'énergie.

Pour certains pays, il est évidemment beaucoup plus simple d'importer leurs matières premières et d'avoir, dès lors, une consommation d'énergie par habitant beaucoup plus basse. Par ailleurs, il me semble que le bilan CO₂ devrait tenir compte de l'énergie utilisée dans le pays et également de celle utilisée pour fabriquer les produits importés. Ce serait plus correct.

De Belgische initiatieven die genomen werden opdat de overeenkomsten zo vlug mogelijk door een zo groot mogelijk aantal landen zouden worden geratificeerd en uitgevoerd, moeten worden gezien in het Europees kader.

Bovendien is België een fel voorstander van een snelle en volledige toepassing van het Vijfde Actieprogramma.

Dans votre interpellation, vous semblez sous-entendre que la Communauté européenne est souvent à la remorque de l'opinion des Etats-Unis. Je ne puis que réfuter complètement cette allusion et n'en veux pour preuve que les douze pays européens ont signé la Convention sur la protection de la biodiversité alors que les Etats-Unis y étaient formellement opposés.

Il est clair pour de très nombreux pays que les positions de la Communauté européenne sont indépendantes et qu'elles apportent régulièrement des conditions de compromis souvent acceptées par tous. Il suffit, pour en être assuré, de parcourir l'Agenda 21 et de constater à quel point les règlements et directives européens déjà existants ont inspiré ce texte.

En ce qui concerne les implications budgétaires de l'Agenda 21, je m'en tiendrai à mon propre département. Comme je l'ai déjà mentionné, j'ai l'intention de créer d'ici peu un Conseil national

du développement durable, véritable forum d'avis en matière d'environnement. Pour le fonctionnement de ce conseil ainsi que pour d'autres initiatives découlant de la Conférence de Rio, j'ai réservé un budget spécifique. Ce budget prévoit un montant récurrent de 35 millions et un montant supplémentaire spécial pour 1993 de 50 millions. Pour plus de détails, je renvoie l'honorable membre à ma note d'orientation politique en matière d'environnement, qui pourrait peut-être être débattue lors des prochaines réunions des commissions réunies « Environnement » et « Coopération au Développement ».

En ce qui concerne les conférences prévues par l'ONU dans le cadre du suivi de la Conférence des Nations Unies pour l'Environnement et le Développement, elles tenteront d'aboutir à la conclusion de conventions sur les forêts et sur la désertification. De même, l'ONU a mis en place une commission d'évaluation qui comprendra 53 pays.

J'ai donné des directives à mon département afin que ces futures négociations soient préparées de façon efficace.

L'honorable membre, à l'occasion de sa mission à Rio, a certainement pu remarquer qu'il n'est pas dans mon habitude de pratiquer la politique de la chaise vide. Je suis d'ailleurs en train de réorganiser l'ensemble des représentations belges dans les groupes de travail « Environnement » à la fois de l'ONU, de l'OCDE et de la Communauté européenne, et ce en collaboration avec les Exécutifs régionaux. Dans un proche avenir, chaque diplomate pourra ainsi se reposer sur un expert technique, ce qui n'est pas encore le cas à l'heure actuelle.

Un budget pour la préparation de ces conférences est à la fois disponible dans le budget classique de mon département mais également dans le budget spécifique réservé à « l'après-Rio » et au Conseil national de développement durable. Il est également très clair que, tout comme je l'ai d'ailleurs déclaré dans mon discours à Rio, je continuerai à associer les ONG aux travaux préparatoires de ces conférences et éventuellement lors de celles-ci, si la taille de la délégation le permet.

Comme je l'ai fait remarquer à deux reprises, les ONG feront bien évidemment partie intégrante du Conseil national du développement durable.

Tenslotte kan ik de heer Cuyvers verzekeren dat in België alles in het werk wordt gesteld voor een snelle ratificatie van de in Rio ondertekende overeenkomsten. Ik kan hem ook de waarborg geven dat we niet op deze ratificatie wachten om de instrumenten, nodig voor hun praktische toepassing, voor te bereiden en dat alle gesprekspartners, en in het bijzonder de NGO's, zowel bij het opstellen van deze plannen als bij de evaluatie van de resultaten zullen worden betrokken. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Cuyvers.

De heer Cuyvers. — Mijnheer de Voorzitter, in de eerste plaats wil ik antwoorden aan de collega's Diegenant en Verschueren. De resolutie die door Agalev en Ecolo werd ingediend, is verwezen naar de samengevoegde commissies voor de Volksgezondheid en het Leefmilieu en voor de Ontwikkelingssamenwerking.

Iemand heeft mij vandaag verzekerd dat onze resolutie spijtig genoeg een eerste klas begrafenis heeft gekregen.

Ik wou vermijden dat de belofte die in Rio werd gedaan, ook een eerste klas begrafenis zou krijgen.

Deze interpellatie is slechts een eerste aanzet voor een ruim parlementair debat. Ik hoop dat dit debat in openbare vergadering van de Senaat zal worden gevoerd en dat wij ons niet moeten tevreden stellen met een debat in de samengevoegde commissies voor de Volksgezondheid en het Leefmilieu en voor de Ontwikkelingssamenwerking. De incorporatie van Agenda 21 mag niet uitsluitend worden behandeld door deze twee commissies of door de ministers die verantwoordelijkheid moeten afleggen aan die commissies.

Uit het antwoord van mevrouw Onkelinx, minister van Leefmilieu, leid ik af dat het moeilijk is over te gaan tot ratificatie omdat er geen Nederlandstalige versie beschikbaar is van de gesloten verdragen, evenmin als van de gehele tekst — zonder haakjes — van Agenda 21.

Ik heb geprobeerd zoveel mogelijk druk uit te oefenen om de zaak te versnellen. Ik heb niet alleen een brief geschreven aan de twee voorzitters — en ik dank ze voor hun antwoord — maar ook aan Vice-Eerste minister Willy Claes in verband met het bekomen van de volledige tekst in het Nederlands van de twee conventies van Rio en van Agenda 21, zonder haakjes.

Uit het antwoord van minister Claes blijkt dat onze Belgische politieke wereld niet in staat is om zelf voor een adequate vertaling te zorgen van de akkoorden die werden gesloten in Rio en dat Vice-Eerste minister Claes hoopt op de welwillendheid van onze Nederlandse bureaus om ons de teksten ter beschikking te stellen. Dit vind ik een aanfluiting van ons politiek bedrijf.

Als de Belgische Staat niet in staat is om zelf voor een Nederlandstalige versie te zorgen en als argument aanzienlijke kosten aanvoert, dan twijfel ik aan het voornemen om onze engagementen, aangegaan in Rio, na te komen.

Wat het overige betreft, heb ik geen definitief antwoord gekregen, maar dat is niet zo erg. Ik heb wel een voorlopig antwoord gekregen, namelijk dat de Belgische regering haar best zal doen om de akkoorden te ratificeren. Ik twijfel niet aan de goede wil van de minister van Leefmilieu; ik twijfel soms wel aan de goede wil van andere ministers die de internationale akkoorden moeten laten ratificeren door het Parlement.

Ik zal morgen ook een actuele vraag stellen in verband met de ratificatie van de amendementen van Londen over de ozonlaag. Ook daar wordt de ratificatie bij mijn weten niet tegengehouden door de minister van Leefmilieu, maar wel door iemand anders. Ik wil de betrokkenen voor hun verantwoordelijkheid plaatsen.

Mijnheer de Voorzitter, ik overweeg of ik al dan niet een motie zou indienen. Ik heb ze weliswaar voorbereid, zoals ik meestal doe bij een interpellatie.

De heer Verschueren. — Ik ook.

De heer Cuyvers. — Aangezien ik het debat niet helemaal wil usurperen, wat sommige partijen misschien denken...

De heer Verschueren. — U doet het toch.

De heer Cuyvers. — Toch niet, mijnheer Verschueren. Ik probeer het debat mogelijk te maken. Ik probeer de minister van Buitenlandse Zaken, de heer Claes, te dwingen om te zorgen voor een Nederlandstalige versie zodat de ratificatie van de verdragen en de conventies mogelijk wordt.

Mijnheer de Voorzitter, als gebaar van goede wil zal ik deze motie niet indienen om een debat in plenaire vergadering mogelijk te maken. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

VERKIEZING VAN EEN GECOOPTEERD SENATOR, TER VERVANGING VAN DE HEER GIJS, ONTSLAGNEMEND LID

ELECTION D'UN SÉNATEUR COOPTE, EN REMPLACEMENT DE M. GIJS, DEMISSIONNAIRE

De Voorzitter. — Bij brief van 14 oktober 1992 heeft de heer Gijs, gecoopteerd senator, mij laten weten dat hij, met ingang van 15 oktober 1992, van zijn mandaat afziet.

Par lettre du 14 octobre 1992, M. Gijs, sénateur coopté, m'a informé qu'il renonce à son mandat à partir du 15 octobre 1992.

Overeenkomstig artikel 222 van het Kieswetboek moet de Senaat overgaan tot de vervanging van de heer Gijs.

Conformément aux dispositions de l'article 222 du Code électoral, le Sénat doit procéder au remplacement de M. Gijs.

Ik stel u dus voor tot de verkiezing van een gecoopteerd senator over te gaan op dinsdag 27 oktober aanstaande.

Je vous propose dès lors de passer à l'élection d'un sénateur coopté, le mardi 27 octobre prochain.

Indien de Senaat het hiermede eens is, stel ik ook voor dat de voordrachtlijsten, ondertekend door ten minste tien leden, uiterlijk op woensdag 21 oktober 1992, te 16 uur, bij de griffier moeten worden ingediend.

Si le Sénat est d'accord, je propose aussi de décider que les listes de présentation, signées par dix membres au moins, devront être remises au plus tard le mercredi 21 octobre 1992, avant 16 heures, au greffier.

Geen bezwaar?

Pas d'opposition?

Dan is aldus besloten.

Il en est ainsi décidé.

Krachtens artikel 53 van de Grondwet en artikel 222 van het Kieswetboek, mogen alleen de senatoren gekozen door het kiezerskorps en de senatoren gekozen door de provincieraden aan die verkiezing deelnemen en kunnen alleen zij de voordrachtakten geldig ondertekenen.

Conformément aux dispositions de l'article 53 de la Constitution et de l'article 222 du Code électoral, seuls les sénateurs issus de l'élection directe et les sénateurs élus par les conseils provinciaux pourront participer à cette élection et signer valablement les actes de présentation.

INTERPELLATIE VAN DE HEER CARDOEN TOT DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN VERKEERSWEZEN EN OVERHEIDSBEDRIJVEN OVER «HET BEHEERSCONTRACT VAN DE POST»

INTERPELLATION DE M. CARDOEN AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES COMMUNICATIONS ET DES ENTREPRISES PUBLIQUES SUR «LE CONTRAT DE GESTION DE LA POSTE»

De Voorzitter. — Aan de orde is de interpellatie van de heer Cardoen tot de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over «het beheerscontract van De Post».

Het woord is aan de interpellant.

De heer Cardoen. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil de overgang van de Regie der Posterijen naar het autonome bedrijf De Post niet zomaar laten voorbijgaan zonder een aantal bedenkingen te formuleren over het beheerscontract.

Bij lezing van het beheerscontract van De Post krijgt men het gevoel dat hier een grote kans is gemist om van De Post een dynamisch en rendabel overheidsbedrijf te maken. Van het ambitieuze plan uit het rapport «Post 90» van 1985 blijft niets meer over.

De rationalisering en vooral de verregaande deconcentratie van de beslissingsmacht naar Gewesten en kantoren zijn niet meer te vinden in het contract. Zij moesten er nochtans voor zorgen dat de huidige sterke bureaucratie in de centrale directie werd ontmanteld om een rendabele Post te verkrijgen naar Nederlands model.

Men kan er dus van uitgaan dat alles bij De Post ongeveer bij het oude zal blijven. In tegenstelling tot het plan «Post 90» van 1985, blijft De Post ook nog vijf jaar gesubsidieerd met overheidsgeld. De dotatie, die eerst vast was gedurende vijf jaar — dus niet aangepast aan de inflatie — is naderhand nog opgetrokken met geld van Belgacom door beslissing van de Ministerraad. Geld doorschuiven van een rendabele onderneming naar een niet-rendabele is een zeer bedenkelijk initiatief.

Dit gebrek aan visie in het beheerscontract heeft tot gevolg dat de briefschrijvers in de toekomst wellicht de rekening gepresenteerd zullen krijgen. Onlangs heeft De Post zelf nog toegegeven dat grote winsten moeten worden gemaakt op de brieven om de tekorten in andere sectoren, vooral kranten en financiële post, te subsidiëren. In het beheerscontract krijgt De Post toestemming om nog verder te gaan. Daar waar bij andere autonome bedrijven de tarieven niet vlugger mogen evolueren dan de binnenlandse inflatie, mag De Post haar tarieven aanpassen aan de buitenlandse

inflatie, die, zoals men weet, veel hoger is. Hiermee zou De Post wel eens kunnen worden uitgeschakeld door de concurrentie, die, ondanks het postmonopolie, steeds meer de kop opsteekt. Dit verschijnsel is al sluipende privatisering genoemd.

Kan de minister uitleggen waarom het beheerscontract nog steeds toestaat dat via het uitreiken van brieven, wat een openbare dienst is, andere activiteiten in concurrentie worden gesubsidieerd? Is hij bereid om in de toekomst de evolutie van deze door de wet van 19 maart 1991 verboden praktijk in het Parlement te komen toelichten?

In de marge van het beheerscontract is een contract gesloten tussen De Post en de uitgevers van dagbladen. Dit is positief, maar het is onbegrijpelijk dat de tarieven van de kranten op 4 jaar tijd met meer dan 50 pct. stijgen en dat de dotatie onveranderd blijft, hoewel die, naar het zeggen van De Post, uitsluitend voor de kranten wordt aangewend.

Kan de minister deze paradox verklaren?

Positief is ook dat een overeenkomst met Financiën werd afgesloten over de vergoeding van de tegoeden van de Postcheque. Negatief is echter dat er nog steeds geen klaarheid is geschapen in de rekeningen van de financiële post en de brievenpost. Dat zou slechts kunnen door voor de financiële post een aparte entiteit, bijvoorbeeld een filiaal, op te richten. Nu zal vooral bij de concurrenten van de Postcheque het onaangename gevoel blijven bestaan dat gelden van de brieven, waarvoor een monopolie bestaat, worden doorgespeeld naar de Postcheque, een activiteit waarvoor concurrentie bestaat. Het gekibbel tussen de banken en de Postcheque kan dus verder gaan.

Een gescheiden beleid tussen brievenpost en financiële post, wat in de meeste andere Europese landen bestaat, zou de Postcheque toelaten om andere producten te ontwikkelen. Nu biedt de Postcheque de klanten alleen maar een zichtrekening. Deze situatie beantwoordt niet langer aan de eisen van de klanten en zeker niet aan deze van de bedrijven, zodat de Postcheque op lange termijn veroordeeld lijkt.

Waarom werd het beheerscontract niet aangegrepen om duidelijkheid te brengen in de toekomst van de Postcheque? Nu lijkt het erop dat men deze dienst, die ongeveer 10 000 personen tewerkstelt, wil laten verkommeren.

Ik heb nog enkele bedenkingen bij de dienstverlening en bij de uitreiking van de poststukken. Bij lezing van het beheerscontract zullen de gebruikers op hun honger blijven. Waar in het plan «Post 90» een uitreiking voor 100 pct. op Dag + 1 staat ingeschreven, is dit nu teruggebracht op 80 pct. Hiermede geeft De Post eigenlijk haar onvermogen toe om een grondige rationalisering te realiseren. Een klant zal dus steeds met het bange gevoel zitten dat hij bij de 20 pct. zal behoren die op zijn brieven moet wachten. Iedereen kan trouwens vaststellen dat de uitreiking op Dag + 1 steeds verder achteruit gaat, vooral in de rurale gebieden waar bovendien de vroege uitreiking van handelscorrespondentie en kranten is afgeschaft. Hoe kan de minister de verkommering van de dienstverlening verklaren daar waar De Post bij de vernieuwing van de postcodes een sterke verbetering van de uitreiking op Dag + 1 had beloofd?

Ik wil nog enkele woorden zeggen in verband met het personeelsbeleid en de sociale rol die De Post kan vervullen.

Waarschijnlijk zal de autonomie van De Post door leiding en personeel worden toegejuicht. Het zal in de toekomst waarschijnlijk niet meer mogelijk zijn dat het directiecomité van De Post éénparig een tweetalig Nederlandstalig directeur voordraagt voor Brussel X en dat de minister toch het middel vindt om, zoals op 1 augustus 1992 is gebeurd, een ééntalig Franstalig ambtenaar te benoemen. Het zal waarschijnlijk ook niet meer mogelijk zijn dat de minister sommige rechten van het personeel niet wil toekennen zoals de premie voor tweetaligheid, waar vooral Vlamingen voor in aanmerking komen.

Het is merkwaardig dat het beheerscontract niets zegt over de sociale rol van De Post, niet alleen voor haar eigen personeel, maar ook voor het publiek.

In onze maatschappij neemt het aantal bejaarden en hulpbehoevenden steeds toe. Het zou prachtig geweest zijn als de nieuwe Post op deze behoefte had ingespeeld. De Post blijft immers een

openbare dienst en hopelijk nog vele jaren. In Nederland heeft de Post heel wat diensten aan het ruime publiek op zich genomen. Ik vind het spijtig dat onze Post die sociale dienst niet heeft uitgebreid. Ik hoop dat zij die vandaag verantwoordelijkheid dragen voor dit autonoom openbaar bedrijf ter zake nog initiatieven zullen nemen zodat de tekortkomingen op vrij korte termijn kunnen worden weggewerkt. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Bartholomeeussen.

De heer Bartholomeeussen. — Mijnheer de Voorzitter, tijdens de vorige legislatuur had ik reeds de gelegenheid vragen te stellen over de werking van De Post en over het beheerscontract. Over enkele weken zullen wij naar alle waarschijnlijkheid de beleidsnota van de minister in de Senaat bespreken. Daarom kan ik vandaag beknopt zijn.

Ik wil hier zeker niet in de plaats van de minister antwoorden op de vragen die de heer Cardoen heeft gesteld en de bekommerning die hij heeft geuit. Toch wil ik aantonen dat iedereen die het een beetje goed meent met De Post, met de autonomie van de overheidsbedrijven en met de openbare dienstverlening, moet toegeven dat er ook goede dingen met De Post aan het gebeuren zijn.

In tegenstelling met wat wordt beweerd is er ten eerste reeds lang een duidelijk onderscheid tussen dotatie en remuneratie, dit wil zeggen tussen de vergoeding voor de openbare dienstverlening in de brievenpost en de vergoeding voor de financiële diensten die De Post aan de overheid levert via de Postcheque. Er was dus vroeger al duidelijkheid en dat is ook nu nog het geval met het beheerscontract.

Ten tweede is er geen kruissubsidiëring meer mogelijk tussen de gesubsidieerde openbare dienstactiviteiten en concurrentiële activiteiten, aangezien het bedrijf verplicht is een gescheiden boekhouding aan te leggen. Ook dat komt de transparantie ten goede.

Ten derde, de financiële post en de brievenpost zijn gescheiden, althans wat de boekhouding, de statistieken en in voorkomend geval de subsidiëring betreft.

Ten vierde, het beheerscontract bevat een waslijst van bepalingen en kwalitatieve vereisten inzake dienstverlening aan het publiek.

Ten vijfde, het reorganisatie- en moderniseringsplan Post 90 is in uitvoering. Wat staat er anders in Antwerpen naast de ring? Een fata morgana misschien? Of komt er geen hoofdpостkantoor in Deurne? Of zijn er geen 67 dispatching centra voor Taxipost? Of wordt er in Charleroi geen nieuw sorteercentrum gebouwd? Of zijn er geen fusies van uitreikingskantoren geweest? Of zijn er twee jaar geleden geen nieuwe postnummers ingevoerd? Het is toch maar al te duidelijk dat het plan in uitvoering is.

Tenslotte moet worden gezegd dat de sociale rol van De Post vervat ligt in de openbare dienstverplichtingen die zelfs in de wet staan en waarvan het beheerscontract het logisch gevolg is. Dit alles betekent natuurlijk niet dat het Parlement geen kritische functie heeft tegenover de autonome overheidsbedrijven. Dat die kritische functie ook door de meerderheid moet worden uitgeoefend, daarover ben ik het met de heer Cardoen eens.

Het beheerscontract lijkt mij een goed contract. De Post krijgt een eerlijke vergoeding voor de geleverde diensten. De kwalificatievragen die opgelegd worden zijn broodnodig en kunnen mits een inspanning van het bedrijf worden gerealiseerd.

De modernisering en rationalisering kunnen verder worden gezet. Dit neemt niet weg dat De Post, wil ze in de toekomst functioneren als een gezond bedrijf, intern heel wat veranderingen nodig heeft. Via de autonomie die De Post met de ondertekening van het beheerscontract heeft gekregen, kan het bedrijf zichzelf grondig veranderen, aanpassen en dynamiseren. De euvels die we in het verleden hebben vastgesteld, kunnen nu misschien in een versneld tempo worden verholpen. Dank zij het beheerscontract zal bijvoorbeeld de infrastructuur vlugger gemoderniseerd kunnen worden, aangezien men afstapt van verdragende procedures. De vroeger sterk administratief gerichte administratie moet een commerciële aanpak krijgen. Het personeelstatuut moet inderdaad worden versoepeld en ook de interne en externe communicatie moeten verbeteren.

De wil van het bedrijf om deze piste te volgen moet duidelijk blijken uit het ondernemingsplan dat momenteel in voorbereiding is. Volgens de wet moet dit, als annexe bij het beheerscontract, de middelen en de acties aangeven waarmee men de vooropgezette doelstellingen wil bereiken. Het finaliseren van dit ondernemingsplan zal allicht aanleiding zijn om in de commissie een brede gedachtenwisseling over het postbedrijf te voeren.

Graag nodig ik de minister uit om op dit voorstel in te gaan. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Coëme.

De heer Coëme, Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil mijn antwoord aan de heer Cardoen in twee delen opsplitsen. In een eerste deel zal ik kort de grote lijnen schetsen van het eerste beheerscontract dat sinds 10 oktober 1992 De Post aan de Belgische Staat bindt. Op die dag werd immers het koninklijk besluit ter goedkeuring van dit beheerscontract gepubliceerd. In een tweede deel zal ik nader ingaan op de opmerkingen van enkele leden.

Overeenkomstig de bepalingen van de wet van 21 maart 1991 in verband met de brievenpost, behelzen de in het beheerscontract hernomen opdrachten van openbare dienst: het bestellen van de zendingen die onder het postmonopolie vallen, het uitreiken van verkiezingsdrukwerken, het regime van het portvrijdom en het uitreiken van bepaalde zendingen op zaterdag. Voor de financiële post behelzen de taken van openbare dienst de uitgifte en betaling van postwissels, de betaling aan huis van ouderdoms- en overlevingspensioenen en de uitbetaling van presentiegelden voor prestaties bij verkiezingen.

Het beheerscontract bepaalt tevens dat De Post, krachtens een met de kranten en uitgevers gesloten kaderakkoord, de uitreiking verzekert van de kranten aan een verminderd tarief en onder bepaalde voorwaarden. Het beheerscontract bepaalt ook de tarievenstructuur voor de Postzendingen. Deze variëren zowel met de categorie van de zendingen, hun gewicht, hun formaat en met bijkomende elementen die verband houden met de evolutie van De Post. Het staat evenwel vast dat tijdens de duur van het contract tot einde 1997, noch de tarieven van de basispostdiensten, noch deze van de brieven of van de genormaliseerde drukwerken, hoger kunnen liggen dan de gemiddelde tarieven van de postdiensten in de landen met een sociaal-economische structuur vergelijkbaar met de onze. Bovendien verbindt De Post zich ertoe om verkiezingsdrukwerken uit te reiken aan een verminderd tarief dat slechts 50 pct. bedraagt van het basistarief en om de briefwisseling aan portvrijdom, waaronder deze van de parlementaire vergaderingen te verzekeren, zelfs op zaterdag. Het beheerscontract bevat tevens een aantal welomschreven kwalitatieve verplichtingen die De Post worden opgelegd. Ik zal dit punt behandelen in het tweede deel van mijn uiteenzetting.

Wij wensen dat de betoelaging op een zodanige wijze wordt verdeeld dat zij de winstdervingen dekt die aan De Post respectievelijk in de sector brievenpost en financiële post worden opgelegd. De aan de brievenpost toegekende dotatie is vastgesteld op 4,8 miljard per jaar, wat overeenkomt met het bedrag bepaald in de begroting 1992. Om de niet-indexering van deze dotatie te ondervangen, werd overeengekomen dat aan De Post bijkomende middelen zouden worden toegekend. In 1993 zullen 850 miljoen frank worden uitgetrokken en in 1994, 1995 en 1996, telkens 650 miljoen frank. De remuneratie van de financiële post bedraagt jaarlijks 10 miljard frank. Op te merken valt dat dit bedrag zal worden vermeerderd, afhankelijk van het bijkomend volume aan kapitaal dat De Post ter beschikking stelt aan de Schatkist ten opzichte van het volume in 1992.

J'en viens aux différentes observations formulées par le sénateur Cardoen.

M. Cardoen estime qu'à l'occasion du contrat de gestion une chance a été manquée de clarifier la structure de financement de La Poste.

Les négociations qui ont eu lieu avec le conseil d'administration de La Poste n'ont pas compté parmi les plus simples de celles que nous avons dû mener avec les responsables qui furent désignés

voici un an et qui avaient déjà une certaine idée de l'autonomie. Si cette dernière circonstance n'a peut-être pas facilité les choses, on peut cependant la qualifier d'élément positif, étant donné que ces personnes connaissent bien le service pour lequel elles ont été désignées et qu'elles devront gérer à l'avenir en parfaite autonomie.

Le gouvernement s'est penché à plusieurs reprises sur ce dossier et a examiné les principes que nous essayons de définir pour les quatre entreprises publiques en question.

A propos de la structure de financement, que vous avez évoquée avec beaucoup de pertinence il y a quelques instants, l'article 27 de la loi de base des entreprises publiques de mars 1991 impose aux entreprises publiques autonomes de tenir à l'avenir une comptabilité distincte entre les missions de service public et les missions commerciales de l'entreprise. Cette obligation s'applique également aux chemins de fer, à Belgacom et nous négocions actuellement la fin du contrat de gestion de la Régie des Voies aériennes.

Il me semble que ces considérations rencontrent vos préoccupations et il est clair qu'il n'est plus possible d'envisager des participations croisées entre les missions de service public et les missions commerciales, comme ce fut le cas dans le passé.

Sur le plan de l'orthodoxie financière et budgétaire, des progrès considérables sont accomplis par la loi et les contrats de gestion, qui doivent être conformes.

Par ailleurs, dans la définition des montants de la dotation et de la rémunération, nous avons été très attentifs à ce que les subsides venant de l'Etat vers l'entreprise correspondent bien aux manques à gagner consécutifs aux activités de La Poste aux lettres, d'une part, et de La Poste financière, d'autre part. A l'origine, il était question d'un montant de 14,8 milliards. Par la suite, après avoir mené une négociation avec le ministère de l'Intérieur, le ministère des Entreprises publiques et La Poste, nous sommes arrivés, pour La Poste financière, au montant de 10 milliards qui, je pense, de par la distinction qui est faite, représente en lui-même une approche de l'assainissement financier du service postal. Selon moi, cet élément est de nature à améliorer la transparence au niveau des flux financiers.

Par ailleurs, et c'était également une des préoccupations exprimées par M. Cardoen à cette tribune, le contrat de gestion précise bien les missions assignées à La Poste en ce qui concerne le service à rendre au public.

J'en viens au problème de l'augmentation des tarifs. Avant tout, je tiens à rappeler que sous le précédent gouvernement déjà, La Poste avait introduit une demande d'augmentation de tarifs, augmentation importante à certains égards d'ailleurs. Nous avons marqué notre accord sur certaines augmentations qui avaient été précédemment acceptées et nous les avons communiquées à la Commission des prix.

En fait, nous savions que La Poste risquait de connaître rapidement des difficultés financières. En effet, elle avait clôturé l'année précédente avec un déficit de l'ordre de 800 millions et comme vous le savez, lorsque la situation se dégrade de la sorte, on risque de tomber rapidement dans un abîme d'où il est souvent difficile de sortir. Nous devons donc prendre des décisions et nous l'avons fait à la date du 1er avril de cette année. Cependant, nous avons tenu en suspens — autrement dit, refusé — les augmentations de tarifs relatives aux journaux. En effet, comme nous l'avons laissé entendre dans la déclaration gouvernementale, une discussion préalable sur ce point s'imposait avec le secteur des quotidiens. Nous avons négocié avec ce dernier et un accord est intervenu. C'est donc extrêmement positif, surtout si l'on tient compte du fait que la négociation n'était pas facile.

En effet, des années de ressentiment ont fait surface et il nous incombait quasiment de marier l'eau et le feu. Tout s'est finalement bien terminé puisque le secteur des quotidiens a accepté une légère augmentation, laquelle se répercutera sur chaque année, jusqu'à la fin du contrat de gestion. En contrepartie, La Poste s'engage à consentir un effort qualitatif notable au niveau de la distribution des journaux, notamment en garantissant une distribution avancée, laquelle sera en outre contrôlée. C'est d'ailleurs déjà le cas actuellement. En effet, selon l'accord, l'engagement devait prendre cours le 1er janvier. Or, La Poste a déjà entrepris un effort à certains niveaux.

Par ailleurs, le contrat de gestion précise de manière nette les obligations imposées à La Poste en matière de services à rendre au public, c'est là une de nos plus chères préoccupations, et j'en arrive donc tout naturellement aux aspects qualitatifs du dossier.

Comme pour les chemins de fer, comme pour Belgacom, cet aspect a été l'un de nos soucis majeurs. Nous connaissons des problèmes budgétaires, il est vrai. Aussi l'un de nos objectifs fut-il l'assainissement du budget de l'Etat par un contrôle de l'évolution des montants octroyés à ces entreprises publiques. Cependant, monsieur Cardoen, et ceci rencontre votre souci, nous n'avons jamais abandonné notre souci premier d'améliorer le service rendu au public. En effet, d'après le Livre vert qui nous vient de l'Europe, une série de modifications extrêmement importantes risquent, à terme, de briser certains monopoles, comme vous l'avez dit, monsieur Cardoen. La Poste doit donc pouvoir agir en parfaite autonomie et s'adapter le plus rapidement possible.

Comme je l'ai déjà dit, je pourrais résumer notre objectif comme suit : enlever le carcan politique et administratif qui, au fond, constituait un poids extrêmement lourd, une chape de plomb au niveau de la gestion de l'entreprise. Mais il est clair qu'un contrat engendre des obligations de service public.

Après quelques mois de gestion dans ce secteur, je suis heureux de constater la rapidité de l'évolution des télécommunications et des chemins de fer. La Poste n'échappera pas à cette révolution, du moins au niveau européen. Il était temps d'accorder cette autonomie à La Poste, tout en réservant la priorité aux aspects qualitatifs pour éviter les lendemains qui déchantent.

Certes, on peut toujours estimer que ce n'est pas suffisant, monsieur Cardoen. Mais nous devons tenir compte de l'état actuel du service de La Poste. On en était arrivé au point de ne pas connaître exactement le pourcentage de satisfaction par rapport aux indices qualitatifs. Plusieurs estimations étaient avancées, notamment à propos des 80 p.c. dont vous avez parlé.

A cet égard, nous étions dépourvus de points de repère précis. Plutôt que de nous fixer un objectif de qualité irréaliste, dont on n'aurait pas manqué de se saisir lors d'un bilan dans quelques années, il était préférable de choisir un but raisonnable représentant un minimum que les gestionnaires de La Poste pourraient librement dépasser.

Ainsi, La Poste garantit, comme vous le savez, une distribution à 80 p.c. le lendemain de la remise de l'envoi, c'est-à-dire, pour reprendre la terminologie postale, à J + 1, et à 95 p.c. à J + 2. Pourquoi 95 p.c. ? Evidemment, il est impossible de garantir une distribution à 100 p.c. Ceci est vrai dans tous les services.

Pour faciliter ces opérations, les boîtes aux lettres indiqueront dorénavant l'heure limite de la dernière levée et l'adresse de la boîte aux lettres la plus proche où un dépôt plus tardif est possible.

La bonne exécution de ces mesures s'effectuera par le biais de l'IBPT et, bien entendu, par nos services, notamment par le commissaire du gouvernement, à l'intérieur de La Poste.

En ce qui concerne l'exécution de ce contrôle, ma volonté — et elle correspond à la loi — est de mettre en place le plus vite possible, d'abord, des services d'ombudsman dans les différentes entreprises, ensuite, des comités d'usagers, lesquels sont les premiers concernés et peuvent le mieux juger du fonctionnement des services.

Vous avez parlé de services lourds, administratifs. Certes, dans certains endroits, cette idée de lourdeur est encore accréditée. Pourtant, après de longues discussions avec les responsables de La Poste, je puis vous affirmer que leur objectif est de faire disparaître cet aspect de lourdeur administrative. Il faut que La Poste soit, dans tous les domaines, un service moderne qui réponde aux besoins des consommateurs, particuliers ou entreprises.

Par ailleurs, le personnel disposera dorénavant d'une autonomie complète. On a parlé de politisation, d'aspects linguistiques, etc. Vous avez vu avec quelle détermination nous avons géré les dossiers au sein du gouvernement. S'il existe un retard en ce qui concerne la Régie des Voies aériennes, je l'assume. C'est un retard volontaire. Je veux envisager de manière précise les contours de l'avenir pour la Régie des Voies aériennes, BATC, la Sabena et les compagnies qui viennent à notre aéroport national. C'est un problème d'une lourde complexité et je ne veux pas me tromper. Je

préfère donc prendre un peu de temps pour essayer de trouver la solution qui puisse conjuguer les différents intérêts dont je viens de parler. Il y va de l'intérêt du pays et de l'aéroport de Bruxelles-National.

De heer Cardoen merkt eveneens op dat wij het advies van het directiecomité van De Post niet hebben gevolgd betreffende de benoeming van een directeur te Brussel X. Mijn beslissing was gebaseerd op twee adviezen van de Vaste Commissie voor taaltoezicht, die bepalen dat de Dienst van Brussel X moet worden beschouwd als een dienst waarop een taalkader van toepassing is en niet als een dienst die is samengesteld uit tweetalige personeelsleden. De directie van Brussel X kan inderdaad worden gelijkgesteld met een uitvoeringsdienst waarvan de zetel in Brussel-Hoofdstad is gevestigd en waarvan de activiteit het ganse land bestrijkt. Wij wachten dus op het advies van de Vaste Commissie voor taaltoezicht met betrekking tot het personeelskader alvorens over te gaan tot de procedure voor de toekenning van deze betrekking.

Voorts wil ik onderstrepen dat het door mijn diensten opgestelde koninklijk besluit houdende toekenning van een premie voor tweetaligheid thans voor advies wordt onderzocht door het ministerie van Ambtenarenzaken.

Tot besluit wil ik eraan herinneren dat de regering haar beleid op het vlak van de overheidsbedrijven wil richten op de kwalitatieve verbetering van de dienstverlening terwijl zij, gelet op de budgettaire problemen, toch verplicht is de subsidiëring te beperken. Het beheerscontract legt De Post precieze en ambitieuze doelstellingen op die verenigbaar zijn met de sociale taak van het bedrijf. Ik ben ervan overtuigd dat De Post deze doelstellingen zal kunnen verwezenlijken dankzij de inspanningen van haar personeel. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Cardoen.

De heer Cardoen. — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord. Ik deel zijn bezorgdheid en ik ben overtuigd van zijn goede voornemens wat betreft de kwalitatieve verbetering van de dienstverlening. Toch heb ik nog enkele twijfels aangaande een aantal aspecten die in het beheerscontract zijn vervat.

Mijnheer de minister, ik hoop dat wij u hierover en *cours de route* zullen kunnen ondervragen of althans de gelegenheid krijgen om in de commissie de werking en de verdere uitwerking van het beheerscontract te evalueren.

Wat het personeel betreft, hebt u gelijk wanneer u zegt dat er advies werd gevraagd voor de benoeming van de directeur in het sorteercentrum Brussel X. De Post wacht echter al jaren op een taalkader; dit is niet nieuw. Dit neemt echter niet weg dat er een

eenparig advies was van het directiecomité, dat door u terzijde werd geschoven omdat u meende te moeten tegemoetkomen aan een advies van de Vaste Commissie voor taaltoezicht. Ik meen dat een dienst als een sorteercentrum van Brussel X een tweetalige directeur zou moeten hebben.

Ik heb met voldoening vastgesteld dat er positieve beslissingen werden genomen aangaande de taalpremies. Ik hoop dat wij binnen enkele maanden op een constructieve manier verder over het nieuwe postbedrijf zullen kunnen van gedachten wisselen.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Dames en heren, ik stel voor onze werkzaamheden te onderbreken.

Je vous propose d'interrompre ici nos travaux. (*Assentiment.*)

VOORSTELLEN VAN WET — PROPOSITIONS DE LOI

Indiening — Dépôt

De Voorzitter. — De volgende voorstellen van wet werden ingediend:

a) Door de heer Cooreman tot oprichting van het Amortisatiefonds;

Les propositions de loi ci-après ont été déposées:

a) Par M. Cooreman portant création du Fonds d'amortissement;

b) Door mevrouw Herzet tot wijziging van artikel 38 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming.

b) Par Mme Herzet modifiant l'article 38 de la loi du 8 avril 1965 sur la protection de la jeunesse.

Deze voorstellen van wet zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Ces propositions de loi seront traduites, imprimées et distribuées.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

Il sera statué ultérieurement sur la prise en considération.

De Senaat vergadert opnieuw morgen, donderdag 15 oktober 1992, om 15 uur.

Le Sénat se réunira demain, jeudi 15 octobre 1992, à 15 heures.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(*De vergadering wordt gesloten om 18 h 30 m.*)

(*La séance est levée à 18 h 30 m.*)